

2. Městský a venkovský prostor v Plzeňském kraji

2.1. Území, sídelní struktura, dostupnost

Pro vývoj osídlení na území dnešního Plzeňského regionu byly rozhodujícím kritériem přírodní podmínky a významná strategická poloha. První obyvatelé kraje se usazovali na místech úrodných pahorkatin vhodných k zemědělskému využívání půdy, blíže k lokalitám s přírodním bohatstvím a na trasách významných obchodních cest. Členitost reliéfu na území dnešního Plzeňského kraje dala vzniknout malým hospodářským usedlostem, a to zejména ve východní a jižní části kraje, v místech s příznivými geografickými a klimatickými podmínkami pro zemědělství. Proto je také pro tyto oblasti typická značná roztržitost sídelních jednotek (vesnic, osad a samot). Ke vzniku větších sídelních jednotek (řemeslných a manufakturních center) docházelo především v západní a severní části kraje, kde se nalézala relativně velká ložiska nerostného bohatství a rozvinutá manufakturní výroba, a kde převažovalo drsné podnebí nevhodné pro zemědělskou výrobu. K výraznému osídlování kraje došlo až od 7. století, kdy se centrem kraje stává hradiště ve Staré Plzni (předchůdce krajského města). Od tohoto období docházelo k řadě hospodářských a politických změn, které postupně ovlivňovaly i vývoj sídelní struktury. Jedná se zejména o:

- stabilizaci zemské česko-bavorské hranice
- vznik nových královských měst na význačných trasách obchodních cest
- příliv obyvatelstva německé národnosti do českých měst
- osídlování vyhlášených a třicetiletou válkou zničených území německými přistěhovalci
- rozvoj a budování železniční sítě v 19. století a další rozvoj průmyslu
- vytvoření nejnižších článků územní samosprávy - **obcí** - v souvislosti se zrušením poddanství
- zabavení velké části území především západně od Plzně po mnichovském diktátu
- organizovaný odsun části německého obyvatelstva
- osídlení měst, obcí a pohraničních okresů v poválečném období českým a slovenským obyvatelstvem
- kolektivizaci zemědělství (vznik státních statků v nově osídlovaných územích při západní hranici)

Návrat k demokratickým principům v 90. letech vnesl změny i do samosprávy měst a obcí a tím v konečném důsledku i do sídelní struktury Plzeňského regionu. Základními územními samosprávnými celky jsou obce dělící se z hlediska osídlení na **venkovské obce** a **města**. Vývoj sídelní struktury Plzeňského regionu byl provázen v minulosti integračními (slučování malých obcí) a desintegračními (zánik a rušení některých částí obcí) procesy. Od roku 2003 se počet obcí stabilizoval na čísle 501. Plzeňský kraj měl k 31. 12. 2008 celkem 501 obcí, 1 538 částí obcí a 55 obcí se statutem města, rozkládajících se na 7 561 km² plochy a rozdělených do 1 385 katastrů.

Na základě zvolené varianty³ vymezení venkovského prostoru téměř 80% z celkové výměry kraje spadá do venkovského prostoru a rozkládá se téměř na třech čtvrtinách rozlohy celého kraje (74,6%). V takto vymezeném venkovském prostoru žije pouze 26,8% celkové populace regionu. V relativním ukazateli přepočtu na 1 obec připadá v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru rozloha 14,1 km², 381,3 obyvatel a hustota zalidnění 27,1 osoby/km². Z hlediska administrativního členění připadají na jednu obec venkovského prostoru v Plzeňském kraji v průměru téměř 3 části obce a taktéž téměř 3 katastry.

Území Plzeňského regionu je rozděleno do sedmi územních celků (okresů), z nichž největší výměru má okres Klatovy (25,7% územní plochy), a to i ve venkovském prostoru. Z celkové výměry okresu tvoří vymezený venkovský prostor 84,1%. Je to dáno zejména rozdrobenou sídelní strukturou a množstvím malých obcí. Dalším poměrně velkým okresem z hlediska rozlohy je okres Plzeň-sever, zaujímá 17% celkové plochy kraje, přičemž venkovský prostor okresu tvoří 66%. Vymezení venkovského prostoru v okrese Plzeň-sever však není zcela srovnatelné s ostatními okresy, které neleží v zázemí města Plzně. Podle zvolené varianty část obcí z okresu Plzeň-sever, i když splňuje parametry venkovského prostoru, je zahrnuta v prostoru městském, neboť leží v zázemí krajského města a splňuje podmínku vzdálenosti do 20 km. Třetím větším okresem co do rozlohy je okres Tachov. Pokrývá 18,2% celkového území kraje, z toho venkovský prostor zabírá 80,6% celkové plochy okresu. Z hlediska hustoty osídlení jsou nejhřidčeji osídleny

³ Venkovským prostorem jsou všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km.

právě okresy Klatovy a Tachov, okresy při západní hranici kraje s extrémně nízkou obydleností menších oblastí (Šumava, Český les).

Tab. 2.1.1 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008

	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)		Počet obcí		Počet částí obcí		Počet obcí se statutem města	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	5 638	1 923	400	101	1 167	371	21	34
v tom okresy:										
Domažlice	31 002	29 237	949	175	80	5	201	44	3	5
Klatovy	38 941	49 728	1 636	310	88	6	401	78	8	6
Plzeň-město	-	185 125	-	261	-	15	-	46	-	2
Plzeň-jih	22 258	38 598	686	304	69	21	147	56	1	6
Plzeň-sever	20 811	53 192	849	438	62	36	167	70	3	7
Rokycany	16 623	30 718	407	168	54	14	72	30	2	4
Tachov	22 902	30 492	1 111	268	47	4	179	47	4	4

dokončení

	Průměr na 1 obec								Hustota zalidnění (osoby/km ²)	
	počet obyvatel		rozloha (km ²)		počet částí obcí		počet katastrů		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	381,3	4 129,6	14,1	19,0	2,9	3,7	2,7	3,1	27,1	216,9
v tom okresy:										
Domažlice	387,5	5 847,4	11,9	34,9	2,5	8,8	2,3	6,0	32,7	167,5
Klatovy	442,5	8 288,0	18,6	51,6	4,6	13,0	4,0	10,5	23,8	160,7
Plzeň-město	-	12 341,7	-	17,4	-	3,1	-	2,9	-	708,1
Plzeň-jih	322,6	1 838,0	9,9	14,5	2,1	2,7	2,0	2,4	32,4	126,9
Plzeň-sever	335,7	1 477,6	13,7	12,2	2,7	1,9	2,5	1,8	24,5	121,5
Rokycany	307,8	2 194,1	7,5	12,0	1,3	2,1	1,2	1,8	40,8	183,2
Tachov	487,3	7 623,0	23,6	66,9	3,8	11,8	3,7	10,3	20,6	113,9

Kartogram 3 Hustota zalidnění v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

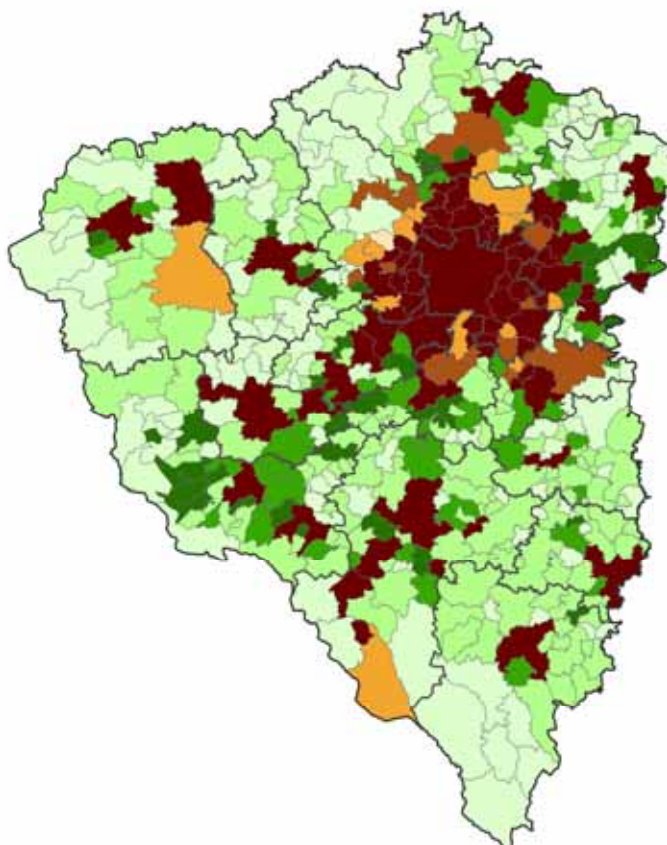
průměr kraje celkem = 75,3
v tom:
venkovský prostor = 27,1
městský prostor = 216,9

počet obyvatel na 1 km²

venkovský prostor

 méně než 20,0
 20,0 - 39,9
 40,0 - 59,9
 60,0 a více

městský prostor

 méně než 20,0
 20,0 - 39,9
 40,0 - 59,9
 60,0 a více

Zákonem č. 314 ze dne 13. června 2002 bylo stanoveno v Plzeňském kraji 15 obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP), které do jisté míry převzaly kompetence a pravomoci zrušených okresních úřadů.

Největší rozlohu v kraji mají správní obvody ORP Tachov (12,5%), Klatovy (12%), Sušice (10,3%) a Domažlice (10,1%). Podíl rozlohy obcí venkovského prostoru byl nejvyšší ve správním obvodu ORP Domažlice (93,1%), Nepomuk (95,8%) a Sušice (94,1%). Nejnižší hustotu osídlení vykazují ve venkovském prostoru správní obvody ORP Sušice a Tachov, tedy pohraniční území s méně urbanizovanými oblastmi. Poměrně hustě jsou zalidněny ve venkovském prostoru správní obvody ORP Přeštice a Rokycany, tedy ORP ležící v blízkosti krajského města s koncentrací průmyslu, zvýšeným podílem zahraničních investorů a v neposlední řadě i s výhodnou polohou z hlediska dopravy. V městském prostoru nejvyšší hustoty, eliminujeme-li Plzeň, dosahují ve správních obvodech ORP Domažlice, Nepomuk a Sušice. Hustota v městském prostoru v některých případech několikanásobně převyšuje hustotu ve venkovském prostoru. Příkladem je správní obvod ORP Sušice, kde hustota v městském prostoru je cca 14krát vyšší než ve venkovském. Obdobná situace je i u ORP Domažlice, Nepomuk a Stříbro. Počet částí obce je ve venkovském prostoru v průměru tři části na obec, stejně tak počet katastrů.

Tab. 2.1.2 Základní územní a sídelní charakteristiky k 31. 12. 2008

	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)		Počet obcí		Počet částí obcí		Počet obcí se statutem města	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	5 638	1 923	400	101	1 167	371	21	34
v tom SO ORP:										
Blovice	3 256	8 285	113	109	12	7	25	26	-	2
Domažlice	23 849	16 159	710	53	56	2	144	16	3	2
Horažďovice	6 521	5 676	216	43	19	1	51	8	1	1
Horšovský Týn	5 947	8 124	197	92	16	2	48	26	-	2
Klatovy	18 918	32 529	685	221	40	4	188	54	4	4
Kralovice	12 498	9 807	537	122	40	4	106	14	2	3
Nepomuk	7 903	3 778	296	13	25	1	62	2	1	1
Nýřany	8 313	43 385	312	316	22	32	61	56	1	4
Plzeň	-	185 125	-	261	-	15	-	46	-	2
Přeštice	7 562	13 891	175	96	21	9	41	17	-	1
Rokycany	16 623	30 718	407	168	54	14	72	30	2	4
Stod	4 743	17 598	144	115	19	5	28	13	-	3
Stříbro	9 255	7 961	383	48	23	1	83	7	3	1
Sušice	13 502	11 523	735	46	29	1	162	16	3	1
Tachov	13 647	22 531	728	220	24	3	96	40	1	3

dokončení

	Průměr na 1 obec								Hustota zalidnění (osoby/km ²)	
	počet obyvatel		rozloha (km ²)		počet částí obcí		počet katastrů		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	381,3	4 129,6	14,1	19,0	2,9	3,7	2,7	3,1	27,1	216,9
v tom SO ORP:										
Blovice	271,3	1 183,6	9,5	15,6	2,1	3,7	2,0	3,1	28,7	75,9
Domažlice	425,9	8 079,5	12,7	26,7	2,6	8,0	2,3	5,0	33,6	302,9
Horažďovice	343,2	5 676,0	11,4	43,0	2,7	8,0	2,4	9,0	30,2	131,9
Horšovský Týn	371,7	4 062,0	12,3	46,0	3,0	13,0	2,8	9,0	30,2	88,4
Klatovy	473,0	8 132,3	17,1	55,2	4,7	13,5	4,1	10,5	27,6	147,3
Kralovice	312,5	2 451,8	13,4	30,5	2,7	3,5	2,5	3,3	23,3	80,4
Nepomuk	316,1	3 778,0	11,8	12,8	2,5	2,0	2,4	2,0	26,7	295,6
Nýřany	377,9	1 355,8	14,2	9,9	2,8	1,8	2,7	1,6	26,7	137,4
Plzeň	-	12 341,7	-	17,4	-	3,1	-	2,9	-	708,1
Přeštice	360,1	1 543,4	8,3	10,7	2,0	1,9	1,7	1,7	43,2	144,6
Rokycany	307,8	2 194,1	7,5	12,0	1,3	2,1	1,2	1,8	40,8	183,2
Stod	249,6	3 519,6	7,6	23,1	1,5	2,6	1,3	2,6	33,0	152,4
Stříbro	402,4	7 961,0	16,6	47,8	3,6	7,0	3,2	7,0	24,2	166,6
Sušice	465,6	11 523,0	25,3	45,6	5,6	16,0	4,9	12,0	18,4	252,5
Tachov	568,6	7 510,3	30,3	73,3	4,0	13,3	4,2	11,3	18,7	102,5

U více jak tří čtvrtin (83,5%) venkovských obcí Plzeňského kraje byla **hustota zalidnění** k 31. 12. 2008 nízká, a to do 49 osob/km². Nejvíce obcí z této kategorie patří do okresu Klatovy (téměř jedna čtvrtina z celkového počtu obcí). Z celkového počtu obcí ve venkovském prostoru v okrese Klatovy, spadá do území s tak nízkou hustotou 93,2% obcí. Obdobná situace se projevuje i v okrese Tachov, kde podíl obcí s nízkou hustotou (do 49 osob/km²) dosahuje 93,6% z celkového počtu obcí venkovského prostoru v okrese. V kategorii hustoty od 50 do 99 osob/km² jsou nejvyšším počtem obcí ve venkovském prostoru zastoupeny okresy Domažlice a Rokycany. Naopak městský prostor se vyznačuje hustotou vyšší než 150 osob/km². V kategorii hustoty zalidnění 150 až 299 osob/km² je zastoupeno 25,7% obcí městského prostoru kraje. Hustotu větší než 1 000 osob/km² vykazuje pouze krajské město Plzeň. V meziokresním srovnání nejvíce obcí městského prostoru s vyšší hustotou zalidnění než 150 osob/km² je v okrese Plzeň-sever.

Tab. 2.1.3 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

	Počet obcí celkem	v tom s hustotou zalidnění (osoby/km ²)											
		do 49		50 - 99		100 - 149		150 - 299		300 - 999		1 000 a více	
		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	501	334	27	55	26	4	11	6	26	1	10	-	1
v tom okresy:													
Domažlice	85	59	-	17	1	2	-	2	3	-	1	-	-
Klatovy	94	82	1	5	1	1	1	-	3	-	-	-	-
Plzeň-město	15	-	2	-	6	-	2	-	4	-	-	-	1
Plzeň-jih	90	60	6	9	5	-	3	-	7	-	-	-	-
Plzeň-sever	98	52	14	7	6	-	5	3	6	-	5	-	-
Rokycany	68	37	3	14	6	1	-	1	2	1	3	-	-
Tachov	51	44	1	3	1	-	-	-	1	-	1	-	-

V hodnocení hustoty zalidnění ve správních obvodech ORP nejvíce obcí s nejnižší hustotou zalidnění (do 49 osob/km²) je ve venkovském prostoru u ORP Domažlice, Klatovy a Rokycany. Stejná situace je i ve správním obvodu ORP Domažlice a Rokycany i v následující kategorii tj. 50 až 99 osob/km². V městském prostoru největší počet obcí s nízkou hustotou zalidnění připadá na ORP Nýřany, kde řada malých obcí, ležících ve vzdálenosti do 20 km od Plzně, je zařazena podle použité varianty vymezení do městského prostoru. Nejčtenější zastoupení v městském prostoru má hustota zalidnění pohybující se v intervalu od 150 do 299 osob/km², kde se nachází většina obcí se statutem města.

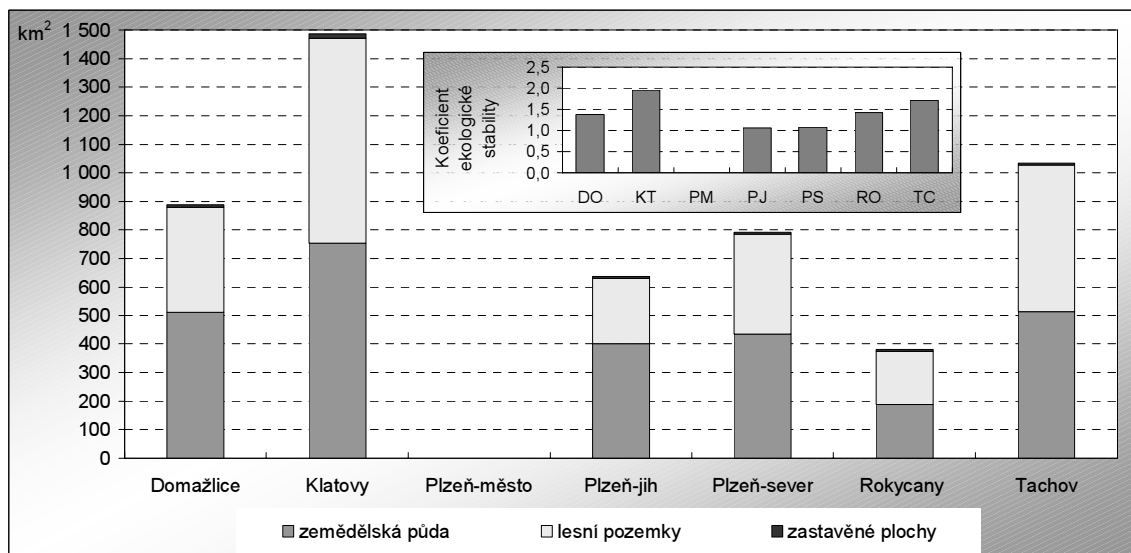
Tab. 2.1.4 Počet obcí podle hustoty zalidnění k 31. 12. 2008

	Počet obcí celkem	v tom s hustotou zalidnění (osoby/km ²)											
		do 49		50 - 99		100 - 149		150 - 299		300 - 999		1 000 a více	
		V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	501	334	27	55	26	4	11	6	26	1	10	-	1
v tom SO ORP:													
Blovice	19	11	3	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Domažlice	58	41	-	11	-	2	-	2	1	-	1	-	-
Horažďovice	20	18	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Horšovský Týn	18	12	-	4	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Klatovy	44	37	1	3	1	-	-	-	2	-	-	-	-
Kralovice	44	35	2	4	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Nepomuk	26	25	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Nýřany	54	17	12	3	5	-	5	2	5	-	5	-	-
Plzeň	15	-	2	-	6	-	2	-	4	-	-	-	1
Přeštice	30	16	3	5	2	-	-	-	4	-	-	-	-
Rokycany	68	37	3	14	6	1	-	1	2	1	3	-	-
Stod	24	14	-	5	1	-	1	-	3	-	-	-	-
Stříbro	24	21	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Sušice	30	27	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Tachov	27	23	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-

V Plzeňském kraji se pro zemědělskou činnost využívá více zemědělské půdy (ve vztahu k celkové rozloze) v městském prostoru než ve venkovském (o 2,6 procentního bodu). Jde zejména o okresy Klatovy, Plzeň-jih, Rokycany a Tachov. Největší podíl zemědělské půdy na celkové výměře venkovského prostoru vykazuje okres Plzeň-jih, který má současně nejnižší podíl lesních pozemků a tudíž nejnižší hodnotu koeficientu ekologické stability v kraji. Nejvyšších podílů výměry lesních pozemků na celkové rozloze venkovského prostoru dosahují lesnaté okresy Klatovy (Šumava), Rokycany (Brdy) a Tachov (Český les). Podíl lesních

pozemků na celkové výměře v kraji je vyšší o 9 procentních bodů ve venkovském prostoru než v městském. Převaha vyšších podílů lesních ploch ve venkovském prostoru nad městským je patrná ve všech okresech (mimo Plzeň-město). V důsledku vyšších podílů lesních pozemků na celkové rozloze stoupá i hodnota **koeficientu ekologické stability**, který se u lesnatých okresů kraje pohybuje v intervalu 1,07 až 1,96, což znamená relativně vyváženou krajinu. V městském prostoru se hodnota koeficientu ekologické stability pohybuje ve většině okresů v rozmezí 0,70 až 1,05. Z toho vyplývá, že se jedná o území intenzivně využívané především pro zemědělskou činnost.

Graf 1 Vybrané druhy pozemků a koeficient ekologické stability ve venkovském prostoru k 31. 12. 2008

S postupující suburbanizací především v zázemí krajského města a také částečně i vlivem zvolené metody vymezení venkovského prostoru je podíl zastavěných ploch v kraji v městském prostoru téměř třikrát vyšší než ve venkovském. Nejvyšší podíl zastavěných ploch v městském prostoru má okres Plzeň-město (4,84%). V ostatních okresech je hodnota tohoto podílu v městském prostoru v průměru dvakrát vyšší než ve venkovském.

Tab. 2.1.5 Bilance půdy a koeficient ekologické stability k 31. 12. 2008

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální, výpočty ČSÚ

	Rozloha celkem (km ²)		z toho druh pozemku (%)						Koeficient ekologické stability ¹⁾	
	V	M	zemědělská půda		lesní pozemky		zastavěné plochy		V	M
			V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	5 638	1 923	49,8	52,4	41,9	32,9	0,9	2,4	1,49	0,94
v tom okresy:										
Domažlice	949	175	53,9	52,9	38,7	34,3	1,0	2,2	1,38	0,99
Klatovy	1 636	310	46,1	47,5	43,9	39,2	0,9	2,1	1,96	1,60
Plzeň-město	-	261	-	48,7	-	25,1	-	4,8	-	0,70
Plzeň-jih	686	304	58,6	63,4	33,0	23,7	1,2	2,1	1,07	0,70
Plzeň-sever	849	438	51,3	50,1	41,2	38,2	0,9	1,9	1,08	0,93
Rokycany	407	168	46,3	47,6	45,7	37,1	1,2	2,5	1,43	1,05
Tachov	1 111	268	46,3	55,7	46,2	31,2	0,6	1,5	1,72	0,90

¹⁾ poměr tzv. stabilních (lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice, chmelnice a vodní plochy) a nestabilních (orná půda, zastavěné a ostatní plochy) krajinných prvků v daném území

Kartogram 4 Podíl zemědělské půdy na katastrálním území obcí Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 50,4
v tom:
venkovský prostor = 49,8
městský prostor = 52,4

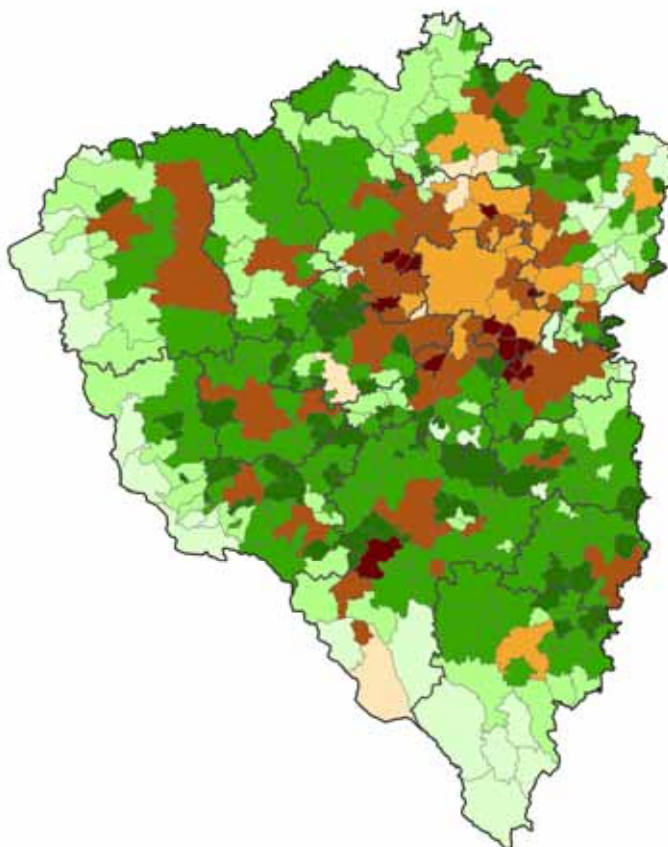
podíl zemědělské půdy v %

venkovský prostor

méně než 30,0
30,0 - 49,9
50,0 - 69,9
70,0 a více

městský prostor

méně než 30,0
30,0 - 49,9
50,0 - 69,9
70,0 a více

V důsledku integrace, desintegrace a jejich nerovnoměrného vývoje se změnila v minulých letech také **velikostní struktura obcí**.

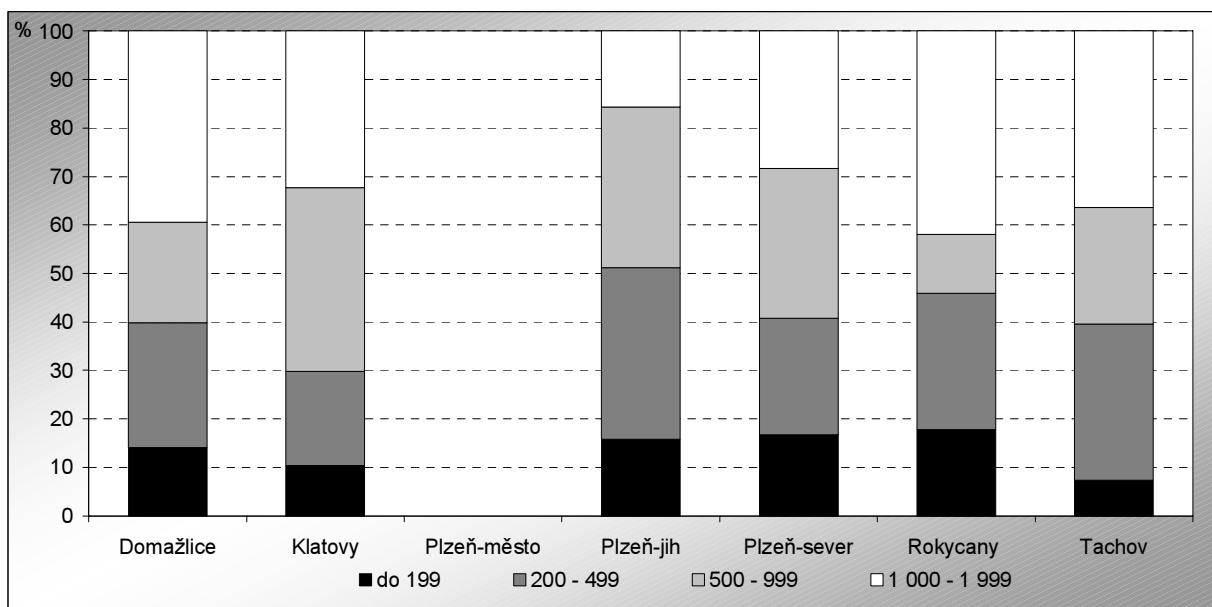
V Plzeňském kraji je ve venkovském prostoru nejpočetnější velikostní skupina obcí do 199 obyvatel s nejvyšším počtem v okresech Domažlice (45% obcí z celkového počtu ve venkovském prostoru v okrese) a Klatovy (40,9%). Okres Klatovy je i z hlediska hustoty řídké zalidněným okresem s velkým množstvím malých obcí v rekreačních a pro trvalé bydlení málo atraktivních oblastech (zejména nízká obydlenost v pohraničí). Počet obyvatel v této kategorii představuje 26,5% z celkového počtu obyvatel ve venkovském prostoru regionu. Čtyři okresy Plzeňského kraje se pohybují v této velikostní skupině kolem jedné pětiny z celkového počtu obyvatelstva v této kategorii. Další početnější velikostní skupinou jsou obce od 200 do 499 obyvatel. V této kategorii nejvyšší četnost vykazují okresy Domažlice a Plzeň-jih. Z hlediska počtu obyvatel je v této velikostní skupině soustředěno 32,3% obyvatel z celkového počtu ve vymezeném venkovském prostoru, z toho nejvíce v okrese Domažlice. Naopak nejméně obyvatel v obcích do 499 osob žije v okrese Plzeň-sever. S poklesem počtu obcí v dalších velikostních skupinách roste zákonitě počet obyvatel. Zatímco podíl obcí ve velikostní skupině 500 až 999 obyvatel představuje pouhých 14,8% z celkového počtu obcí ve venkovském prostoru, počet obyvatel se pohybuje kolem 28%, a právě tak ve velikostní skupině 1 000 až 1 999 (podíl obcí 9%) podíl počtu obyvatel dosahuje 32%.

Tab. 2.1.6 Počet obcí venkovského prostoru podle počtu obyvatel k 31. 12. 2008

	Počet obcí venkovského prostoru celkem	v tom s počtem obyvatel					z toho se statutem města
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 a více	
Plzeňský kraj	400	176	129	59	36	-	21
v tom okresy:							
Domažlice	80	36	26	9	9	-	3
Klatovy	88	36	23	20	9	-	8
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	69	30	26	10	3	-	1
Plzeň-sever	62	33	15	10	4	-	3
Rokycany	54	29	17	3	5	-	2
Tachov	47	12	22	7	6	-	4

Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je 21 obcí se statutem města tj. 5,3% z celkového počtu obcí venkovského prostoru v regionu, z toho víc než jedna třetina obcí má počet obyvatel vyšší než 1 500. Nejmenšími obcemi se statutem města jsou Rejštejn (235 obyv.) v okrese Klatovy a Úterý (462 obyv.) v okrese Plzeň-sever. Nejméně urbanizovanými celky ve venkovském prostoru Plzeňského kraje jsou okresy Plzeň-jih (město Kasejovice) a Rokycany (města Mýto a Radnice), kde je ve venkovském prostoru nejméně obcí se statutem města.

Graf 2 Podíl obyvatel ve venkovském prostoru podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2008

Ukazatele časové dostupnosti obce do sídla správního úřadu je nutno brát s patřičným nadhledem, neboť se jedná o data pořízená z mapového serveru při nastavení průměrné rychlosti automobilu po jednotlivých komunikacích bez zohlednění dalších dopravních prostředků a vytíženosti komunikací během dne. U obcí, které jsou samotné sídlem správního obvodu, byl stanoven čas s ohledem na jejich velikost.

Převážná část obyvatelstva venkovského prostoru Plzeňského kraje žije v obcích, které jsou časově vzdáleny od sídla ORP od 15 do 29 minut. V okresním srovnání nejvíce obyvatel venkovského prostoru žije v obcích s touto časovou dostupností v okrese Rokycany (70,1%) a také Klatovy (53,7%). Poněkud odlišná situace je u obcí dostupných v časovém limitu do 14 minut. V průměru za kraj se tato kategorie liší od předchozí pouze o 4,6 procentních bodů, situace uvnitř kraje je však podstatně jiná. Nejvyšší podíl obyvatel žijících v obcích s dostupností do 14 minut ve venkovském prostoru mají okresy Plzeň-jih (58,5%) a Domažlice (48,3%). Část obcí, které patří podle vymezené varianty do městského prostoru, je přímo sídly ORP, a tak 83,2% obyvatel městského prostoru žije v pásmu časové dostupnosti do 14 minut.

Tab. 2.1.7 Podíl obyvatel v obcích podle časové dostupnosti sídla správního obvodu obce s rozšířenou působností a sídla kraje v roce 2008

Zdroj: www.mapy.cz

	Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností sídla správního obvodu ORP (%)						Podíl obyvatel v obcích s časovou dostupností krajského města (%)					
	do 14 minut		15 - 29 minut		30 a více minut		do 29 minut		30 - 59 minut		60 a více minut	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	40,6	83,2	45,2	11,5	14,2	5,3	9,5	68,2	55,4	22,0	35,1	9,8
v tom okresy:												
Domažlice	48,3	100,0	37,0	-	14,8	-	-	-	22,5	44,7	77,5	55,3
Klatovy	42,4	84,9	53,7	10,4	3,9	4,6	-	-	44,9	50,4	55,1	49,6
Plzeň-město	-	95,4	-	4,6	-	-	-	100,0	-	-	-	-
Plzeň-jih	58,5	90,8	41,5	9,2	-	-	27,2	90,2	72,8	9,8	-	-
Plzeň-sever	29,8	43,0	25,4	24,6	44,8	32,5	21,1	87,7	68,7	12,3	10,2	-
Rokycany	15,9	66,3	70,1	25,2	14,0	8,5	24,7	58,1	71,4	41,9	3,9	-
Tachov	37,3	67,3	45,7	32,7	17,0	-	-	-	76,8	100,0	23,2	-

Poloha krajského města Plzně, která leží na spojnici Praha-Norimberk a má dálnici D5 situovanou jihozápadně od města, do určité míry determinuje **dopravní dostupnost** jednotlivých územních celků **k centru** regionu. Nejvíce obyvatel venkovského prostoru žije v časovém pásmu 30 až 59 minut. Nejnižší podíl obyvatel v obcích venkovského prostoru v časovém intervalu do jedné hodiny vykazuje okres Domažlice, kde značná část obyvatelstva obcí zahrnutých ve venkovském prostoru jezdí do krajského města déle než hodinu. Naopak nejvyššího podílu obyvatel dosahují obce v časovém pásmu dostupnosti 30 až 59 minut v okresech sousedících s okresem Plzeň-město (Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany) a v okrese Tachov, kterým prochází 41,3% dálniční sítě v Plzeňském kraji. Nejvzdálenější obce venkovského prostoru, jejichž časová dostupnost je vyšší než jedna hodina, leží v okrese Domažlice, Klatovy a částečně i Tachov (zejména pohraniční oblasti okresů). V městském prostoru je situace odlišná. Obce náležící podle zvolené varianty vymezení do městského prostoru v časovém pásmu do 29 minut patří do okresů ležících v zázemí krajského města (Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany). V časovém pásmu dostupnosti do jedné hodiny leží obce městského prostoru okresů Domažlice, Klatovy, Tachov a částečně i Rokycany (zejména obce ležící severovýchodně od krajského města). Stejná situace jako ve venkovském prostoru je i v městském v časové dostupnosti od krajského města v okresech Domažlice a Klatovy, kde ve většině obcí je dostupnost do centra kraje větší než jedna hodina.

2.2. Obyvatelstvo

Předmětem analýzy v této kapitole je zhodnocení populačního vývoje na základě ukazatelů, charakterizujících jednotlivé demografické procesy v návaznosti na diferenciaci venkovského a městského prostoru.

Podle výsledků statistických demografických dat žilo k 31. 12. 2008 v Plzeňském kraji 569 627 obyvatel, z toho ve venkovském prostoru téměř jedna třetina (26,8%). Rozdílný demografický vývoj je dán jednak odlišnou územní strukturou, jednak vymezením daného prostoru (venkovský, městský). Z hlediska **věkové struktury** je nejnižší procentní zastoupení obyvatel ve věkové skupině od 0 do 14 let. I když zdánlivě jsou podíly v obou vymezených prostorech téměř vyrovnány, přesto se jistá převaha objevuje ve věkové skupině dětí do 14 let ve venkovském prostoru (o 0,6 procentního bodu).

Tab. 2.2.1 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008

	Obyvatelstvo celkem		v tom ve věkové skupině (%)						Průměrný věk (roky)	
			0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	14,3	13,7	70,8	71,0	14,9	15,4	40,6	40,9
v tom okresy:										
Domažlice	31 002	29 237	14,9	14,5	71,3	71,0	13,8	14,5	39,9	40,4
Klatovy	38 941	49 728	14,0	14,1	69,9	70,7	16,1	15,2	41,4	40,8
Plzeň-město	-	185 125	-	12,6	-	70,7	-	16,7	-	41,8
Plzeň-jih	22 258	38 598	13,1	14,8	70,0	70,9	16,9	14,3	42,1	40,1
Plzeň-sever	20 811	53 192	14,2	15,4	71,2	70,7	14,6	13,9	40,5	39,6
Rokycany	16 623	30 718	13,3	13,5	69,9	71,1	16,8	15,4	41,9	41,0
Tachov	22 902	30 492	15,9	14,2	72,9	73,4	11,2	12,4	38,0	39,3

V meziokresním srovnání je situace trochu jiná. Kromě okresů Domažlice a Tachov, kde převažuje podíl obyvatel ve věku 0 až 14 let ve venkovském prostoru nad podílem v městském, v ostatních okresech je větší zastoupení v této věkové kategorii v městském prostoru. V produktivní věkové skupině obyvatelstva (15 až 64 let) je podíl téměř vyrovnán v obou prostorech. Ve věkové skupině 65 let a více mají obce ve venkovském prostoru v Plzeňském kraji převážně vyšší podíl na obyvatelstvu celkem. Důvodem může být i to, že zde lidé žijí v různých zařízeních sociální péče pro seniory, jejichž relativně větší část leží sice v blízkosti měst a obcí, ale mimo ně, v klidném přírodním venkovském prostředí.

Tab. 2.2.2 Obyvatelstvo podle věku k 31. 12. 2008

	Obyvatelstvo celkem		v tom ve věkové skupině (%)						Průměrný věk (roky)	
			0 - 14 let		15 - 64 let		65 a více let			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	152 537	417 090	14,3	13,7	70,8	71,0	14,9	15,4	40,6	40,9
v tom SO ORP:										
Blovice	3 256	8 285	13,2	14,7	69,9	69,9	16,9	15,4	42,1	40,3
Domažlice	23 849	16 159	14,9	13,9	71,6	70,3	13,5	15,8	39,7	41,1
Horažďovice	6 521	5 676	12,9	14,3	69,7	69,3	17,4	16,4	42,1	41,4
Horšovský Týn	5 947	8 124	15,4	14,7	71,3	71,6	13,3	13,7	39,3	40,4
Klatovy	18 918	32 529	14,9	14,0	70,0	71,6	15,1	14,4	40,7	40,5
Kralovice	12 498	9 807	14,0	15,2	70,7	70,4	15,3	14,4	41,1	40,0
Nepomuk	7 903	3 778	11,7	15,9	69,6	71,4	18,7	12,7	43,6	38,8
Nýřany	8 313	43 385	14,5	15,5	72,0	70,8	13,4	13,8	39,7	39,5
Plzeň	-	185 125	-	12,6	-	70,7	-	16,7	-	41,8
Přeštice	7 562	13 891	14,3	14,8	69,2	70,8	16,4	14,4	41,2	40,2
Rokycany	16 623	30 718	13,3	13,5	69,9	71,1	16,8	15,4	41,9	41,0
Stod	4 743	17 598	13,4	15,0	70,9	71,8	15,7	13,2	41,6	39,6
Stříbro	9 255	7 961	15,4	13,3	72,1	73,8	12,6	12,9	39,0	39,4
Sušice	13 502	11 523	13,3	14,3	69,8	69,0	16,9	16,7	42,1	41,3
Tachov	13 647	22 531	16,3	14,5	73,5	73,2	10,2	12,3	37,3	39,2

Rozdílný demografický vývoj se projevuje i ve venkovském a městském prostoru ve správních obvodech ORP Plzeňského kraje. Ve věkové kategorii od 0 do 14 let je u devíti ORP zaznamenán vyšší podíl dětí této věkové kategorie na celkovém počtu populace v městském prostoru než ve venkovském (u ORP Nepomuk dokonce o 4,2 procentního bodu). Tento výsledek je do jisté míry v mnoha případech důsledkem zvýšené porodnosti v městském prostoru oproti prostoru venkovskému. Ve skupině obyvatelstva v produktivním věku (15 až 64 let) je ve venkovském prostoru u sedmi ORP nižší podíl obyvatel z celkového počtu než v prostoru městském. Rozdíly mezi oběma prostory však nejsou nijak výrazné (od -1,9 do +1,3 procentního bodu). Ve věkové skupině 65 a více let je vyšší podíl obyvatelstva z celkové populace zaznamenán u většiny ORP ve venkovském prostoru.

Průměrný věk obyvatel Plzeňského kraje k 31. 12. 2008 ve venkovských obcích i ve městech je téměř shodný. V rámci okresního srovnání ve venkovském prostoru dosahují okresy Klatovy (41,4 let), Plzeň-jih (42,1 let) a Rokycany (41,9 let) hodnoty poměrně vyšší než je krajský průměr (40,6 let). V městském prostoru přesahuje krajský průměr (40,9 let) pouze okres Plzeň-město (41,8 let) a Rokycany (41 let). V porovnání městského a venkovského prostoru v meziokresním srovnání nedochází k výrazným výkyvům. V případě administrativního členění do správních obvodů ORP přesahuje krajský průměr ve venkovském

prostoru devět ORP (nejvíce ORP Nepomuk, o 3 roky) a v městském prostoru pouze pět ORP. Z porovnání průměrného věku ve venkovském a městském prostoru nejsou patrné výrazné rozdíly, kromě ORP Nepomuk, kde průměrný věk ve venkovském prostoru je o 4,8 let vyšší než v městském.

Kartogram 5 Index stáří v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 110,1
v tom:
venkovský prostor = 104,1
městský prostor = 112,4

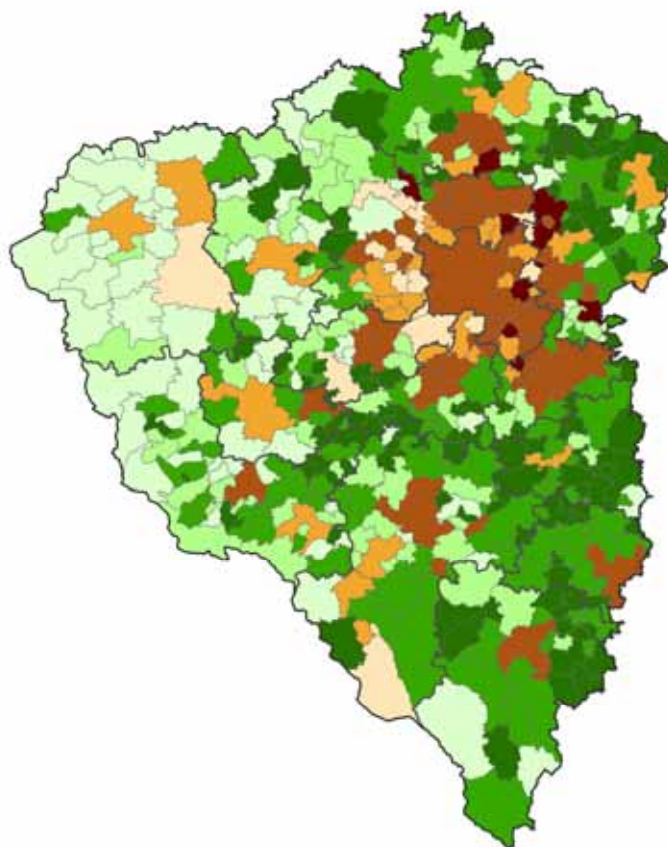
index stáří v % (obyvatelstvo ve věku 65 a více let / 0 - 14 let)

venkovský prostor

méně než 75,0
75,0 - 99,9
100,0 - 139,9
140,0 a více

městský prostor

méně než 75,0
75,0 - 99,9
100,0 - 139,9
140,0 a více

Tab. 2.2.3 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Živě narození na 1 000 obyvatel		Živě narození na 1 000 žen ve věku 15 - 49 let		Podíl živě narozených mimo manželství (%)		Potraty na 1 000 obyvatel		Umělá přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	9,4	10,0	39,9	40,3	32,3	30,8	4,1	4,9	2,6	3,2
v tom okresy:										
Domažlice	9,9	10,4	40,7	41,8	30,6	29,0	3,8	4,8	2,3	2,9
Klatovy	9,2	9,8	40,3	39,0	26,3	29,3	3,5	4,6	2,3	3,1
Plzeň-město	-	9,8	-	40,2	-	30,6	-	5,2	-	3,3
Plzeň-jih	8,3	10,4	37,7	42,9	29,9	31,0	3,8	4,6	2,4	2,9
Plzeň-sever	9,4	10,3	39,2	41,5	34,6	28,7	4,1	4,5	2,7	2,8
Rokycany	8,0	9,5	34,7	39,1	28,8	31,1	4,0	4,7	2,5	3,0
Tachov	11,0	9,9	44,3	37,3	45,2	39,3	5,6	5,7	4,0	3,9

Jedním ze základních a určujících faktorů populačního vývoje je přirozený pohyb obyvatelstva zahrnující porodnost a úmrtnost.

Počet živě narozených dětí mírně roste, což je důsledkem přesunu silných ročníků žen 70. a 80. let dvacátého století do nejsilnější reprodukční věkové skupiny. V přepočtu na 1 000 obyvatel se v Plzeňském kraji v roce 2008 narodilo ve venkovském prostoru 9,4 dětí, v městském to bylo o něco více (10 dětí). V meziokresním srovnání vykazuje nejnižší hodnotu tohoto relativního ukazatele ve venkovském prostoru okres Plzeň-jih a Rokycany, v městském prostoru Klatovy a též Rokycany. Naopak nejlepší situace nastala ve venkovském prostoru v okrese Tachov, kde připadá na 1 000 obyvatel 11 živě narozených dětí, v městském prostoru v okresech Domažlice a Plzeň-jih, kde na 1 000 obyvatel připadá 10,4 živě narozených

dětí. Ve správních obvodech ORP nejnižší hodnoty ve venkovském prostoru dosahuje tento relativní ukazatel u ORP Nepomuk a Blovice, v městském prostoru pak Rokycany. Příznivě se vyvíjí tento ukazatel na venkově ve správním obvodě ORP Tachov, kde na 1 000 obyvatel připadá 11,4 živě narozených dětí, v městském prostoru pak na Nepomucku, které dosahuje počtu 11,6 živě narozených dětí.

V analytickém pohledu na **porodnost** byl pro hodnocení populačního vývoje použit mimo jiné relativní ukazatel obecné míry plodnosti⁴. Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje dosáhl hodnoty 39,9‰, zatímco v městském prostoru 40,3‰. Je zřejmé, že v krajském měřítku jde o nepatrný rozdíl. Pouze ve dvou okresech Plzeňského kraje je plodnost větší ve venkovském prostoru než v městském (okres Klatovy a Tachov), naopak nejnižší je v okrese Rokycany (34,7‰). V městském prostoru se hodnota tohoto ukazatele pohybuje kolem 40‰. Ve správních obvodech ORP jsou rozdíly mezi venkovským a městským prostorem poněkud výraznější. Na Klatovsku, Stříbrsku, Tachovsku a u ORP Horšovský Týn byla plodnost vyšší ve venkovském prostoru než v městském. V ostatních správních obvodech ORP byla plodnost vyšší v městském prostoru, nejvyšší pak na Nepomucku a Stodsku.

Tab. 2.2.4 Živě narození a potraty v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Živě narození na 1 000 obyvatel		Živě narození na 1 000 žen ve věku 15 - 49 let		Podíl živě narozených mimo manželství (%)		Potraty na 1 000 obyvatel		Umělá přerušení těhotenství na 1 000 obyvatel	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	9,4	10,0	39,9	40,3	32,3	30,8	4,1	4,9	2,6	3,2
v tom SO ORP:										
Blovice	7,9	9,9	35,7	40,7	27,6	31,2	4,1	4,0	2,6	2,6
Domažlice	9,8	10,2	39,9	41,4	30,1	28,3	3,9	5,1	2,4	3,0
Horažďovice	8,1	9,9	35,7	40,9	22,3	28,6	2,1	3,4	1,3	2,1
Horšovský Týn	10,5	10,2	43,7	41,8	33,5	29,6	3,7	3,8	1,8	1,8
Klatovy	10,0	9,9	43,2	38,7	24,0	29,3	4,0	5,0	2,7	3,4
Kralovice	9,1	10,3	38,5	41,9	31,1	30,5	3,8	4,6	2,4	2,9
Nepomuk	7,8	11,6	37,4	46,3	34,1	28,4	3,4	4,4	2,0	2,8
Nýřany	9,9	10,3	40,3	41,4	39,4	28,2	4,6	4,4	3,1	2,8
Plzeň	-	9,8	-	40,2	-	30,6	-	5,2	-	3,3
Přeštice	9,4	10,2	40,2	41,7	26,2	26,3	3,9	4,6	2,5	2,8
Rokycany	8,0	9,5	34,7	39,1	28,8	31,1	4,0	4,7	2,5	3,0
Stod	8,2	10,8	36,6	43,9	30,1	34,7	3,8	5,3	2,5	3,3
Stříbro	10,4	9,8	42,7	36,3	46,8	37,7	4,5	6,0	3,2	4,0
Sušice	8,6	9,7	38,5	38,9	31,9	29,7	3,5	4,1	2,3	2,8
Tachov	11,4	10,0	45,3	37,7	44,2	39,8	6,4	5,6	4,6	3,9

Podíl živě narozených dětí mimo manželství z retrospektivního pohledu značně stoupá. Od roku 2001 stoupla hodnota tohoto ukazatele v Plzeňském kraji o 115,8%. V roce 2001 tvořil podíl živě narozených dětí mimo manželství na živě narozených celkem téměř jednu pětinu, v roce 2008 to bylo již 37,3%. Nadprůměrný podíl (kraj = 32,3%) živě narozených dětí mimo manželství byl ve venkovském prostoru zaznamenán v okresech Plzeň-sever (34,6%) a zejména Tachov (45,2%), naopak v okrese Klatovy se narodilo mimo manželství je 26,3% dětí. V městském prostoru nejvyššího podílu dosahuje okres Tachov, naopak nejnižšího okres Plzeň-sever. Vysoké hodnoty podílu nemanželských dětí na celkovém počtu živě narozených v regionálním členění vyplývají i z charakteru příslušného okresu. Jedná se o území s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností, vyšším zastoupením sociálně slabších a nepřizpůsobivých skupin obyvatel, a v neposlední řadě i jejich nízkou úrovní vzdělání. Obecně lze vycházet i ze systému sociálního zabezpečení (dávky, podpory aj.). Systém sociálních dávek je z ekonomického hlediska pro svobodnou matku mnohdy výhodnější než pro matku žijící trvale v manželském svazku. Ale nejen to, postoj k instituci manželství obecně se v současných společensko-ekonomických podmínkách s principy demokracie výrazně změnil. S přebíráním západního modelu a stylu života souvisí i postoj k tradičnímu manželskému svazku.

Podíly živě narozených dětí mimo manželství se v jednotlivých správních obvodech ORP liší, a to jak ve venkovském, tak i městském prostoru. Téměř jedna polovina z živě narozených dětí ve venkovském prostoru se narodila mimo manželství ve správních obvodech ORP Stříbro a Tachov, více jak jedna třetina ve správních obvodech ORP Nýřany, Nepomuk a Horšovský Týn. Tachovsko a Stříbrsko dosahuje vysokých hodnot podílu (cca 40%) i v prostoru městském. Naopak nejnižší podíly dětí narozených mimo manželství ve venkovském prostoru Plzeňského kraje zaznamenávají na Klatovsku a Horažďovicku, v oblastech s trvale zakořeněnými rodinnými tradicemi a silným náboženským citěním. V městském prostoru nejnižšího podílu dosahuje Přeštice. Rozdíly mezi správními obvody ORP v městském prostoru (kromě extrémů Stříbrska a Tachovska) nejsou zvláště výrazné, pohybují se zhruba kolem 30% živě narozených dětí mimo manželství.

⁴ Obecná míra plodnosti je podíl počtu živě narozených dětí na 1 000 žen v reprodukčním věku (15-49 let).

Počet **potratů** v roce 2008 v Plzeňském kraji tvořil 40% všech porodů a dosáhl v relativním ukazateli v přepočtu na 1 000 obyvatel hodnoty 4,6. Ve venkovském prostoru vykazuje tento ukazatel hodnotu 4,1 a v městském 4,9. Na okresní úrovni nejvyššího podílu dosahuje okres Tachov, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. V diferenciaci podle území ve venkovském prostoru bylo v přepočtu potratů na 1 000 obyvatel deset správních obvodů ORP pod krajským průměrem, v městském prostoru to bylo devět. Více než polovinu potratů v Plzeňském kraji tvoří **umělá přerušení těhotenství**. Nejvíce ve venkovském prostoru kraje jich bylo provedeno ve správním obvodě ORP Tachov, stejně tak jako v okrese Tachov (téměř dvojnásobek krajského průměru), naopak nejméně na Horažďovicku, stejně tak jako v okrese Klatovy. V městském prostoru je situace obdobná, nejvíce umělých přerušení těhotenství v přepočtu na 1 000 obyvatel bylo provedeno na Tachovsku a Stříbrsku, nejméně ve správním obvodu ORP Horšovský Týn. Stejná situace jako u potratů na 1 000 obyvatel je v porovnání s krajským průměrem i u umělých přerušení těhotenství.

Tab. 2.2.5 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Zemřelí na 1 000 obyvatel		Zemřelí muži na 1 000 obyvatel		Příčiny úmrtí (%)					
					novotvary		nemoci oběhové soustavy		vnější příčiny	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	11,5	10,4	5,9	5,2	26,4	29,8	51,6	47,9	5,6	5,5
v tom okresy:										
Domažlice	10,9	9,9	5,6	5,1	25,4	28,5	54,3	51,8	6,2	6,6
Klatovy	12,4	10,1	6,2	5,2	25,1	28,8	53,6	50,3	5,3	5,8
Plzeň-město	-	10,6	-	5,3	-	31,1	-	46,8	-	5,2
Plzeň-jih	13,1	9,9	6,5	5,1	25,4	31,3	51,0	44,0	5,1	5,4
Plzeň-sever	10,4	10,7	5,6	5,3	30,9	27,4	47,6	49,9	5,9	5,3
Rokycany	12,5	11,6	6,1	5,6	24,8	26,9	51,5	50,5	5,0	5,1
Tachov	9,4	8,7	5,3	4,6	29,2	30,3	47,5	44,3	6,2	7,4

Základní charakteristikou přirozeného pohybu obyvatelstva, důležitou pro populační vývoj, je **úmrtnost**. Významnými činiteli ovlivňujícími její výši jsou sociálně ekonomické podmínky života, dostupnost zdravotní péče, kvalita životního prostředí a v neposlední řadě i genetické dispozice. Hrubá míra úmrtnosti⁵ (dále jen úmrtnost) dosáhla ve venkovském prostoru Plzeňského kraje hodnoty 11,5 zemřelých na 1 000 obyvatel, v městském 10,4 osob. Nad uvedenou hodnotou se pohyboval ve venkovském kraji okres Klatovy (12,4 zemřelých), Plzeň-jih (13,1) a Rokycany (12,5). V městském prostoru krajský průměr úmrtnosti překročily okresy Plzeň-město (10,6), Plzeň-sever (10,7) a Rokycany (11,6).

Tab. 2.2.6 Zemřelí v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	Zemřelí na 1 000 obyvatel		Zemřelí muži na 1 000 obyvatel		Příčiny úmrtí (%)					
					novotvary		nemoci oběhové soustavy		vnější příčiny	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	11,5	10,4	5,9	5,2	26,4	29,8	51,6	47,9	5,6	5,5
v tom SO ORP:										
Blovice	12,2	11,8	6,2	5,6	24,2	30,9	51,0	47,2	3,5	4,3
Domažlice	9,9	10,3	5,2	5,3	28,0	27,2	51,8	54,0	6,5	6,6
Horažďovice	11,6	9,5	5,8	5,0	25,2	33,3	53,2	46,4	5,3	5,5
Horšovský Týn	10,7	10,0	5,7	5,3	21,0	28,4	56,5	52,3	6,6	6,3
Klatovy	12,6	9,7	6,0	5,0	23,0	27,9	55,5	51,0	5,5	6,0
Kralovice	10,9	12,9	5,7	6,0	30,5	23,2	48,2	54,5	6,0	5,6
Nepomuk	16,4	7,4	7,9	3,8	25,0	29,4	51,3	48,2	5,1	6,9
Nýřany	9,7	10,2	5,4	5,2	31,7	28,6	46,5	48,6	5,7	5,2
Plzeň	-	10,6	-	5,3	-	31,1	-	46,8	-	5,2
Přeštice	10,9	9,5	5,6	5,1	26,1	32,8	52,0	43,3	5,3	5,3
Rokycany	12,5	11,6	6,1	5,6	24,8	26,9	51,5	50,5	5,0	5,1
Stod	16,1	9,6	7,7	4,8	21,4	31,6	57,5	41,5	5,0	6,6
Stříbro	10,0	8,5	5,6	4,4	29,7	30,7	48,3	44,3	5,6	6,5
Sušice	12,7	11,6	6,5	5,8	28,0	29,2	51,0	50,0	4,9	5,4
Tachov	9,0	8,8	5,0	4,6	28,7	30,2	46,9	44,3	6,6	7,7

⁵ Hrubá míra úmrtnosti je celkový počet zemřelých v daném území a v daném období připadající na 1 000 obyvatel středního stavu celkem.

Ve správních obvodech ORP překročilo krajský průměr ve venkovském prostoru sedm správních obvodů ORP. Nejvyšší úmrtnost ve venkovském prostoru vykazuje správní obvod ORP Nepomuk s 16,4 zemřelými na 1 000 obyvatel. Nejnižší úmrtnost je ve venkovském prostoru na Tachovsku (9 zemřelých na 1 000 obyv.). V městském prostoru překračuje krajskou hodnotu úmrtnosti pouze pět správních obvodů. Nejvíce zemřelých na 1 000 obyvatel zde bylo na Kralovicku (12,9), nejméně na Nepomucku (7,4).

V Plzeňském kraji připadlo na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru 5,9 zemřelých mužů a 5,6 zemřelých žen. V městském prostoru kraje měl podíl u obou pohlaví stejnou hodnotu 5,2 zemřelých. Vyšší počet úmrtí mužů může být způsoben kromě dědičnosti mnohdy i nezdravým životním stylem (nevhodné stravování, nadměrná spotřeba tabákových výrobků, konzumace alkoholu apod.). Podle územního členění je ve všech okresech Plzeňského kraje vyšší úmrtnost mužů ve venkovském prostoru, u žen je situace obdobná s výjimkou okresu Plzeň-sever. Nejvyšší počet zemřelých mužů v přepočtu na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru byl zaznamenán v okrese Plzeň-jih, naopak nejmenší v okrese Tachov. V městském prostoru se u tohoto ukazatele nejvyšší hodnota vyskytuje v okrese Rokycany, nejmenší opět v okrese Tachov. V ukazateli zemřelých žen na 1 000 obyvatel je situace naprosto stejná. Mezi správními obvody ORP největší počet zemřelých mužů ve venkovském prostoru připadá na 1 000 obyvatel na Nepomucko, naopak nejnižší opět na Tachovsko. V městském prostoru nejvíce zemřelých mužů v přepočtu na 1 000 obyvatel připadá Kralovicku, nejméně Stříbrsku. Nejvyšší hodnota tohoto relativního ukazatele u žen ve venkovském prostoru se vyskytuje ve správním obvodě ORP Nepomuk, nejnižší u ORP Tachov. V městském prostoru je naopak nejnižší počet zemřelých žen v přepočtu na 1 000 obyvatel na Nepomucku, nejvyšší na Kralovicku.

K nejčastějším **příčinám úmrtí** v Plzeňském kraji patří nemoci oběhové soustavy a novotvary. Obecně více osob umírá na novotvary v městském prostoru, na nemoci oběhové soustavy více v prostoru venkovském. Výjimkou je okres Plzeň-sever (i ORP Kralovice a Nýřany), kde je situace opačná. Obě uváděné příčiny úmrtí mají do jisté míry souvislost s kvalitou životního prostředí i životního stylu v obcích, a to jak ve venkovském, tak i městském prostoru.

Tab. 2.2.7 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	na 1 000 obyvatel									
	Přirozený přírůstek		Přírůstek stěhováním		Celkový přírůstek		Sňatky		Rozvody	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	-2,1	-0,4	6,4	4,7	4,3	4,2	4,6	5,3	2,4	3,4
v tom okresy:										
Domažlice	-1,0	0,4	5,3	2,6	4,3	3,1	4,9	5,5	2,5	3,4
Klatovy	-3,2	-0,3	4,4	1,2	1,2	0,9	4,6	4,9	2,0	3,2
Plzeň-město	-	-0,8	-	3,8	-	3,0	-	5,6	-	3,5
Plzeň-jih	-4,7	0,5	10,3	8,5	5,6	9,0	4,4	4,8	2,3	3,1
Plzeň-sever	-1,0	-0,4	5,0	11,3	4,0	10,9	4,5	4,9	2,4	3,0
Rokycany	-4,5	-2,1	10,9	5,1	6,5	3,0	4,3	5,1	2,4	3,4
Tachov	1,6	1,2	5,6	1,5	7,2	2,7	5,0	5,1	3,1	3,5

Jedním z demografických procesů, mapujících populační vývoj, je demografický pohyb obyvatelstva vyjádřený **celkovým přírůstkem obyvatelstva**. Celkový populační přírůstek se skládá z přirozeného přírůstku a migračního. **Přirozený přírůstek** obyvatelstva je rozdílem mezi počtem živě narozených a celkovým počtem zemřelých. Pro venkovský prostor Plzeňského kraje v souladu s celorepublikovým trendem je charakteristická ztráta obyvatelstva přirozenou měnou (počet zemřelých je vyšší než živě narozených) a současně vysoká migrace (přírůstek obyvatelstva stěhováním). Průměrná roční ztráta obyvatelstva přirozenou měnou dosáhla v přepočtu na 1 000 obyvatel v Plzeňském kraji -2,1 osob ve venkovském prostoru a -0,4 v prostoru městském. Ke ztrátě obyvatelstva přirozenou měnou docházelo téměř ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Tachov. V městském prostoru je situace poněkud odlišná. Kladnou hodnotu přirozeného přírůstku vykazují okresy Domažlice, Plzeň-jih a Tachov. Ve správních obvodech ORP ke ztrátě obyvatelstva přirozenou měnou došlo ve venkovském prostoru u jedenácti ORP. Výjimku tvořily Nýřansko, Stříbrsko a Tachovsko, kde ukazatel nabývá kladné hodnoty. V obcích správních obvodů ORP zahrnutých do městského prostoru byla ztráta obyvatelstva přirozenou měnou zaznamenána pouze u pěti ORP. Zbývajících deset správních obvodů ORP vykazuje kladnou hodnotu přirozeného přírůstku.

Demografický pohyb obyvatelstva mimo přirozené měny ovlivňuje i **migrace** (tj. přírůstek obyvatel stěhováním). Průměrný roční přírůstek stěhováním v přepočtu na 1 000 obyvatel dosáhl ve venkovském prostoru Plzeňského kraje 6,4 osob a 4,7 v prostoru městském. Venkovské a městské obce v jednotlivých okresech měly saldo migrace kladné. Jediným správním obvodem ORP, kde migrační přírůstek měl

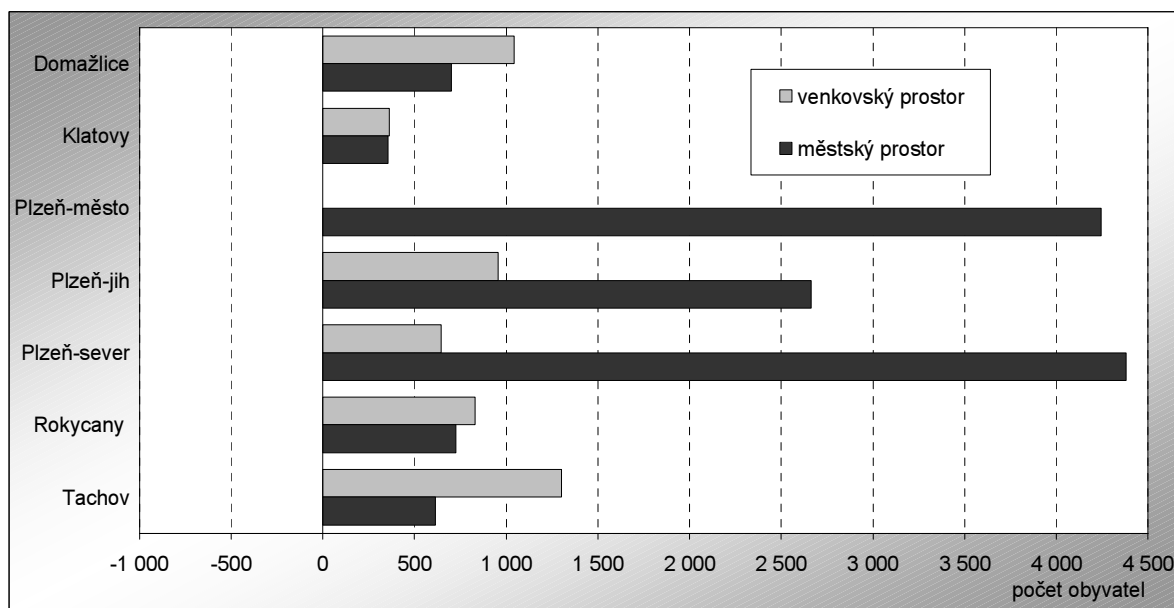
zápornou hodnotu, bylo Horažďovicko. Jedním z faktorů, které mohou ovlivnit migrační saldo, je výše procenta nezaměstnanosti v příslušném regionu, zejména hledání nových pracovních příležitostí, a to jak jednotlivců, tak i celých rodin.

Tab. 2.2.8 Pohyb obyvatelstva v letech 2001 až 2008 (roční průměr)

	na 1 000 obyvatel									
	Přirozený přírůstek		Přírůstek stěhováním		Celkový přírůstek		Sňatky		Rozvody	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	-2,1	-0,4	6,4	4,7	4,3	4,2	4,6	5,3	2,4	3,4
v tom SO ORP:										
Blovice	-4,4	-2,0	9,0	9,3	4,6	7,3	4,1	4,5	2,4	2,9
Domažlice	-0,1	0,0	3,2	1,7	3,0	1,6	4,8	5,5	2,5	2,9
Horažďovice	-3,5	0,5	3,4	-1,1	-0,1	-0,6	4,2	4,3	1,5	2,9
Horšovský Týn	-0,2	0,2	10,4	1,6	10,2	1,8	5,1	5,1	2,5	3,6
Klatovy	-2,5	0,2	6,8	1,1	4,2	1,3	5,0	5,1	2,2	3,2
Kralovice	-1,8	-2,6	3,1	5,7	1,3	3,1	4,3	4,8	2,4	2,8
Nepomuk	-8,6	4,2	11,6	4,0	3,0	8,2	4,5	5,0	2,1	3,0
Nýřany	0,2	0,1	7,9	12,6	8,2	12,7	4,9	5,0	2,4	3,0
Plzeň	-	-0,8	-	3,8	-	3,0	-	5,6	-	3,5
Přeštice	-1,5	0,7	7,2	10,5	5,7	11,2	4,6	4,6	2,4	3,1
Rokycany	-4,5	-2,1	10,9	5,1	6,5	3,0	4,3	5,1	2,4	3,4
Stod	-7,9	1,3	17,5	7,3	9,6	8,6	4,5	5,4	2,0	3,5
Stříbro	0,5	1,3	4,3	1,9	4,8	3,3	4,6	5,3	2,8	3,6
Sušice	-4,0	-1,9	1,7	2,5	-2,3	0,6	4,3	4,6	2,1	3,2
Tachov	2,5	1,2	6,4	1,3	8,9	2,5	5,2	5,1	3,3	3,5

Celkový přírůstek v Plzeňském kraji v přepočtu na 1 000 obyvatel nabývá téměř stejných hodnot ve venkovském i městském prostoru. Záporná hodnota přirozeného přírůstku je kompenzována ve většině případů migračním saldem.

Graf 3 Celkový přírůstek (úbytek) počtu obyvatel (rozdíl stavů k 31. 12. 2008 a k 1. 1. 2001)

Mezi základní ukazatele přirozené měny patří sňatky a rozvody. Hrubá míra **sňatečnosti**, vyjádřená počtem sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu, dosáhla ve venkovském prostoru Plzeňského kraje v ročním průměru hodnoty 4,6 a v městském prostoru 5,3. Hranici krajského průměru ve venkovském prostoru překročily dva okresy (Domažlice a Tachov), v městském prostoru byly nad krajským průměrem okresy Domažlice a Plzeň-město. Ve správních obvodech ORP se jich ve venkovském prostoru pět pohybovalo nad krajským průměrem (Domažlice, Horšovský Týn, Klatovy, Nýřany a Tachov). Na Přešticku a Stříbrsku se počet sňatků na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru shodoval s krajským průměrem. V městském prostoru byl krajský průměr překročen na Domažlicku, Stodsku a v Plzeňsku. Ve správním obvodu ORP

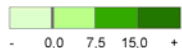
Stříbro se hodnota tohoto ukazatele rovnala krajskému průměru. Hrubá míra **rozvodovosti**, vyjadřující počet rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu, dosáhla v Plzeňském kraji hodnoty 2,4 ve venkovském prostoru a 3,4 v městském. V meziokresním srovnání se hodnota tohoto ukazatele pohybovala ve venkovském prostoru od 2,0 (Klatovy) do 3,1 (Tachov), v městském prostoru pak od 3,0 (Plzeň-sever) do 3,5 (Plzeň-město a Tachov). Ve správních obvodech ORP se počty rozvodů v přepočtu na 1 000 obyvatel pohybovaly ve venkovském prostoru od 1,5 (Horažďovicko) do 3,3 (Tachov), v městském prostoru pak od 2,8 (Kralovicko) do 3,6 (Stříbrsko a ORP Horšovský Týn). Porovnáním obcí z městského a venkovského prostoru je rozvodovost v městském prostoru evidentně vyšší, a to v průměru o 1 procentní bod. K okresům s nejvyšší rozvodovostí patří v Plzeňském kraji okres Tachov, ze správních obvodů ORP Tachovsko a Stříbrsko.

Kartogram 6 Změna počtu obyvatel v obcích Plzeňského kraje mezi roky 2000 a 2008

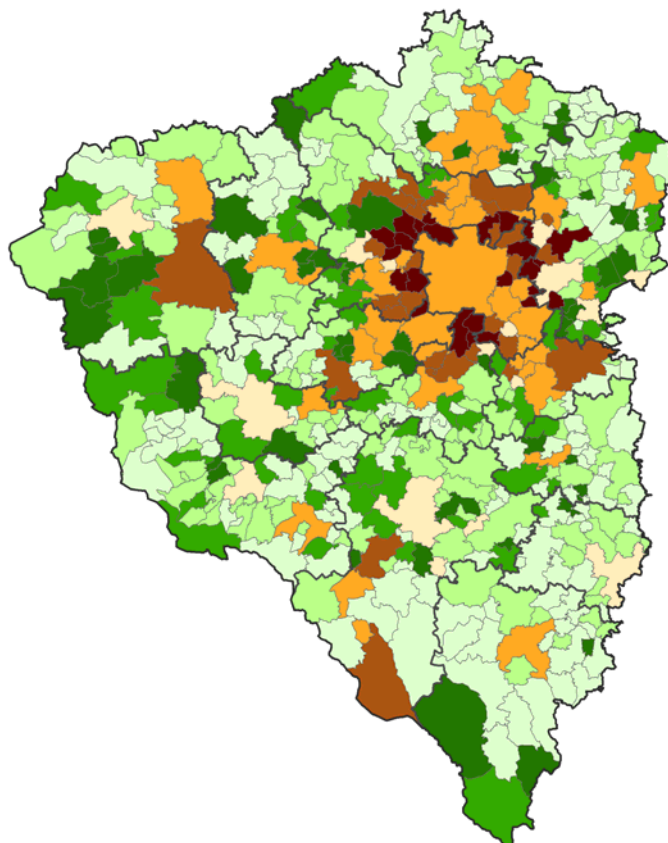
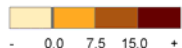
průměr kraje celkem = 3,3
v tom:
venkovský prostor = 5,0
městský prostor = 2,7

změna počtu obyvatel v %

venkovský prostor

městský prostor

Tab. 2.2.9 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Nejvyšší dokončené vzdělání									
	základní, neukončené a bez vzdělání		vyučení a střední odborné bez maturity		úplné střední s maturitou		vyšší odborné a nástavbové		vysokoškolské	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	30,1	21,0	43,6	37,9	19,4	27,0	1,8	3,5	3,7	9,3
v tom okresy:										
Domažlice	28,7	21,5	43,5	40,7	20,3	26,7	1,8	3,0	4,0	6,8
Klatovy	30,1	20,9	42,8	37,9	20,0	28,2	2,0	3,4	4,1	8,5
Plzeň-město	-	18,2	-	34,8	-	29,1	-	4,2	-	12,1
Plzeň-jih	29,6	24,3	45,3	43,0	18,4	23,4	1,7	2,8	3,5	5,6
Plzeň-sever	30,4	25,2	44,7	43,5	18,5	22,4	1,8	2,3	3,3	5,7
Rokycany	25,9	21,8	45,6	39,8	21,7	26,3	2,1	3,4	3,9	7,6
Tachov	35,8	26,4	40,9	38,0	16,8	24,8	1,5	3,1	2,8	6,5

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 byla analyzována **vzdělanostní struktura** obyvatelstva v územním členění. Ve venkovských oblastech Plzeňského kraje žije převaha obyvatel se základním a nižším vzděláním (bez maturity). V městském prostoru naopak s úplným středním, vyšším a vysokoškolským. Podíl obyvatelstva se základním a neukončeným vzděláním je ve venkovském prostoru o 9,2 procentního bodu vyšší než v městském. Stejně tak v kategorii vyučených a středně odborného vzdělání bez maturity, zde je vyšší o 5,7 procentního bodu. V dalších vzdělanostních skupinách se poměr mění ve prospěch městského prostoru. Tyto tendence se projevují, pomineme-li specifické postavení okresu Plzeň-město, i uvnitř kraje v meziokresním srovnání. Okres Plzeň-město, který zahrnuje krajské město, má logicky největší podílové zastoupení obyvatelstva s vyšším stupněm vzdělání. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva tvoří v okrese Plzeň-město 12,1%. Naopak nejnižší zastoupení má u osob se základním či neukončeným vzděláním (18,2%). Nejvyšší podíl osob se základním či neukončeným vzděláním měl okres Tachov (ve venkovském i městském prostoru). V kategorii vyučených a středně odborného vzdělání bez maturity největšího podílu ve venkovském prostoru dosahují okresy Plzeň-jih a Rokycany (cca 45%), v městském prostoru naopak Plzeň-jih a Plzeň-sever (cca 43%). Největší rozdíl mezi venkovským a městským prostorem má v kategorii úplného středního a vysokoškolského vzdělání okres Klatovy (zahrnuje druhé největší město v kraji).

2.3. Ekonomika

Hlavními zdroji dat pro analýzu ekonomické oblasti jsou Registr ekonomických subjektů, zahrnující všechny ekonomické subjekty se sídlem na území kraje, a výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 (dále jen SLDB 2001). I když výsledky SLDB 2001 nejsou v mnoha případech příliš aktuální, přece jen jsou v některých ukazatelích jedinými zdroji dat na úrovni obcí.

Tab. 2.3.1 Vybrané ekonomické ukazatele

Zdroj: Český statistický úřad; Ministerstvo financí ČR

	Ekonomické subjekty ¹⁾ na 1 000 obyvatel		Statistické jednotky typu podnik ^{1, 2)} na 1 000 obyvatel		Intenzita podnikatelské aktivit ³⁾ (%)		Celkové příjmy obecních rozpočtů na 1 obyvatele ⁴⁾ (Kč)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	213	250	110	130	12,7	13,9	18 866	28 178
v tom okresy:								
Domažlice	199	225	101	121	11,8	13,3	17 843	24 180
Klatovy	224	228	122	122	14,5	14,7	21 569	28 444
Plzeň-město	-	286	-	148	-	14,7	-	33 145
Plzeň-jih	201	204	105	107	11,7	12,7	15 995	24 929
Plzeň-sever	202	211	104	111	11,4	13,0	18 242	20 300
Rokycany	222	228	115	114	14,5	12,8	15 573	26 174
Tachov	226	241	108	121	11,6	12,3	21 372	21 348

¹⁾ k 31. 12. 2008

²⁾ aktivní ekonomické subjekty dle statistických zjišťování a administrativních zdrojů

³⁾ podíl OSVČ a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem k 1. 3. 2001 (Zdroj: SLDB 2001)

⁴⁾ v roce 2008

V ekonomické oblasti se více než v jiných oblastech projevuje převaha městského prostoru nad venkovským. Vysoká koncentrace obyvatelstva, výkonnost ekonomiky, atraktivita pro zahraniční investory, to vše vytváří nezbytné předpoklady pro rozvoj ekonomického podnikání, zejména v těsné blízkosti centra kraje (Plzně) a jeho okolí. Pro další rozvoj ekonomického podnikání je nezanedbatelná i strategická dopravní poloha jednotlivých území Plzeňského kraje, kterými prochází dálnice D5, spojující Prahu se státní hranicí (Rozvadov), včetně jejich přívaděčů, a kde v lokalitách dopravně snadno dostupných vzniká prostor pro budování lokálních průmyslových zón. Mimo tato území, v méně zalidněných oblastech spíše zemědělského charakteru s omezenou dopravní obslužností, vzniká další prostor pro rozvoj malého a středního podnikání, obnovu tradičních řemeslných prací a rozvoj potenciálu cestovního ruchu.

Intenzita podnikatelské aktivity je v městském prostoru výrazně vyšší (o 1,2 procentního bodu), a to nejen v Plzeňském kraji jako celku, ale i v jednotlivých okresech. Tomu odpovídají i údaje o počtu ekonomických subjektů. Podle Registru ekonomických subjektů bylo k 31. 12. 2008 při diferenciaci venkovského a městského prostoru v přepočtu na 1 000 obyvatel evidováno 213 ekonomických subjektů ve venkovském prostoru a 250 v městském. V jednotlivých okresech kraje je však situace odlišná. V okresech Domažlice a Tachov, kde je poměrně vyšší rozdíl v relativním ukazateli ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel ve prospěch městského prostoru, převažuje i výše intenzity podnikatelské aktivity v městském prostoru. V okrese Rokycany, kde je relativně nízký rozdíl mezi městem a venkovem v počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel, je dokonce podnikatelská aktivita vyšší ve venkovském prostoru. Při meziokresním srovnání v rámci venkovského prostoru podnikatelskou aktivitu vyvíjí nejvíce obyvatelé venkovského prostoru okresu Klatovy a Rokycany (14,5%). Naopak méně aktivní jsou obyvatelé venkovských obcí v okrese Plzeň-sever a Tachov.

Při vzniku nových ekonomických subjektů byli v průběhu let 2001 až 2008 aktivnější obyvatelé venkovských obcí než obyvatelé městského prostoru. Nejvíce se v rámci kraje od roku 2001 zvýšil počet podnikatelských subjektů venkovského prostoru v okrese Tachov (o 27,4%), naopak nejméně v okrese Klatovy (o 14,8%). V městském prostoru kraje nejvíce vzrostl od roku 2001 počet nově vzniklých ekonomických subjektů v obcích okresu Domažlice (o 24,2%), naopak nejméně rostl počet ekonomických subjektů v okrese Klatovy (o 11%).

Tab. 2.3.2 Ekonomické změny v letech 2001 až 2008

Zdroj: Český statistický úřad; Ministerstvo financí ČR

	Růst/pokles celkového počtu ekonomických subjektů (%)		Změna počtu nově vzniklých ekonomických subjektů na 1 zaniklý subjekt		Růst/pokles počtu ekonomických subjektů			
					ve zpracovatelském průmyslu napojeném na primární sektor ¹⁾ (%)		v terciárním sektoru (%)	
	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	20,9	19,0	0,0	-0,4	6,5	10,5	24,4	19,5
v tom okresy:								
Domažlice	24,1	24,2	0,1	0,4	6,3	10,0	29,1	25,4
Klatovy	14,8	11,0	-1,0	-0,1	13,0	5,1	19,8	12,0
Plzeň-město	-	19,7	-	-0,5	-	15,8	-	19,7
Plzeň-jih	21,4	20,3	-0,7	-1,7	3,7	11,3	22,3	21,7
Plzeň-sever	23,7	22,8	0,8	-0,2	5,4	9,0	27,1	24,6
Rokycany	18,5	17,3	0,9	-1,1	-0,9	3,0	22,7	17,4
Tachov	27,4	18,0	1,6	-0,2	6,3	0,3	26,4	18,1

¹⁾ OKEČ 15 až 22

Retrospektivní pohled na přepočtený počet nově vzniklých ekonomických subjektů na jeden zaniklý ukazuje, že zatímco tento relativní ukazatel (podíl) u většiny okresů ve venkovském prostoru rostl (s výjimkou okresu Klatovy a Plzeň-jih), v obcích městského prostoru se během sledovaného období od roku 2001 téměř ve všech okresech snižuje (s výjimkou okresu Domažlice).

Tab. 2.3.3 Odvětvová struktura ekonomiky^{*)} k 31. 12. 2008

	Počet statistických jednotek typu podnik celkem		v tom sektor (%)						Zpracovatelský průmysl napojený na primární sektor ¹⁾ na 1 000 obyvatel	
			primární		sekundární		terciární			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	16 783	54 261	18,2	3,6	27,9	25,6	53,6	70,3	7,3	5,8
v tom okresy:										
Domažlice	3 143	3 549	13,6	3,9	27,7	24,7	58,3	70,8	7,2	6,3
Klatovy	4 746	6 082	26,6	7,4	24,7	22,3	48,4	69,8	8,6	6,8
Plzeň-město	-	27 432	-	1,8	-	23,5	-	74,2	-	5,6
Plzeň-jih	2 342	4 111	16,4	6,1	34,5	31,8	48,7	61,5	7,9	6,0
Plzeň-sever	2 165	5 888	15,8	4,9	32,1	34,4	51,8	60,4	6,2	6,1
Rokycany	1 906	3 505	11,5	4,4	31,0	29,8	57,3	65,4	8,3	5,4
Tachov	2 481	3 694	16,6	5,0	21,8	22,7	60,7	71,8	5,1	4,6

^{*)} dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ OKEČ 15 až 22

Z hlediska **odvětvové struktury ekonomiky** náleží do primárního sektoru (zemědělství, lesnictví, rybolov) ve venkovském prostoru Plzeňského kraje 18,2% statistických jednotek, což je výrazně větší (pětkrát) podíl než v prostoru městském. Nejvyšší podíl vůbec se projevuje v klatovském okrese s typickým zemědělským charakterem činnosti (26,6%). Počet statistických jednotek zabývajících se ekonomickou činností a patřících do sekundárního sektoru je v obou prostorech téměř shodný a pohybuje se v průměru kolem jedné čtvrtiny. Nejvyšších podílů v meziokresním srovnání dosahují okresy Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany a to shodně v obou prostorech. Je to do jisté míry dáno jejich polohou v blízkosti centra kraje a při dálnici D5 (vhodné podmínky pro vznik průmyslových zón). V terciálním sektoru je rozdíl mezi podílem ekonomických subjektů ve venkovském a městském prostoru výrazně odlišný. Zatímco ve venkovských obcích podniká více než polovina statistických jednotek z jejich celkového počtu ve venkovském prostoru, v městském na terciální sektor připadá kolem dvou třetin z celkového počtu statistických jednotek v městském prostoru celkem. Nejvyššího podílu statistických jednotek v terciálním sektoru ve venkovském prostoru dosáhl okres Tachov, stejně tak jako v městském prostoru (eliminujeme-li okres Plzeň-město).

Tab. 2.3.4 Ekonomické subjekty^{*)} podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Bez zaměstnanců (vč. neuvedeno)		Mikropodniky (1 - 9 zaměstnanců)		Malé podniky (10 - 49 zaměstnanců)		Střední podniky (50 - 249 zaměstnanců)		Velké podniky (250 a více zaměstnanců)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	93,8	103,6	12,7	20,3	2,8	4,7	0,6	1,3	0,1	0,3
v tom okresy:										
Domažlice	84,2	94,1	13,5	20,3	2,7	5,0	0,8	1,8	0,2	0,2
Klatovy	105,1	95,8	13,1	20,5	3,2	4,4	0,5	1,4	0,1	0,2
Plzeň-město	-	117,1	-	24,0	-	5,3	-	1,4	-	0,4
Plzeň-jih	91,2	87,4	11,4	14,4	2,1	3,5	0,5	1,0	-	0,2
Plzeň-sever	89,5	91,1	10,7	14,9	3,0	3,8	0,8	0,8	0,0	0,1
Rokycany	98,5	93,4	12,9	15,8	2,7	3,7	0,4	1,0	0,1	0,2
Tachov	90,9	95,3	13,8	19,3	2,8	4,8	0,7	1,5	0,1	0,3

^{*)} dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

Největší zastoupení v Registru ekonomických subjektů mají ekonomické subjekty, které buďto neuvádí žádného zaměstnance nebo tento údaj nespecifikují. Ve venkovském prostoru připadá v přepočtu na 1 000 obyvatel v této kategorii 93,8 ekonomických subjektů, v městském je tato hodnota vyšší (103,6 ek. subjektů). Na regionální úrovni má převahu ve všech velikostních kategoriích městský prostor nad venkovským. V rámci kraje je už situace jiná. Vzhledem k tomu, že většinu ekonomických subjektů bez zaměstnanců tvoří fyzické osoby, jsou ve venkovském prostoru nejvíce zastoupeny příhraniční okresy s rozdrobenou sídelní strukturou (Klatovy a Tachov). Pokud jde o malé a střední podniky, jednoznačně převažuje městský prostor. Ve venkovském prostoru v meziokresním srovnání relativně nejvíce ekonomických subjektů malého a středního podnikání sídlí v okresech při západní hranici kraje (Domažlice, Klatovy a Tachov). V důsledku restrukturalizačních procesů na konci 20. století poklesl počet velkých firem. Přestože jejich výskyt

v přepočtu na 1 000 obyvatel je velice malý (eliminujeme-li okres Plzeň-město), rozdíl mezi oběma vymezenými prostory je téměř vyrovnaný.

Tab. 2.3.5 Ekonomické subjekty¹⁾ podle počtu zaměstnanců k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Bez zaměstnanců (vč. neuvedeno)		Mikropodniky (1 - 9 zaměstnanců)		Malé podniky (10 - 49 zaměstnanců)		Střední podniky (50 - 249 zaměstnanců)		Velké podniky (250 a více zaměstnanců)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	93,8	103,6	12,7	20,3	2,8	4,7	0,6	1,3	0,1	0,3
v tom SO ORP:										
Blovice	91,2	95,0	12,0	16,3	0,9	2,9	0,6	0,7	-	0,1
Domažlice	85,5	101,6	14,0	23,8	2,9	5,6	0,9	2,1	0,2	0,2
Horažďovice	92,0	87,4	13,6	16,7	2,8	4,8	0,8	1,2	0,2	-
Horšovský Týn	80,7	89,2	10,8	18,3	2,7	5,3	0,5	1,5	0,2	0,2
Klatovy	102,4	100,6	12,5	21,2	2,7	4,7	0,3	1,5	0,1	0,3
Kralovice	97,4	89,3	11,8	14,4	3,4	4,1	1,0	1,7	0,1	0,1
Nepomuk	93,3	95,0	10,6	17,7	3,2	4,0	0,6	1,6	-	-
Nýřany	77,6	91,5	9,1	15,1	2,4	3,7	0,5	0,5	-	0,1
Plzeň	-	117,1	-	24,0	-	5,3	-	1,4	-	0,4
Přeštice	94,4	89,6	12,8	14,7	2,2	4,1	0,5	0,9	-	0,1
Rokycany	98,5	93,4	12,9	15,8	2,7	3,7	0,4	1,0	0,1	0,2
Stod	78,9	77,7	11,0	11,9	0,6	3,0	0,2	1,3	-	0,2
Stříbro	71,4	86,9	12,6	19,1	2,7	4,3	0,5	1,3	-	0,3
Sušice	115,0	86,4	13,8	20,3	4,0	3,4	0,6	1,4	-	0,2
Tachov	104,1	98,2	14,6	19,3	2,9	5,0	0,8	1,6	0,1	0,3

¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

Obdobná situace i trendy se projevují, hodnotíme-li ekonomické subjekty **podle počtu zaměstnanců** v územním členění do správních obvodů ORP. Ve venkovských oblastech u subjektů bez zaměstnanců dominují správní obvody ORP Klatovy, Sušice a Tachov, stejně tak jako v malém a středním podnikání, kde se k nim přidává ještě ORP Domažlice a Horažďovice. V městském prostoru jsou ekonomické subjekty malého a středního podnikání též nejvíce zastoupeny ve správních obvodech ORP Domažlice, Klatovy, Sušice a Tachov.

Tab. 2.3.6 Ekonomické subjekty¹⁾ podle právní formy k 31. 12. 2008

	na 1 000 obyvatel									
	Soukromí podnikatelé ¹⁾		Samostatně hospodařící rolníci a zemědělští podnikatelé		Obchodní společnosti		Neziskový sektor ²⁾		Zahraniční osoby	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	73,1	92,1	10,8	2,5	8,1	20,6	7,7	4,9	4,9	6,6
v tom okresy:										
Domažlice	68,7	87,9	7,5	2,0	9,2	16,0	7,9	6,3	3,0	6,3
Klatovy	78,5	90,6	18,5	5,4	8,2	13,2	9,4	5,2	1,4	4,4
Plzeň-město	-	99,4	-	1,6	-	30,7	-	5,0	-	8,2
Plzeň-jih	73,2	82,2	9,0	3,2	5,8	9,4	7,6	4,7	3,8	3,9
Plzeň-sever	73,7	88,1	9,1	2,9	5,6	11,1	8,0	4,0	1,8	1,9
Rokycany	84,7	86,1	6,7	2,6	7,9	11,1	5,4	4,7	4,6	5,5
Tachov	61,0	80,3	8,1	2,4	11,1	15,4	5,9	4,5	17,8	13,8

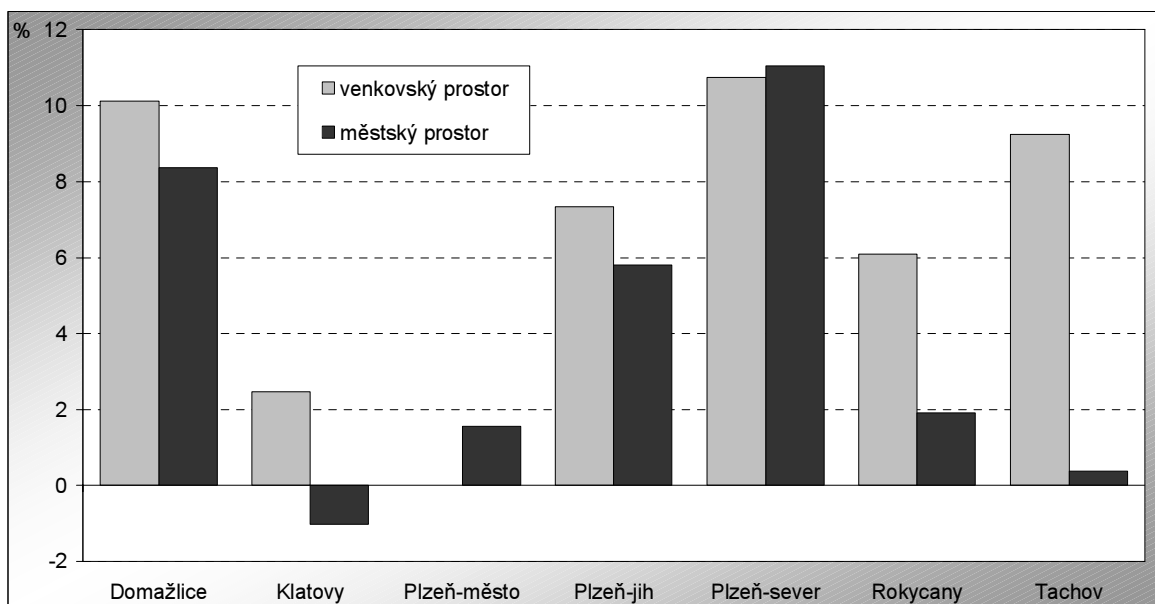
¹⁾ dle kraje sídla statistické jednotky typu podnik

¹⁾ soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského nebo jiného zákona

²⁾ nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, sdružení, organizační jednotky sdružení a církevní organizace

Z hlediska rozdělení ekonomických subjektů **podle právní formy** se projevuje jejich převaha (v přepočtu na 1 000 obyvatel) ve venkovském prostoru nad městským v kategorii samostatně hospodařících rolníků a zemědělských podnikatelů a v neziskovém sektoru (nadace, sdružení, spolky aj.). Obecně v absolutním počtu je sice neziskových organizací více v městském prostoru, ale v přepočtu na 1 000 obyvatel se jejich počet přesouvá do prostoru venkovského.

Graf 4 Růst (pokles) soukromých podnikatelů v letech 2003 až 2008

Tab. 2.3.7 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2008

	Počet lůžek na 1 km ²								Místa pro stany a karavany na 1 km ²	
	v hromadných ubytovacích zařízeních celkem		v hotelech a penzionech		v kempech, chatových osadách a turistických ubytovnách		v ostatních ubytovacích zařízeních ¹⁾			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	2,3	7,0	0,8	4,3	0,8	1,1	0,7	1,6	0,4	0,8
v tom okresy:										
Domažlice	1,7	4,9	0,6	1,6	0,5	2,6	0,6	0,7	0,3	0,7
Klatovy	3,2	15,1	1,9	10,9	0,8	2,4	0,5	1,9	0,6	2,0
Plzeň-město	-	17,8	-	12,2	-	1,6	-	4,0	-	1,3
Plzeň-jih	0,7	1,5	0,2	0,9	0,3	0,5	0,2	0,1	-	0,3
Plzeň-sever	2,9	2,4	0,3	0,4	0,9	0,4	1,6	1,6	0,2	0,8
Rokycany	2,7	4,8	0,4	3,1	1,7	0,3	0,5	1,3	0,3	0,3
Tachov	2,0	3,6	0,5	1,7	1,0	0,3	0,6	1,6	0,5	0,2

¹⁾ léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školící střediska podniků (odborových svazů), ubytování apartmánového typu a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.)

Plzeňský kraj je z hlediska **cestovního ruchu** velmi zajímavou destinací. Jeho atraktivita pro rozvoj cestovního ruchu spočívá v jeho využití téměř po celý rok, ať už se jedná o pěší turistiku, vodáckou i cykloturistiku v jarních, letních a podzimních měsících, nebo o typicky zimní sporty v zimě.

K 31. 12. 2008 bylo pro potřeby cestovního ruchu v Plzeňském kraji 501 hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu s 9 608 pokoji a s 26 635 lůžky. Podle struktury hromadných ubytovacích zařízení téměř 60% tvoří hotely a penziony. Z diferenciací území na venkovský a městský prostor vyplývá jasná převaha lůžkových kapacit v ubytovacích zařízeních ve městě. Pro srovnatelnost bylo použito relativního ukazatele počtu lůžek na 1 km². I přesto tato hustota lůžek na 1 km² v Plzeňském kraji je vyšší v obcích městského prostoru. Jedním z důvodů může být i to, že většina turistických a rekreačních středisek jsou malá města (zejména v okrese Klatovy). Vyšší hustota lůžek ubytovacích zařízení na 1 km² byla zaznamenána ve venkovském prostoru okresů Plzeň-sever, Rokycany a Tachov, kde jsou vhodné podmínky pro vodní turistiku a koupání v rybnících a jezerech.

Tab. 2.3.8 Potenciál cestovního ruchu v roce 2001

Zdroj: Ústav územního rozvoje Brno 2001, výpočty ČSÚ

	Potenciál cestovního ruchu - průměrný počet bodů ¹⁾											
	na 1 obec						na 1 km ²					
	celkem		za přírodní subsystém		za kulturní subsystém		celkem		za přírodní subsystém		za kulturní subsystém	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	48,9	52,9	45,4	39,0	3,5	13,9	61,9	88,3	55,4	46,8	6,5	41,5
v tom okresy:												
Domažlice	48,1	72,2	42,8	43,6	5,3	28,6	58,9	74,1	51,0	46,2	8,0	28,0
Klatovy	56,1	109,0	52,0	62,0	4,1	47,0	70,9	120,9	65,1	66,7	5,8	54,2
Plzeň-město	-	51,8	-	32,5	-	19,3	-	164,1	-	44,7	-	119,3
Plzeň-jih	39,8	45,7	38,6	34,2	1,1	11,4	42,3	56,6	39,9	34,6	2,4	22,0
Plzeň-sever	50,3	44,3	48,3	41,2	2,0	3,1	61,7	53,0	56,2	45,4	5,5	7,6
Rokycany	38,7	42,3	37,0	33,3	1,7	9,0	42,0	58,5	39,2	38,4	2,8	20,1
Tachov	59,9	102,0	53,4	48,5	6,5	53,5	70,9	98,2	60,0	47,8	10,9	50,3

¹⁾ čím více získaných bodů, tím větší potenciál rozvoje a úrovně cestovního ruchu

Jedním z ukazatelů hodnocení cestovního ruchu je **potenciál cestovního ruchu**, který vyjadřuje komplexní hodnocení území z hlediska jeho aktivit rozdělených do přírodního a kulturního subsystému. V hodnocení obcí venkovského a městského prostoru prostřednictvím relativního ukazatele potenciálu cestovního ruchu v přepočtu na 1 obec se projevují stejné tendence jako při hodnocení v přepočtu na 1 km². Větší průměrný počet bodů náleží obcím městského prostoru (kromě přírodního subsystému) a to při hodnocení oběma relativními ukazateli.

Ve venkovském prostoru nejvyšší průměrný počet bodů u ukazatele potenciál cestovního ruchu v přepočtu na 1 obec připadá na okres Klatovy a Tachov, stejně tak jako v přepočtu na 1 km². Venkovské oblasti zde dávají prostor pro rozvoj agroturistiky, cykloturistiky, turistiky pěší i vodní, v horských oblastech v zimních měsících i pro zimní sporty (sjezdování, běžecké lyžování a snowboarding). Do venkovského prostoru Plzeňského kraje lze zařadit též jediné lázně v kraji, a to Konstantinovy Lázně, kde se k léčení srdečních chorob využívá přírodní minerální voda s nejvyšším obsahem kysličníku uhličitýho v České republice.

Významným turistickým cílem v městském prostoru Plzeňského kraje je samotné krajské město Plzeň, kde kromě mnoha dalších atraktivních turistických zajímavostí jmenujme alespoň zoologickou a botanickou zahradu, Synagogu - třetí největší na světě, katedrálu sv. Bartoloměje s nejvyšší kostelní věží v Čechách, aj.

Tab. 2.3.9 Veřejné rozpočty^{*)} v letech 2003 až 2008 (roční průměr)

	Daňové příjmy na 1 obyvatele (Kč)		Podíl na výdajích celkem (%)				Saldo příjmů a výdajů na 1 obyvatele (Kč)		Podíl salda příjmů a výdajů na příjmech celkem (%)	
			běžné výdaje		kapitálové výdaje					
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	7 947	13 196	65,5	68,6	34,5	31,4	306,5	418,9	1,8	1,7
v tom okresy:										
Domažlice	8 354	9 845	58,1	66,9	41,9	33,1	-153,8	-107,9	-0,9	-0,5
Klatovy	7 990	9 595	64,1	63,3	35,9	36,7	407,5	4,2	2,1	0,0
Plzeň-město	-	18 241	-	69,4	-	30,6	-	457,1	-	1,6
Plzeň-jih	7 502	9 284	71,2	66,2	28,8	33,8	422,3	279,4	3,1	1,2
Plzeň-sever	7 603	8 062	70,1	71,0	29,9	29,0	246,5	585,7	1,6	3,2
Rokycany	7 367	9 700	66,1	68,3	33,9	31,7	574,2	1 156,7	3,9	5,3
Tachov	8 486	9 161	69,8	74,2	30,2	25,8	509,7	533,2	2,8	2,5

^{*)} obecní rozpočty (tzn. bez rozpočtů krajů a dobrovolných svazků obcí)

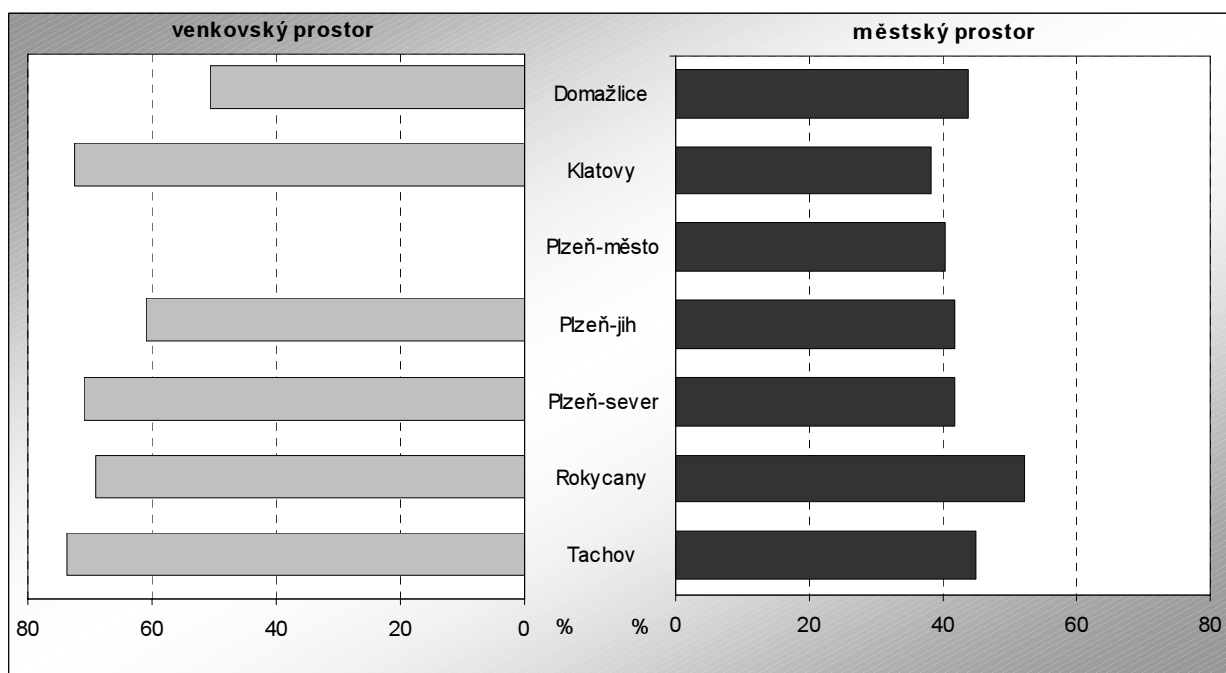
Financování obcí se řídí legislativou a závaznými pravidly pro hospodaření s prostředky státního rozpočtu. Největší objem finančních prostředků **veřejných obecních rozpočtů** zahrnují **příjmy** obecních úřadů, které jsou z převážné části daňovými příjmy. **Daňové příjmy** v přepočtu na 1 obyvatele dosáhly v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru 7 947 Kč, v městském pak 13 196 Kč. Rozdíly ve výši daňových příjmů na 1 obyvatele mezi jednotlivými venkovskými a městskými prostory jsou adekvátní především velikosti katastrální výměry obcí a počtu obyvatel k 1. 1. běžného roku (koeficienty přepočtu). Nejvyšší daňové příjmy na 1 obyvatele byly zaznamenány ve venkovském prostoru okresů Tachov a Domažlice, v ostatních

okresech byly mírně nižší, avšak téměř shodné. V městském prostoru (eliminujeme-li specifický okres Plzeň-město) byl tento relativní ukazatel nejvyšší v okresech Domažlice a Rokycany, naopak nejnižší v okrese Plzeň-sever.

Ve **výdajové** oblasti největší objem finančních prostředků tvoří **běžné výdaje** (nákup vody, paliv, energie apod.). Zbytek připadá na **výdaje kapitálové**, v nichž převládají zejména investiční nákupy. Rozdíl mezi venkovským a městským prostorem v běžných výdajích je na úrovni kraje minimální (3,1 procentního bodu ve prospěch městského prostoru). U okresů Klatovy a Plzeň-jih je dokonce podíl běžných výdajů ve venkovském prostoru vyšší než v městském. **Míra investování** jako relativní ukazatel podílu kapitálových a celkových výdajů je vyšší u čtyř okresů (Domažlice, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) ve venkovském prostoru než v městském. Nejvyšší míru investování ve venkovském prostoru vykazuje okres Domažlice (41,9%), v městském pak okres Klatovy (36,7%).

Graf 5 Nárůst daňových příjmů obecních rozpočtů na 1 obyvatele mezi roky 2003 a 2008

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Saldo obou bilančních položek (příjmů a výdajů) v přepočtu na 1 obyvatele nabývá na úrovni kraje kladné hodnoty, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. V meziokresním srovnání pouze u jediného ze sedmi okresů Plzeňského kraje (Domažlice) nabývá saldo záporné hodnoty (výdaje převyšují příjmy), a to ve všech oblastech (město i venkov).

2.4. Trh práce

Pojmy ekonomicky aktivní obyvatelstvo a míra ekonomické aktivity jsou vysvětleny v kapitole 4.4. Uvedené ukazatele ČSÚ sleduje čtvrtletně, ale pouze za kraj jako celek, za obce jsou data k dispozici ze SLDB 2001. Důležitým ukazatelem v oblasti trhu práce je míra registrované nezaměstnanosti a další ukazatele s ní spojené jako např. počet uchazečů o zaměstnání, volná pracovní místa, uchazeči s nárokem na podporu v nezaměstnanosti a další. Metoda výpočtu registrované míry nezaměstnanosti za obce je popsána ve čtvrté kapitole „Trh práce“.

Míra ekonomické aktivity byla podle výsledků SLDB 2001 ve venkovském prostoru vždy nižší než v městském, přičemž rozdíl v kraji činil 2,4 procentní body. Nejvyšší rozdíl mezi městem a venkovem vykázal okres Plzeň-jih, a to 5,3 procentní body. Z pohledu okresů vykazuje vyšší ekonomickou aktivitu okres Tachov, kde žije nejmladší obyvatelstvo kraje. Zatímco u mužů byl rozdíl mezi venkovskou a městskou oblastí v kraji nízký (1,1 procentního bodu), u žen dosáhl 4,2 procentního bodu. V okrese Plzeň-jih činila hodnota

rozdílu u žen 7,4 procentní body. Nižší míra ekonomické aktivity žen vůči mužům je ovlivněna dřívějším odchodem žen do důchodu a péčí o děti a domácnost.

Přestože Plzeňský kraj stál s mírou registrované nezaměstnanosti do roku 2008 mezi kraji ČR na třetím až čtvrtém místě, na Tachovsku, především ve venkovském prostoru, se pohybuje hodnota vysoko nad republikovým průměrem (rok 2008 ČR - 7,15%, okres Tachov - 13,46%). Vysoko nad republikovým úhrnem stojí i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo (rok 2008 ČR - 6,7, okres Tachov - 15,2). Dlouhodobou nepříznivou situaci ovlivňuje nedostatek pracovních příležitostí v regionu a špatná dostupnost oblastí s vyšší nabídkou pracovních míst.

Tab. 2.4.1 Vybrané ukazatele z oblasti trhu práce

Zdroje: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, SLDB 2001

	Ekonomická aktivita podle SLDB 2001				Nezaměstnanost k 31. 12. 2008				Změna míry nezaměstnanosti ²⁾ k 31. 12. (2008 - 2000) (procentní body)	
	míra ekonomické aktivity (%)		pracovní místa na 1 000 zaměstnaných osob		míra nezaměstnanosti ¹⁾ (%)		počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné místo		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	59,8	62,2	630,2	1 097,8	7,57	4,96	6,8	1,6	0,78	-1,11
v tom okresy:										
Domažlice	61,9	63,8	697,0	1 178,0	6,30	5,53	4,2	3,3	1,96	1,79
Klatovy	56,9	61,5	642,6	1 176,7	7,77	5,90	6,8	2,7	0,42	0,53
Plzeň-město	-	61,3	-	1 185,7	-	4,23	-	0,9	-	-2,68
Plzeň-jih	57,0	62,2	486,1	908,7	4,34	3,47	4,5	2,3	-0,04	-0,85
Plzeň-sever	62,1	63,1	586,8	764,2	7,11	4,65	7,0	1,9	-0,28	-0,08
Rokycany	58,0	61,9	513,1	1 046,8	5,93	5,08	6,0	7,5	-1,28	-2,32
Tachov	64,1	66,4	775,9	1 187,2	13,46	9,26	15,2	6,5	2,87	2,03

¹⁾ v současně platné metodice (podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

²⁾ v metodice roku 2001 (podíl uchazečů o zaměstnání celkem na ekonomicky aktivním obyvatelstvu SLDB 2001)

Ve struktuře věkových kategorií byla v roce 2001 míra ekonomické aktivity v kraji vyšší na venkově oproti městu pouze ve věkové skupině 15-24 let. Důvodem vyšší hodnoty podílového ukazatele může být menší využití studia na střední a vysoké škole. Ve městě mají děti mnohem více možností, jednak mohou studovat v místě trvalého bydliště, jednak mají možnost příležitostně pracovat. Dalším důvodem může být i to, že rodiče jsou méně nezaměstnaní a mohou snadněji podporovat své děti na studiích.

Pokud budeme hodnotit venkovský prostor, pak nejnižší míru ekonomické aktivity vykazuje věková skupina 55-64 let, kde se projevuje odchod žen a mužů do důchodu. V meziokresním srovnání ovlivňuje patrně nižší míru ekonomické aktivity v okrese Plzeň-jih (29,0%) vyšší průměrný věk obyvatel (42,1 let v roce 2008).

U městského prostoru je situace stejná, úhrn v kraji (38,7%) je nejnižší u věkové skupiny 55-64 let. Nejvyšší (41,1%) v této věkové skupině vykazuje okres Plzeň-město, kde je větší množství pracovních příležitostí a důchodci se mohou zapojit opět do pracovního procesu nebo odchod do důchodu oddálit.

Tab. 2.4.2 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Míra ekonomické aktivity									
	muži		ženy		celkem ve věku					
					15 - 24 let		25 - 54 let		55 - 64 let	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	69,0	70,1	50,7	54,9	53,1	49,6	89,1	90,5	31,2	38,7
v tom okresy:										
Domažlice	70,8	72,1	53,0	56,0	52,9	54,0	89,5	90,7	32,6	38,0
Klatovy	67,1	69,6	47,0	53,9	49,8	45,8	88,3	90,1	29,8	35,1
Plzeň-město	-	69,1	-	54,1	-	48,1	-	90,4	-	41,1
Plzeň-jih	66,9	70,0	47,4	54,7	54,6	52,3	89,4	89,5	29,0	34,0
Plzeň-sever	70,9	71,7	53,5	54,9	56,5	52,1	90,8	91,3	30,8	35,6
Rokycany	67,8	69,9	48,6	54,5	50,9	51,8	89,2	90,8	34,0	37,2
Tachov	71,3	72,9	56,8	60,4	55,7	51,4	87,9	90,4	32,7	41,0

Míra ekonomické aktivity ve SO ORP byla podle výsledků SLDB 2001 u mužů ve venkovské oblasti oproti městské vyšší pouze ve správním obvodu Domažlice a Nýřany. U žen vykazoval správní obvod Domažlice nižší podíl na venkově a správní obvod Nýřany měl oba podílové ukazatele shodné (54,5%). Vyšší podíly míry ekonomické aktivity žen zaznamenaly SO ORP Stříbro a Tachov. Oba jmenované správní obvody vykazují dlouhodobě nižší průměrný věk obyvatel v porovnání správních obvodů, což ovlivňuje hodnocený ukazatel. Z pohledu hodnocení žen a mužů je míra ekonomické aktivity rozdílná, u žen nižší.

Z hlediska věkové struktury zaznamenal nižší míru ekonomické aktivity ve věku mezi 15-24 lety ve venkovském prostoru vůči městu pouze správní obvod Domažlice (o 2,0 procentního bodu), Kralovice a Rokycany (shodně o 0,9 procentního bodu).

Dalo by se předpokládat, že u SO ORP ve věkové kategorii 55-64 let bude situace obdobná jako u okresů, tzn. tam, kde je dostatek pracovních příležitostí a nižší míra registrované nezaměstnanosti budou hodnoty ekonomické aktivity vyšší (platí to u SO ORP Plzeň). Přitom nejvyšší hodnoty vykazuje správní obvod Tachov (venkovský prostor 34,4%, městský prostor 42,5%), kde je jak nedostatek pracovních příležitostí, tak i poměrně vysoká míra registrované nezaměstnanosti, a dalo by se tedy přepokládat, že ztrátu práce mnozí řeší předčasným odchodem do důchodu. Vzhledem k tomu, že okres Tachov (do kterého spadá SO ORP Tachov) vykazuje trvale nejvyšší průměrné procento pracovní neschopnosti, lze se domnívat, že mnozí zaměstnanci řešili situaci v době sčítání pracovní neschopností.

Kartogram 7 Míra ekonomické aktivity obyvatel v obcích Plzeňského kraje k 1. 3. 2001 (SLDB)

průměr kraje celkem = 61,6
v tom:
venkovský prostor = 59,8
městský prostor = 62,2

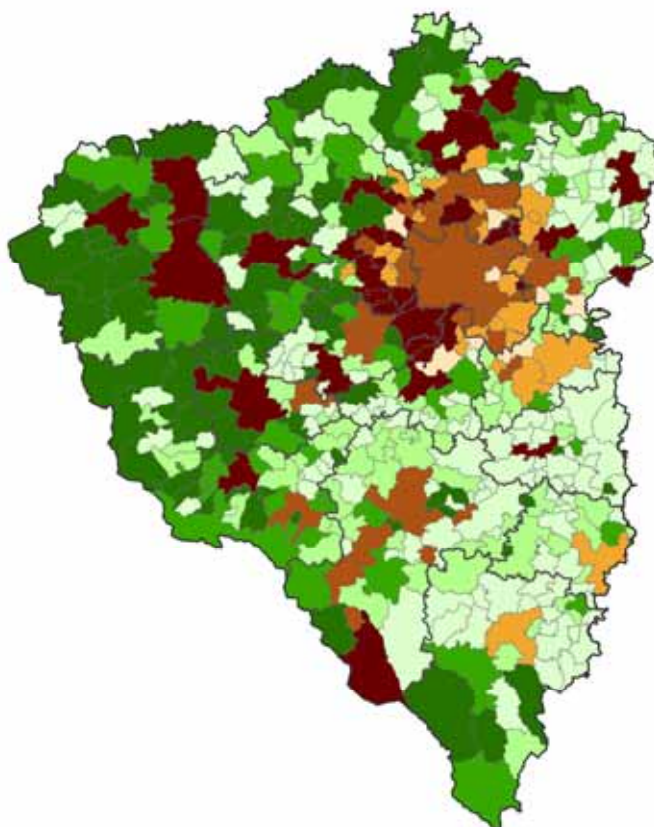
míra ekonomické aktivity v %
(ekonomicky aktivní /
obyvatelstvo ve věku 15 a více let)

venkovský prostor

- méně než 57,0
- 57,0 - 59,9
- 60,0 - 62,9
- 63,0 a více

městský prostor

- méně než 57,0
- 57,0 - 59,9
- 60,0 - 62,9
- 63,0 a více

Tab. 2.4.3 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva podle pohlaví a věku k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Míra ekonomické aktivity									
	muži		ženy		celkem ve věku					
					15 - 24 let		25 - 54 let		55 - 64 let	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	69,0	70,1	50,7	54,9	53,1	49,6	89,1	90,5	31,2	38,7
v tom SO ORP:										
Blovice	66,5	68,3	47,9	50,6	53,8	48,7	88,2	90,0	28,2	33,3
Domažlice	71,3	71,1	53,3	56,2	51,9	53,9	89,2	91,1	32,9	38,6
Horáždovice	67,9	69,3	46,6	51,1	50,3	45,9	90,0	90,7	28,0	30,0
Horšovský Týn	71,0	72,6	53,4	55,7	57,0	55,0	90,4	90,5	31,8	36,5
Klatovy	67,8	70,5	47,6	55,3	51,4	46,1	87,9	90,1	30,5	38,4
Kralovice	70,4	73,6	52,9	56,8	53,4	54,3	91,6	93,0	30,9	39,3
Nepomuk	65,3	73,0	42,8	56,1	53,9	51,5	88,2	88,2	28,5	32,2
Nýřany	71,7	71,2	54,5	54,5	61,4	51,6	89,5	90,9	30,7	34,7
Plzeň	-	69,1	-	54,1	-	48,1	-	90,4	-	41,1
Přeštice	67,6	71,3	50,3	54,5	54,1	52,9	91,3	91,1	28,3	33,4
Rokycany	67,8	69,9	48,6	54,5	50,9	51,8	89,2	90,8	34,0	37,2
Stod	67,6	70,5	49,9	57,0	56,9	54,0	89,4	88,4	31,7	36,4
Stříbro	70,8	73,3	55,8	58,3	56,8	51,4	88,6	91,0	30,4	37,0
Sušice	65,9	67,3	46,3	51,5	47,5	45,0	88,1	89,7	29,7	28,9
Tachov	71,6	72,8	57,5	61,1	54,9	51,4	87,4	90,2	34,4	42,5

Mírou nezaměstnanosti se Plzeňský kraj v úhrnu řadí mezi méně problémové, i když v jednotlivých regionech kraje je situace rozdílná. V absolutních hodnotách nejnižší počty uchazečů o zaměstnání v posledních pěti letech zaznamenal kraj v roce 2007 ve venkovském (celkem 4 765) i městském prostoru (celkem 9 751). V následujícím roce 2008 počty uchazečů o zaměstnání vzrostly, především ve 4. čtvrtletí, kdy se začaly projevovat důsledky celosvětové krize. Přesto byly počty nižší než v letech 2004 až 2006.

Dosažitelní uchazeči (jedná se o evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a při nabídce vhodného pracovního místa mohou bezprostředně nastoupit) tvořili ve venkovském prostoru 97,3%, v městském prostoru 95,3% celkového počtu nezaměstnaných. Nejvyšší procento dosažitelných uchazečů vykazuje v obou prostorech okres Tachov.

Z celkového počtu nezaměstnaných jsou kromě okresu Domažlice podíly počtu nezaměstnaných žen na venkově vyšší oproti městu. Projevuje se zde nejen nižší nabídka pracovních míst na venkově, ale i menší ochota žen dojíždět za prací. Podíly nezaměstnaných žen kolísaly v posledních pěti letech mezi 53,5% až 54,6% v městském prostoru a mezi 53,7% až 55,1% v prostoru venkovském. Výjimkou byl pouze okres Tachov, kde v letech 2006 až 2008 ve venkovském prostoru klesly u žen podíly pod padesátiprocentní hranici a v letech 2004, 2006 a 2008 byla obdobná situace i v prostoru městském. Vysoký podíl (68,5%) nezaměstnaných žen vykazuje okres Rokycany ve venkovském prostoru v roce 2008. Stejná situace byla i v předchozích čtyřech letech, kde podíly kolísaly mezi 60,8% až 62,9%.

Velké problémy s uplatněním na trhu práce mají osoby se zdravotním postižením, přitom rozdíly mezi venkovským a městským prostorem jsou v okresech kraje různé. Vyšší jsou především na venkově, i když ne vždy platí toto pravidlo.

Míra registrované nezaměstnanosti, vypočtená od roku 2004 podle nové metodiky, doznala nejnižší hodnoty v roce 2007. Ve venkovském prostoru byla v úhrnu v kraji o 1,89 procentní bodu vyšší než v prostoru městském. V okresech je situace rozdílná, zatímco okres Plzeň-jih vykazuje trvale nejnižší procento registrované nezaměstnanosti, okres Tachov má v kraji specifické postavení dané vysokou nezaměstnaností především ve venkovské oblasti. Tachovsko, kde převažovala do devadesátých let minulého století zemědělská výroba, se stále potýká s nedostatečnou nabídkou pracovních míst nejen v odvětví průmyslu a stavebnictví, ale i služeb. Konec roku 2008 spojený s krizí míru nezaměstnanosti ještě zvýšil především na venkově, kde dosáhla 13,46%, a byla v okrese Tachov vůbec nejvyšší za posledních pět let. Srovnáme-li míru nezaměstnanosti mužů a žen, pak u žen dosáhla dokonce 15,14%. V městském prostoru Tachova byla situace o něco málo příznivější (9,38%), přesto zde byla zjištěna nejvyšší míra nezaměstnanosti ze všech okresů kraje.

Míra registrované nezaměstnanosti je trvale vyšší u žen než u mužů, ve venkovském prostoru jsou rozdíly výraznější. V posledních pěti letech kolísaly tyto rozdíly mezi 2,91 až 3,68 procentními body (úhrn za kraj). Výrazný propad vykazuje okres Rokycany (mezi 4,06 až 6,39 procentními body), což přímo souvisí s podílem nezaměstnaných žen. V městském prostoru, kde mají ženy lepší uplatnění, neboť se zde nachází

školská a zdravotnická zařízení a státní úřady, jsou rozdíly v míře nezaměstnanosti mužů a žen v kraji nižší (mezi 1,37 až 1,79 procentní body v letech 2005 až 2008).

Tab. 2.4.4 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

v %

	Míra nezaměstnanosti				Podíly vybraných skupin uchazečů o zaměstnání na uchaz. celkem					
	muži		ženy		dosažitelní		ženy		osoby se zdravotním postižením	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	6,02	4,28	9,64	5,77	97,3	95,3	54,6	53,5	17,8	16,6
v tom okresy:										
Domažlice	4,80	4,24	8,28	7,09	98,2	97,6	56,5	58,3	22,8	15,9
Klatovy	6,38	5,23	9,71	6,69	96,6	96,0	52,3	51,9	16,0	15,5
Plzeň-město	-	3,67	-	4,89	-	94,0	-	53,8	-	16,6
Plzeň-jih	3,27	3,05	5,79	4,00	94,7	95,0	56,3	52,0	20,4	15,4
Plzeň-sever	5,44	3,69	9,27	5,85	96,5	94,5	57,3	56,5	12,2	16,3
Rokycany	3,21	3,97	9,60	6,42	94,8	92,7	68,5	56,9	22,9	19,9
Tachov	12,17	9,15	15,14	9,38	99,2	99,5	49,2	47,9	16,9	17,5

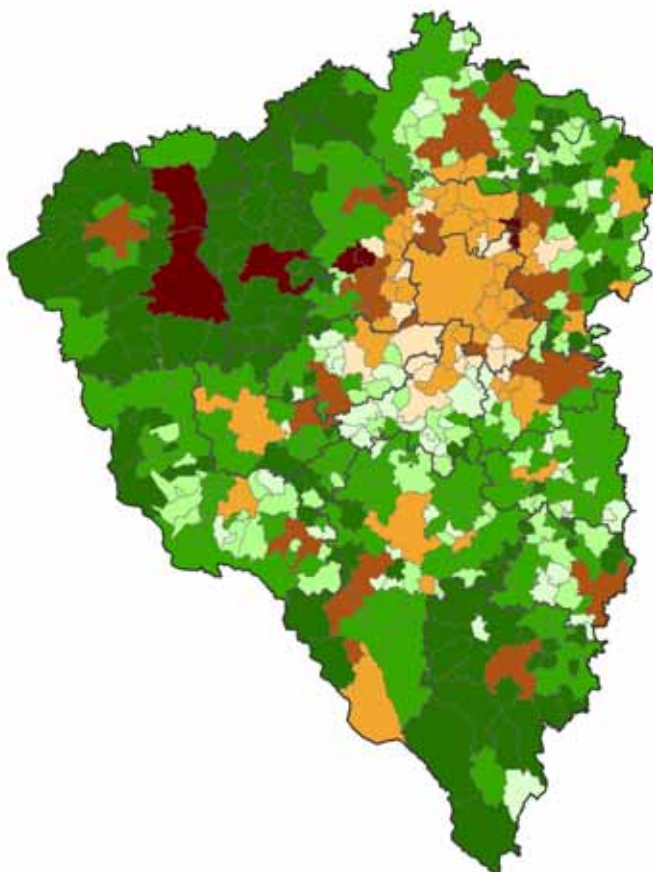
Kartogram 8 Míra nezaměstnanosti v obcích Plzeňského kraje k 31. 12. 2008

průměr kraje celkem = 5,6
v tom:
venkovský prostor = 7,6
městský prostor = 5,0

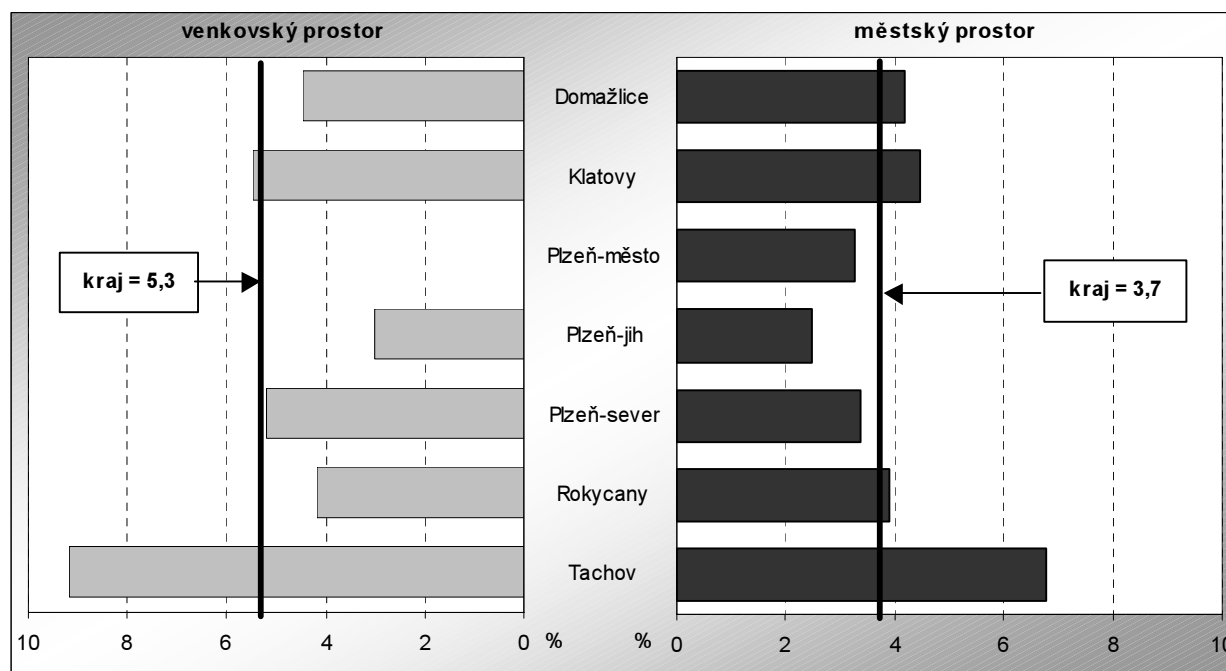
míra nezaměstnanosti v %

venkovský prostor
méně než 3,0
3,0 - 4,9
5,0 - 8,9
9,0 a více

městský prostor
méně než 3,0
3,0 - 4,9
5,0 - 8,9
9,0 a více

Graf 6 Podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15-64 let k 31. 12. 2008

Na úrovni správních obvodů nelze jednoznačně konstatovat, že podíly dosažitelných uchazečů jsou ve venkovském prostoru ve všech patnácti SO ORP vyšší. Rozdíly kolísají ve SO ORP v průběhu let mezi kladnými a zápornými hodnotami.

Vyšší počty nezaměstnaných žen vůči mužům evidují všechny správní obvody, vyjma SO ORP Klatovy a Tachov, kde v městském i venkovském prostoru nedosahují podíly žen padesáti procent.

Výše celkové míry registrované nezaměstnanosti se ve správních obvodech značně liší, což naznačuje i kartogram na předchozí stránce. K trvale problémovým regionům patří správní obvod Tachov, Sušice a Stříbro jak v městském, tak ve venkovském prostoru, přičemž ve venkovském prostoru nezaměstnanost značně převyšuje hodnoty kraje. V roce 2008 u SO ORP Stříbro činil rozdíl 8,34 procentních bodů. Podobná situace je ve jmenovaných správních obvodech i v městském prostoru, kde se výše míry nezaměstnanosti pohybovala v letech 2005 až 2008 mezi 5,25% až 11,13%. Správní obvody ležící v okolí krajského města Plzně vykazují nižší míru registrované nezaměstnanosti. Souvislost lze spatřovat v dobré dopravní obslužnosti a širší nabídce volných pracovních míst v Plzni. Jedná se o SO ORP Blovice, Nýřany, Přeštice a Stod. Míra registrované nezaměstnanosti mužů a žen kopíruje situaci v okresech. Vyšší hodnoty zaznamenávají správní obvody, až na malé výjimky, u žen (SO ORP Tachov rok 2006 a 2008 v městském prostoru a Nýřany rok 2005 ve venkovském prostoru). Zatímco městský prostor správního obvodu Stod zaznamenal v letech 2005 až 2008 minimální rozdíly mezi nezaměstnaností mužů a žen (0,04 až 1,33 procentní body), ve SO ORP Nepomuk byly rozdíly nejvyšší - mezi 2,35 až 4,54 procentními body. Ve venkovských oblastech jsou rozdíly v členění mužů a žen poněkud vyšší. Nejvyšší hodnoty rozdílu připadají na SO ORP Horšovský Týn, Sušice a Rokycany.

Ve správním obvodu Domažlice, Nepomuk, Přeštice, Rokycany a Tachov tvořili nezaměstnaní se zdravotním postižením v roce 2008 ve venkovském prostoru více jak pětinu z celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Stejná situace byla ve správním obvodu Nepomuk a Tachov i v městském prostoru.

Tab. 2.4.5 Míra nezaměstnanosti a vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

v %

	Míra nezaměstnanosti				Podíly vybraných skupin uchazečů o zaměstnání na uchaz. celkem					
	muži		ženy		dosažitelní		ženy		osoby se zdravotním postižením	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	6,02	4,28	9,64	5,77	97,3	95,3	54,6	53,5	17,8	16,6
v tom SO ORP:										
Blovice	3,14	4,04	6,00	5,62	94,3	93,8	58,6	54,4	18,6	11,8
Domažlice	4,63	4,15	7,37	6,13	98,0	96,6	54,5	56,1	23,5	14,6
Horáždovice	4,66	4,62	7,68	7,32	95,9	97,7	55,7	55,8	11,3	12,8
Horšovský Týn	5,53	3,93	11,53	8,02	98,3	98,4	61,0	62,5	19,5	19,0
Klatovy	5,97	4,80	7,60	5,31	95,5	94,9	48,1	48,7	17,3	17,2
Kralovice	4,43	4,61	8,41	6,23	96,6	92,6	59,9	53,5	13,3	18,2
Nepomuk	4,53	3,44	7,78	5,79	95,9	98,8	54,6	57,6	21,6	20,0
Nýřany	7,05	3,46	10,59	5,76	96,4	95,0	54,4	57,4	11,0	15,8
Plzeň	-	3,67	-	4,89	-	94,0	-	53,8	-	16,6
Přeštice	2,03	2,56	4,58	3,28	95,7	96,5	62,4	49,5	23,9	16,7
Rokycany	3,21	3,97	9,60	6,42	94,8	92,7	68,5	56,9	22,9	19,9
Stod	3,61	3,48	5,98	4,81	93,5	95,7	54,6	53,5	18,5	15,3
Stříbro	13,92	9,98	18,44	12,47	99,2	99,1	51,4	52,1	13,5	10,5
Sušice	7,76	6,84	13,55	10,54	97,9	97,4	55,2	56,3	16,1	13,3
Tachov	10,99	8,86	12,85	8,34	99,2	99,6	47,1	46,0	20,1	20,6

Důležitým ukazatelem pro hodnocení trhu práce je počet uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo. V okresech kraje byly podíly ukazatele v období let 2004 až 2008 vyšší ve venkovských oblastech, a to především tam, kde byla vysoká míra nezaměstnanosti. Jedná se o okres Tachov, kde v roce 2005 připadalo 31,1 uchazeče na volné pracovní místo, v následujících letech do roku 2007 se situace v nabídce pracovních míst zlepšila (4,9 uchazeče na 1 volné pracovní místo), ale závěr roku 2008 ovlivnila hospodářská krize a podíl opět vzrostl na 15,2.

Pokud je uchazeč evidován u úřadu práce více jak 1 rok, pak se jedná o dlouhodobou nezaměstnanost. V letech 2004 až 2007 byla dlouhodobě evidována v kraji přibližně třetina nezaměstnaných, přičemž vyšší byly podíly ve venkovském prostoru (rozdíly mezi 2,7 až 5,4 procentními body). V roce 2008 poklesly podíly na pětinu v městském prostoru, na čtvrtinu v prostoru venkovském. Mezi okresy kraje jsou však výrazné rozdíly. Nejvyšší podíly v městském i venkovském prostoru vykazují okresy Rokycany a Tachov, kde se vyjma roku 2008 pohybují kolem 40%.

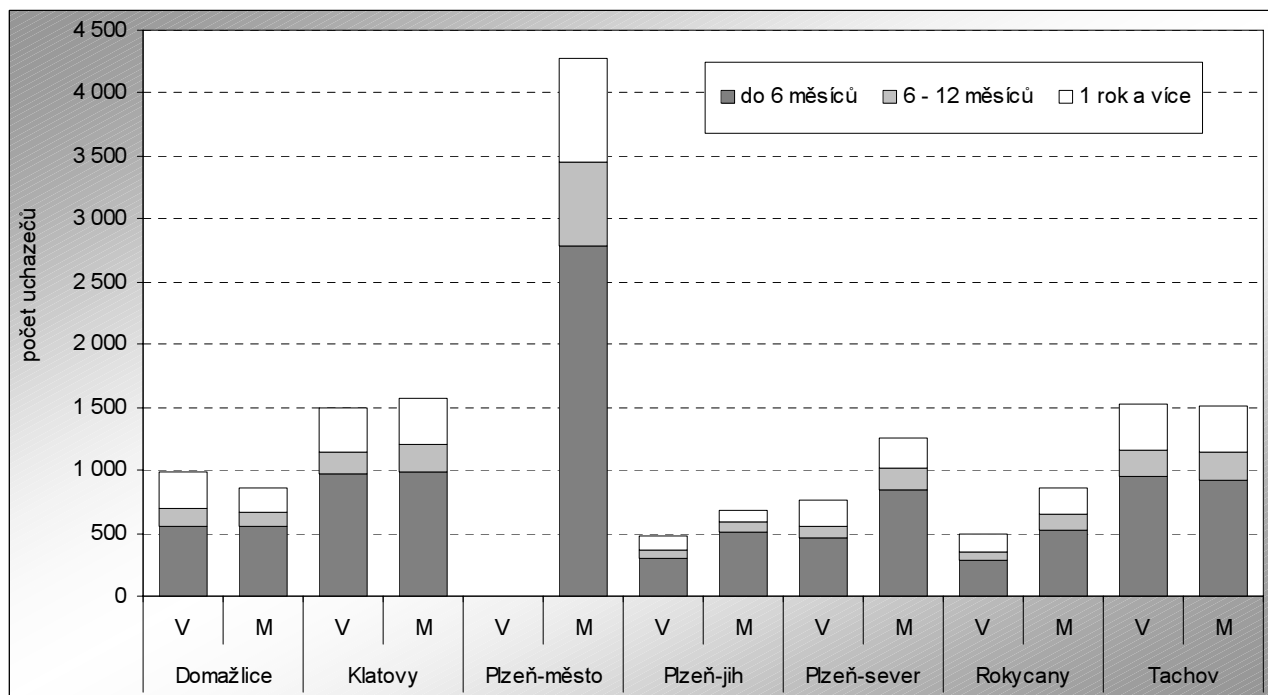
Nejvíce ohroženou skupinou nezaměstnaných jsou uchazeči ve věku do 25 a nad 50 let. Z krajského pohledu jsou podíly u věkové skupiny do 25 let téměř shodné v městském i venkovském prostoru. Téměř třetinu nezaměstnaných představují nezaměstnaní nad 50 let věku. Vyšší podíly než městský prostor vykazuje k 31. 12. 2008 venkovský prostor v pěti ze šesti okresů (není zahrnut okres Plzeň-město).

Tab. 2.4.6 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Podíly vybraných skupin uchazečů o zam. na uchaz. celkem (%)								Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání (dny)	
	osoby ve věku				podle délky evidence na ÚP					
	do 25 let		50 a více let		do 6 měsíců		1 rok a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	18,1	18,6	30,2	27,9	61,5	64,6	25,4	21,0	460	391
v tom okresy:										
Domažlice	17,0	17,0	31,1	28,8	57,0	63,5	29,6	23,4	520	428
Klatovy	16,8	17,0	30,8	26,9	64,5	63,0	23,2	23,2	417	439
Plzeň-město	-	18,3	-	27,8	-	65,1	-	19,3	-	356
Plzeň-jih	18,3	21,5	30,4	25,6	64,1	73,6	22,9	14,2	370	263
Plzeň-sever	19,4	20,8	29,9	26,9	59,9	66,6	27,1	19,7	456	326
Rokycany	16,3	19,0	34,2	30,6	59,2	61,4	28,5	24,2	574	485
Tachov	19,8	18,5	27,9	29,2	62,2	61,1	24,0	24,5	457	475

Graf 7 Uchazeči o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce k 31. 12. 2008

Výrazné rozdíly v počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo byly zaznamenány mezi městem a venkovem ve správních obvodech především v letech 2004 až 2006. Vůbec nejvyšší rozdíl ve prospěch městského prostoru vykázal SO ORP Stříbro v roce 2004 a 2005 (rozdíl činil 40,3 a 179,0) a SO ORP Nýřany v roce 2004, kde připadalo ve venkovském prostoru 96,7 a v městském prostoru 6,4 uchazečů na 1 volné pracovní místo. V následujících dvou letech již nebyly mezi venkovem a městem rozdíly tak výrazné, pouze v roce 2008 správní obvod Nýřany vykázal rozdíl 14,9 ve prospěch městského prostoru.

V evidenci úřadů práce nad jeden rok zůstávalo nejvíce nezaměstnaných v období let 2004 až 2007 ve SO ORP Horšovský Týn, Kralovice, Rokycany, Stříbro a Tachov, kde se podíly pohybovaly mezi 33,8% a 49,2% v městském prostoru a mezi 34,6% a 51,4% v prostoru venkovském. Dlouhodobá evidence uchazeče na úřadě práce ovlivňuje průměrnou délku evidence uchazeče, která mezi správními obvody dosahuje značných rozdílů. Ve venkovském prostoru je průměrná doba evidence ve dnech vysoká v již jmenovaných správních obvodech (nejvyšší v roce 2008 v SO ORP Kralovice a Horšovský Týn - shodně 632 dní). Nelze však jednoznačně říci, že průměrná délka evidence uchazečů dána počtem dní je vyšší na venkově, neboť z výsledků za rok 2008 (tabulka 2.4.7) je patrné, že v šesti správních obvodech tomu tak nebylo.

Hodnotíme-li rok 2008 z pohledu uchazečů o zaměstnání podle věku, pak podíly mladistvých do 25 let věku jsou v osmi správních obvodech nižší ve venkovském prostoru. Nejohroženější skupinou jsou uchazeči nad 50 let věku, kteří i přes své dlouholeté zkušenosti hledají déle vhodné pracovní místo. Z celkového počtu nezaměstnaných tvořili ve venkovském prostoru 24,8% až 35,0%. Je zajímavé, že nejvyšší podíl vykazuje SO ORP Přeštice, kde je vůbec nejnižší míra registrované nezaměstnanosti v kraji (3,14%) a tedy i uchazeči nad padesát let věku by měli být méně ohroženi. Pravidlem není ani to, že ve správních obvodech s poměrně vysokou mírou registrované nezaměstnanosti (Sušice, Stříbro a Tachov) jsou podíly 50-letých a starších uchazečů nejvyšší.

Tab. 2.4.7 Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2008

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

	Podíly vybraných skupin uchazečů o zam. na uchaz. celkem (%)								Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání (dny)	
	osoby ve věku				podle délky evidence na ÚP					
	do 25 let		50 a více let		do 6 měsíců		1 rok a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	18,1	18,6	30,2	27,9	61,5	64,6	25,4	21,0	460	391
v tom SO ORP:										
Blovice	17,1	22,6	31,4	24,6	62,9	79,5	18,6	11,3	290	267
Domažlice	16,8	14,3	31,4	30,9	57,6	60,3	28,6	26,0	479	491
Horažďovice	18,0	16,9	32,0	28,5	67,5	68,0	21,1	18,0	417	442
Horšovský Týn	19,1	17,4	29,7	32,0	54,2	64,0	33,1	23,7	632	432
Klatovy	17,9	18,0	29,7	26,3	63,8	63,7	23,1	22,7	397	424
Kralovice	15,5	21,2	34,5	30,0	46,8	55,2	36,0	27,6	632	454
Nepomuk	17,9	23,5	28,9	30,6	59,6	70,6	26,6	18,8	440	286
Nýřany	23,8	20,6	24,9	26,0	74,6	70,2	17,1	17,2	260	286
Plzeň	-	18,3	-	27,8	-	65,1	-	19,3	-	356
Přeštice	16,2	20,7	35,0	28,8	66,7	78,3	21,4	13,6	335	229
Rokycany	16,3	19,0	34,2	30,6	59,2	61,4	28,5	24,2	574	485
Stod	18,5	21,8	28,7	19,9	70,4	67,7	21,3	15,9	395	270
Stříbro	22,8	21,6	24,8	23,3	67,8	73,9	20,2	15,6	396	276
Sušice	15,5	15,3	31,4	27,6	64,4	60,0	23,9	25,8	435	466
Tachov	17,0	17,2	30,7	31,8	57,0	55,3	27,4	28,4	512	564

2.5. Bydlení, bytová výstavba

Bytová výstavba v dokončených bytech po roce 2000 převažovala v kraji v městském prostoru. Podíly dokončených bytů ve venkovském prostoru kolísaly mezi dvaceti až čtyřiceti procenty oproti městskému prostoru, přičemž největší propad byl zaznamenán v letech 2005 a 2008. Vyšší rozdíly jsou v okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever, kde je dlouhodobě vysoká intenzita bytové výstavby, především však v obcích v zázemí krajského města, které jsou zařazeny do městského prostoru. Opačná situace je v okrese Domažlice, kde od roku 2006 převažuje výstavba bytů na venkově.

U rodinných domů se výstavba v letech 2000 až 2008 realizovala v okresech Domažlice a Klatovy především na venkově a od roku 2003 i v okrese Tachov. V posledním sledovaném roce vykázal stejnou situaci také okres Rokycany. Podíly mezi venkovským a městským prostorem překračovaly hodnotu 100. Naproti tomu v okresech Plzeň-jih a Plzeň-sever byla situace zcela opačná. Zatímco se za devět let dokončilo v rodinných domech v úhrnu na venkově 510 bytů, v městském prostoru 1 874.

Rozdíl intenzity bytové výstavby vyjádřený poměrem dokončených bytů na 1 000 obyvatel mezi oblastmi nebyl až do roku 2004 nikterak výrazný, zlom nastal v roce 2005, kdy se relativní počty dokončených bytů v městském prostoru oproti venkovu zvýšily. Nejvyšší rozdíl, o 1,77 bytů, byl zaznamenán v roce 2008. Vyloučíme-li okres Plzeň-město, kde byly obce náležící okresu zařazeny do městského prostoru, potom ve zbývajících okresech kraje značné rozdíly ve prospěch městského prostoru vykazují okresy Plzeň-jih a Plzeň-sever.

Tab. 2.5.1 Dokončené byty v letech 2001 až 2008

	Dokončené byty na 1 000 obyvatel				Podíl dokončených bytů (%)					
	celkem		index 2008/2001 (%)		v nových rodinných domech		v nových bytových domech		v nástavbách, přístavbách a vestavbách	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	107,8	169,3	51,4	37,5	12,9	35,3	14,6	10,6
v tom okresy:										
Domažlice	4,0	4,3	69,2	130,0	43,7	30,1	30,3	32,3	11,3	12,1
Klatovy	3,4	3,3	131,4	112,0	53,8	29,9	7,1	25,3	13,0	9,0
Plzeň-město	-	3,2	-	382,5	-	35,5	-	47,2	-	9,9
Plzeň-jih	2,2	5,7	132,8	70,7	63,5	35,5	-	34,5	21,1	8,6
Plzeň-sever	2,8	5,3	120,2	108,1	46,7	52,8	12,4	28,2	25,7	11,5
Rokycany	3,1	3,2	123,1	98,4	73,0	51,2	-	8,8	6,7	19,8
Tachov	2,6	3,3	117,3	172,2	37,8	20,1	11,4	32,7	15,9	7,6

Průměrná obytná plocha dokončených bytů se od roku 2000 v kraji postupně zvyšovala jak na venkově, tak ve městě. Porovnáme-li rok 2008 s rokem 2000, pak v průměru v městském prostoru vzrostly obytné plochy o 8,1 m² na 1 byt, na venkově o 9,2 m² na 1 byt. Vyšší nárůst obytné plochy ve venkovském prostoru vůči městskému je ovlivněn výstavbou především rodinných domků, kde obytné plochy jsou v porovnání s byty v bytových domech vyšší. Zatímco v roce 2000 činil rozdíl obytné plochy mezi byty v bytovém a rodinném domě na venkově 44,6 m² na 1 byt, v roce 2008 dosáhl rozdíl 53,2 m² na 1 byt. U dokončených bytů v rodinných domech vykázaly vyšší průměrné hodnoty (krajský průměr 95,9 m² na 1 byt) v roce 2008 okres Plzeň-město (101,2 m² na 1 byt) a Plzeň-sever (100,2 m² na 1 byt) v městském prostoru, Klatovy (106,7 m² na 1 byt) ve venkovském prostoru.

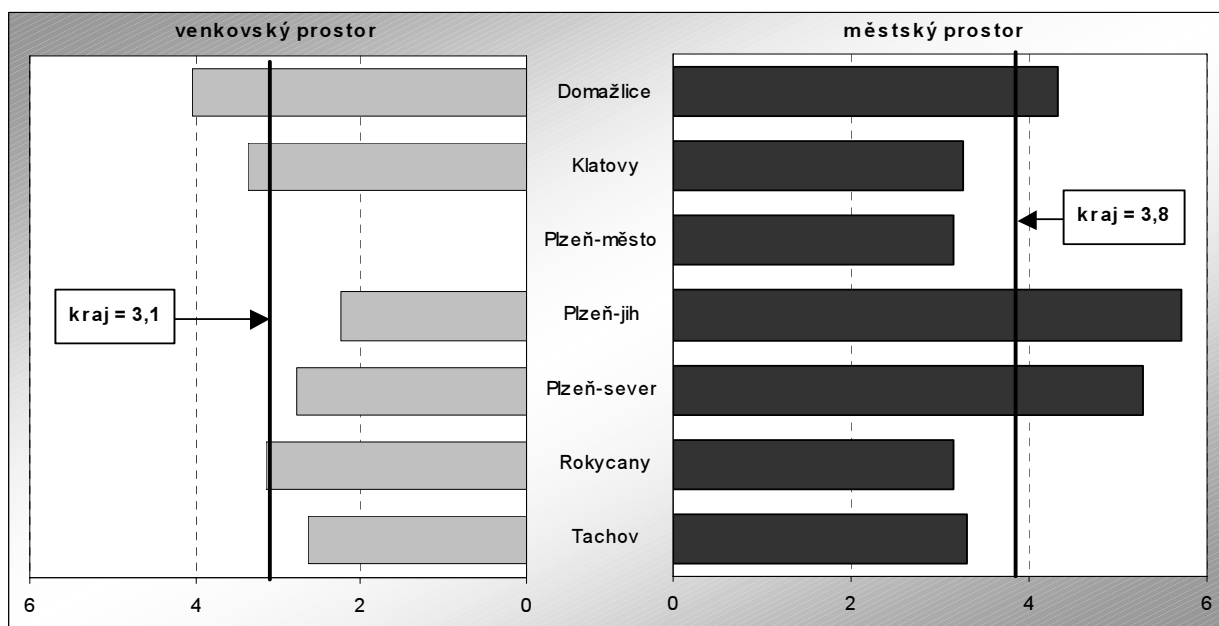
Zatímco celková užitková plocha dokončených bytů zůstala v kraji v městském prostoru mezi roky 2000 a 2008 přibližně stejná (94,9 m² na 1 byt a 94,4 m² na 1 byt), ve venkovském prostoru poklesla ze 109,9 m² na 1 byt na 98 m² na 1 byt. Značný rozdíl je mezi byty dokončenými v rodinných a bytových domech jak ve městech, tak i ve venkovských obcích, kde rozdíly užitkové plochy jsou přibližně stejné ve prospěch rodinných domků a převyšují hranici 60 m² na 1 byt.

Z výsledků SLDB 2001 vyplývá, že bytový fond je starší na venkově než ve městech, vyjma okresu Domažlice jsou na venkově domy ve všech okresech kraje starší padesáti let.

Tab. 2.5.2 Vybrané charakteristiky domovního a bytového fondu

	Dokončené byty 2001 - 2008 (roční průměr)				Domovní a bytový fond podle SLDB 2001					
	na 1 000 obyvatel		průměrná obytná plocha dokončeného bytu (m ²)		průměrná obytná plocha trvale obydleného bytu (m ²)		byty v rodinných domech z celk. počtu trvale obydlených bytů (%)		průměrné stáří trvale obydlených domů (roky)	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	71,9	66,0	58,0	47,7	80,1	34,7	50,3	47,4
v tom okresy:										
Domažlice	4,0	4,3	71,8	58,8	58,2	47,2	77,2	38,3	47,2	47,0
Klatovy	3,4	3,3	74,3	61,7	57,4	48,1	83,2	36,3	50,2	45,2
Plzeň-město	-	3,2	-	69,4	-	45,1	-	21,8	-	49,5
Plzeň-jih	2,2	5,7	80,4	60,4	59,5	51,7	90,9	56,9	51,6	48,2
Plzeň-sever	2,8	5,3	68,2	75,0	58,0	53,3	75,2	60,0	51,7	46,8
Rokycany	3,1	3,2	74,2	66,8	57,8	50,3	88,0	48,7	52,1	46,8
Tachov	2,6	3,3	61,4	49,9	57,1	48,1	64,8	33,1	50,4	43,5

Graf 8 Dokončené byty na 1 000 obyvatel v okresech Plzeňského kraje 2001-2008 (roční průměr)

Počet trvale obydlených domů na venkově je v úhmu vyšší než ve městech z důvodu vyšší zástavby rodinných domů. Nejvyšší počet trvale obydlených domů v přepočtu na 1 000 obyvatel podle výsledků SLDB 2001 v městském prostoru vykázal okres Plzeň-sever (208,8), ve venkovských obcích Plzeň-jih (301,3).

U neobydlených domů je situace téměř shodná, jen s tím rozdílem, že relativní počty neobydlených domů dosahují ve venkovském prostoru téměř pětinasobku oproti městskému prostoru. Největší podíl (5,5) vykazuje okres Klatovy, kde je využití domovního fondu pro účely rekreace nejvyšší ze všech okresů především zásluhou oblasti Šumava.

Přestože na venkově vzrostl počet trvale obydlených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel podle výsledků SLDB mezi roky 2001 a 1991 v okrese Rokycany ze všech okresů nejméně (pouze o 3), byl relativní počet trvale obydlených bytů v roce 2001 jako v jediném okrese kraje vyšší na venkově než ve městě. Ve zbývajících pěti okresech, vyjma okresu Plzeň-město, kde všechny obce náleží do městského prostoru, byla situace opačná než v relativních počtech trvale obydlených domů.

U neobydlených bytů vykazuje největší relativní hodnotu na venkově okres Klatovy (155 neobydlených bytů na 1 000 obyvatel), těsně za ním stojí okres Rokycany se 151 neobydlenými byty.

K rekreačním účelům sloužilo ve venkovském prostoru v roce 2001 v okrese Klatovy 18,6% bytů z celkového počtu. Vysoký podíl vykázal i okres Plzeň-jih a Rokycany, oba shodně 18,4%.

Tab. 2.5.3 Bytový fond v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené byty na 1 000 obyvatel				Neobydlené byty na 1 000 obyvatel				Byty sloužící k rekreaci z celkového počtu bytů v roce 2001 (%)	
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		rok 2001		rozdíl 2001 - 1991			
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	356,4	388,0	11,0	17,5	119,4	44,3	39,0	14,3	14,9	2,2
v tom okresy:										
Domažlice	352,3	386,6	17,5	30,6	84,1	42,5	24,0	16,8	9,1	2,1
Klatovy	365,2	372,8	11,7	15,6	155,1	45,0	55,6	16,6	18,6	2,8
Plzeň-město	-	408,5	-	18,9	-	37,9	-	11,7	-	0,7
Plzeň-jih	363,9	373,6	13,1	19,5	148,8	62,9	59,2	20,6	18,4	4,8
Plzeň-sever	353,4	364,5	12,6	9,6	120,5	56,2	35,4	16,4	15,9	4,8
Rokycany	372,0	369,3	3,1	13,1	150,6	54,9	51,6	15,7	18,4	5,1
Tachov	330,2	364,7	5,3	20,4	52,1	31,5	8,9	10,4	5,4	0,9

Ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností převažuje v delší časové řadě výstavba dokončených bytů ve venkovském prostoru ve třech z patnácti správních obvodů. Jedná se SO ORP Domažlice, Horažďovice a Sušice. U dokončených rodinných domků je výstavba na venkově vyšší, kromě třech jmenovaných, ještě ve SO ORP Klatovy, Kralovice a Nepomuk a v posledních pěti letech i ve SO ORP Stříbro. Ve SO ORP Domažlice je u rodinných domků rozdíl mezi městem a venkovem nejvýraznější, v roce 2008 dosáhl téměř šestinasobku.

Nejintenzivněji probíhala dostavba bytů (v přepočtu na 1 000 obyvatel) na přelomu 21. století ve správním obvodu ORP Nepomuk (24,9 bytů na 1 000 obyvatel v roce 2000; 15,8 bytů na 1 000 obyvatel v roce 2003) v městském prostoru, postupně docházelo k útlumu v dokončené výstavbě na 0,8 bytů na 1 000 obyvatel. Vysoký podíl ovlivňovala výstavba bytů v bytových domech. Ve venkovském prostoru s převažující bytovou výstavbou rodinných domů zaostává SO ORP Nepomuk trvale za krajským průměrem. Trvale od roku 2000 překračují krajské relativní hodnoty počtu dokončených bytů v městském prostoru pouze ve dvou správních obvodech, a to ve SO ORP Nýřany a Přeštice. Relativní počty jsou trvale vyšší než krajský průměr a pohybují se mezi třemi až sedmi dokončenými byty na 1 000 obyvatel. Výsledky ve SO ORP Přeštice jednoznačně ukazují na nejvyšší výstavbu bytů ve čtyřech obcích správního obvodu - Přeštice, Chlumčany, Štěnovice a Útušice (všechny byly zařazeny do městského prostoru). Ve správním obvodu ORP Nýřany bylo zařazeno 60% obcí správního obvodu do městského prostoru, v němž nejintenzivněji probíhá výstavba v obcích Nýřany, Líně, Tlučná, Vejprnice, Zbůch, Zruč-Senec, Město Touškov a Chotíkov.

V posledních osmi letech se realizovala výstavba dokončených bytů v rodinných domech především ve venkovském prostoru, výjimkou jsou pouze SO ORP Horšovský Týn a Nýřany. U bytových domů byla situace zcela opačná, v kraji převyšoval podíl města venkov o 22,4 procentní body. V polovině venkovských oblastí (7 SO ORP) však neprobíhala v období let 2001 až 2008 výstavba bytových domů.

Neméně důležitou roli v dokončené bytové výstavbě hraje i dostavba bytů v nástavbách, vestavbách a přístavbách k rodinným a bytovým domům. Vyjma správního obvodu Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn a Rokycany jsou podíly ve venkovském prostoru vyšší oproti městskému. V uvedené struktuře bytové výstavby vykazují poslední dva jmenované správní obvody v období let 2001 až 2008 nejnižší podíly (6,0% a 6,7%) ve venkovské oblasti z celkového počtu dokončených bytů.

Tab. 2.5.4 Dokončené byty v letech 2001 až 2008

	Dokončené byty na 1 000 obyvatel				Podíl dokončených bytů (%)					
	celkem		index 2008/2001 (%)		v nových rodinných domech		v nových bytových domech		v nástavbách, přístavbách a vestavbách	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	3,1	3,8	107,8	169,3	51,4	37,5	12,9	35,3	14,6	10,6
v tom SO ORP:										
Blovice	1,7	4,0	145,2	33,8	79,1	34,4	-	32,8	16,3	4,7
Domažlice	3,4	3,5	62,2	105,4	55,8	30,2	13,3	12,8	14,1	19,8
Horažďovice	2,7	2,8	65,3	44,7	43,2	11,5	-	43,8	12,9	16,9
Horšovský Týn	7,0	5,4	117,9	154,7	20,1	37,8	66,5	33,7	6,0	7,8
Klatovy	3,2	3,4	98,5	100,5	64,7	32,7	14,2	16,9	14,0	8,1
Kralovice	2,9	3,5	88,2	91,0	43,0	36,8	11,0	33,5	27,8	18,6
Nepomuk	2,1	3,4	70,2	31,7	42,9	28,7	-	11,9	27,0	5,9
Nýřany	2,5	5,7	284,8	110,7	53,4	55,1	14,9	27,4	21,7	10,4
Plzeň	-	3,2	-	382,5	-	35,5	-	47,2	-	9,9
Přeštice	2,5	6,4	176,4	91,2	68,3	52,3	-	29,5	20,0	13,9
Rokycany	3,1	3,2	123,1	98,4	73,0	51,2	-	8,8	6,7	19,8
Stod	2,7	6,4	214,0	70,5	70,5	19,6	-	50,3	13,7	4,6
Stříbro	2,4	3,0	19,5	383,6	24,6	18,7	9,4	73,8	13,5	4,8
Sušice	4,0	3,1	273,8	430,3	45,5	29,7	1,9	42,8	12,1	8,5
Tachov	2,8	3,4	425,2	152,1	45,4	20,5	12,5	19,9	17,3	8,5

Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v domech kolísala v roce 2008 mezi 51 až 109 m² na 1 byt v městském prostoru. Hranici 100 m² na 1 byt překročil pouze správní obvod Blovice a obdobná situace je i ve venkovském prostoru. Ve čtyřech z patnácti správních obvodů byly průměrné obytné plochy nižší na venkově nežli ve městě. Nejvyšší rozdíl vykázal SO ORP Nepomuk o 29,7 m² na 1 byt.

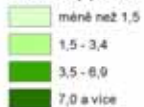
Z výsledků SLDB 2001 vyplynulo, že počty trvale obydlených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel jsou na venkově vyšší pouze ve SO ORP Blovice a Rokycany. U trvale neobydlených bytů je situace zcela jiná, vyjma SO ORP Plzeň, kde jsou všechny obce zařazeny do městského prostoru, mají všechny správní obvody ve venkovském prostoru vyšší relativní počty neobydlených bytů. Největší rozdíly mezi venkovem a městem jsou v oblastech, které obyvatelé využívají k rekreačním účelům. Jedná se o správní obvod Klatovy, Sušice a Nepomuk. Vysoký podíl bytů sloužících k rekreaci vykazuje na venkově i správní obvod Blovice a Horažďovice.

Kartogram 9 Dokončené byty v obcích Plzeňského kraje v letech 2001 až 2008

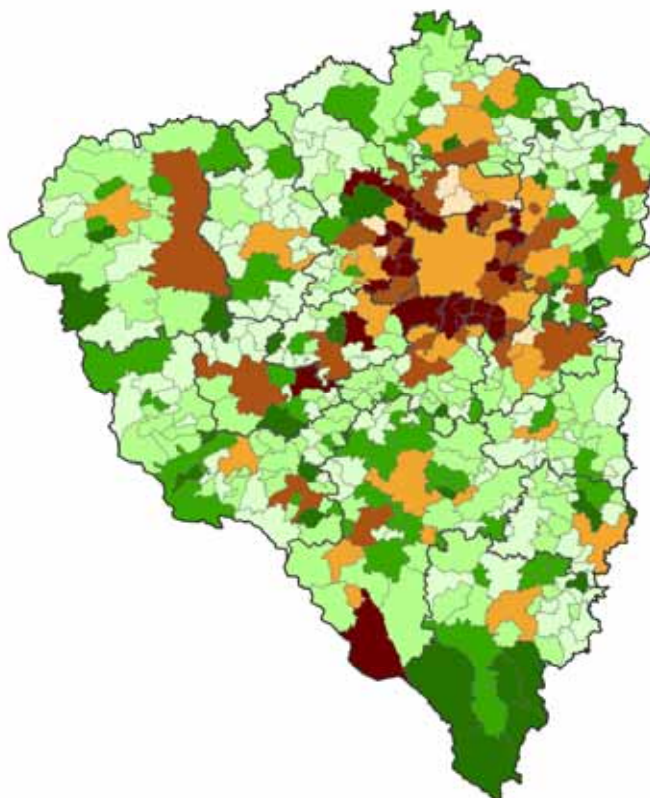
průměr kraje celkem = 3,6
v tom:
venkovský prostor = 3,1
městský prostor = 3,8

dokončené byty na 1 000 obyvatel
(roční průměr)

venkovský prostor

městský prostor

Tab. 2.5.5 Bytový fond v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001

	Trvale obydlené byty na 1 000 obyvatel				Neobydlené byty na 1 000 obyvatel				Byty sloužící k rekreaci z celkového počtu bytů v roce 2001 (%)	
	rok 2001		rozdíl 2001 - 1991		rok 2001		rozdíl 2001 - 1991			
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	356,4	388,0	11,0	17,5	119,4	44,3	39,0	14,3	14,9	2,2
v tom SO ORP:										
Blovice	370,2	361,0	6,5	9,6	172,3	91,3	83,0	36,4	21,5	8,9
Domažlice	352,7	396,3	21,1	38,7	80,7	42,6	20,5	20,4	8,5	1,5
Horaždovice	359,8	375,8	10,7	22,2	152,2	58,3	52,9	26,8	19,3	2,9
Horšovský Týn	354,4	365,8	2,7	16,8	97,7	53,6	36,2	18,9	10,1	3,9
Klatovy	360,2	369,4	6,1	11,5	145,9	43,4	44,4	13,2	16,7	2,8
Kralovice	359,6	362,6	17,2	9,2	137,8	68,5	41,7	23,1	18,2	6,1
Nepomuk	368,8	382,7	16,9	47,0	181,1	63,5	79,4	21,4	21,2	3,2
Nýřany	343,6	365,0	5,3	9,6	93,1	53,2	26,4	14,8	12,0	4,4
Plzeň	-	408,5	-	18,9	-	37,9	-	11,7	-	0,7
Přeštice	361,1	376,0	15,4	12,5	128,1	58,2	38,3	16,5	15,5	4,6
Rokycany	372,0	369,3	3,1	13,1	150,6	54,9	51,6	15,7	18,4	5,1
Stod	347,5	380,1	8,3	25,7	92,9	41,7	37,2	10,3	14,1	2,2
Stříbro	330,8	364,5	4,7	27,7	62,8	36,2	18,2	12,7	7,4	0,5
Sušice	374,5	380,9	19,6	23,8	168,9	42,7	71,7	21,1	20,6	2,7
Tachov	329,8	364,8	5,8	17,8	44,6	29,9	2,5	9,7	4,0	1,0

Z výsledků SLDB 2001 je patrné, že bytový fond v kraji ovlivnila výstavba bytů v letech 1946-1980. V městské zástavbě však byla výstavba vyšší než na venkově, čemuž přispěla rozsáhlá výstavba panelových sídlišť. Situace byla stejná ve všech okresech. Nejvyšší rozdíl ve výstavbě bytů mezi městem a venkovem vykazuje okres Rokycany (o 15,9 procentního bodu). Po roce 1980 nejsou rozdíly mezi městem a venkovem příliš vysoké, rozdíl nepřekročil 4,3 procentní body. Nejméně bytů se ve venkovské i v městské oblasti postavilo v období let 1991 až 2001 jako důsledek omezení výstavby bytových domů. Je to patrné i z následující tabulky, kde se mimo okresů Plzeň-jih a Tachov realizovala výstavba především na venkově.

Tab. 2.5.6 Trvale obydlené byty podle období výstavby domu k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

v %

	Trvale obydlené byty v domech s obdobím výstavby (rekonstrukce) domu									
	do roku 1919		1920 - 1945		1946 - 1980		1981 - 1990		1991 - 2001	
	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M
Plzeňský kraj	17,3	9,3	16,3	14,5	40,5	53,3	14,7	14,0	10,1	8,0
v tom okresy:										
Domažlice	14,7	8,5	15,5	16,8	40,0	47,9	16,1	13,1	12,9	12,7
Klatovy	18,1	7,8	14,8	13,3	41,2	52,3	14,9	16,7	9,9	9,3
Plzeň-město	-	9,1	-	15,2	-	56,8	-	12,0	-	5,9
Plzeň-jih	18,8	12,1	18,5	14,2	40,9	49,0	13,1	11,9	8,0	12,2
Plzeň-sever	17,4	11,3	18,2	15,7	40,9	47,4	13,5	16,4	8,7	8,3
Rokycany	20,5	8,0	15,1	12,3	40,8	56,8	12,5	15,8	9,7	6,5
Tachov	15,1	7,7	17,1	9,9	38,8	49,0	16,8	21,1	10,6	11,5

Přestože dřívější způsob soužití dvou rodin není pro dnešní moderní dobu obvyklý, je průměrný počet osob na byt v kraji v úhrnu o 0,22 osoby vyšší na venkově než v městském prostoru. Dalším důvodem může být, že ve venkovských oblastech stále ještě žijí početnější rodiny s dětmi. Vůbec nejnižší podíl počtu osob na byt na základě výsledků SLDB zaznamenal okres Plzeň-město (2,42 osoby), kde nejenže žije v průměru nejstarší obyvatelstvo kraje, ale dlouhodobě je porodnost pod krajským průměrem.

Nižší počty místností na byt, které vyplynuly z výsledků SLDB 2001, vykazují všechny okresy v městském prostoru, což je dáno vyšší výstavbou bytových domů. Do devadesátých let minulého století se výstavba soustřeďovala na byty dvou až třípokojové. Ve venkovském prostoru se bytový fond skládá převážně z rodinných domů – průměrné hodnoty jsou přibližně ve všech okresech stejné (3 místnosti).

Vyšší je na venkově i průměrná obytná plocha bytu na osobu, zatímco v městském prostoru dosáhl průměr nejvyšší hodnoty 19,5 m² (okres Plzeň-sever), na venkově se průměry pohybovaly mezi 19,0 m² až 21,6 m². Jak ovlivnila výstavba dokončených bytů po roce 2001 uvedené průměrné hodnoty v kraji, zjistí ČSÚ po roce 2011, kdy se uskuteční po deseti letech další celoplošné sčítání lidu, domů a bytů.

Tab. 2.5.7 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Průměrné hodnoty na 1 byt								Obytná plocha na osobu (m ²)	
	počet osob		celková plocha (m ²)		obytná plocha (m ²)		počet obytných místností 8 m ² a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	2,76	2,54	88,1	73,0	58,0	47,7	3,0	2,6	20,7	18,6
v tom okresy:										
Domažlice	2,81	2,57	88,4	72,3	58,2	47,2	3,1	2,6	20,6	18,3
Klatovy	2,69	2,64	87,5	73,8	57,4	48,1	2,9	2,6	21,1	18,1
Plzeň-město	-	2,42	-	69,1	-	45,1	-	2,5	-	18,4
Plzeň-jih	2,72	2,64	89,3	78,4	59,5	51,7	3,0	2,8	21,6	19,4
Plzeň-sever	2,79	2,71	88,0	81,1	58,0	53,3	3,0	2,8	20,5	19,5
Rokycany	2,64	2,66	88,1	77,0	57,8	50,3	3,0	2,7	21,6	18,8
Tachov	2,97	2,70	87,7	74,6	57,1	48,1	3,0	2,7	19,0	17,8

Stejně jako v územním členění podle okresů byla obdobná situace v počtu osob na 1 byt v roce 2001 i ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Vyjma SO ORP Blovice a Rokycany jsou průměry vždy vyšší na venkově než ve městě. Nepatrné rozdíly mezi městem a venkovem vykazuje správní obvod Kralovice a Sušice.

Shodně vychází i ukazatel v počtu obytných místností na 1 byt, kde jsou podle výsledků SLDB 2001 ve všech správních obvodech vyšší průměrné hodnoty na venkově vůči městu. Nejvyšší rozdíl vykazuje SO ORP Domažlice (venkovský prostor 3,1; městský prostor 2,5).

Vyjma SO ORP Nýřany připadá více čtverečních metrů obytné plochy na osobu vždy na venkově než ve městě. Uvedený správní obvod vykazuje ve venkovské oblasti i nejnižší podíl (19,2 m²), důvodem je nižší vykazovaná obytná plocha a vyšší počet osob žijících v bytě.

Tab. 2.5.8 Vybrané charakteristiky úrovně bydlení k 1. 3. 2001

Zdroj: SLDB 2001

	Průměrné hodnoty na 1 byt								Obytná plocha na osobu (m ²)	
	počet osob		celková plocha (m ²)		obytná plocha (m ²)		počet obytných místností 8 m ² a více		V	M
	V	M	V	M	V	M	V	M		
Plzeňský kraj	2,76	2,54	88,1	73,0	58,0	47,7	3,0	2,6	20,7	18,6
v tom SO ORP:										
Blovice	2,69	2,73	90,7	83,9	60,3	55,6	3,0	2,9	22,0	20,2
Domažlice	2,81	2,49	88,5	70,8	58,1	46,1	3,1	2,5	20,5	18,4
Horažďovice	2,76	2,65	87,7	73,0	57,7	47,7	2,9	2,6	20,8	17,8
Horšovský Týn	2,80	2,73	88,2	79,3	58,7	52,1	3,0	2,8	20,9	18,9
Klatovy	2,72	2,64	88,9	74,5	58,5	48,6	3,0	2,6	21,2	18,2
Kralovice	2,76	2,72	90,3	81,6	59,5	53,4	3,0	2,8	21,2	19,5
Nepomuk	2,66	2,60	88,3	76,8	58,8	50,0	2,9	2,8	21,8	19,0
Nýřany	2,84	2,71	84,3	81,0	55,5	53,3	2,9	2,8	19,2	19,5
Plzeň	-	2,42	-	69,1	-	45,1	-	2,5	-	18,4
Přeštice	2,76	2,65	90,6	80,1	60,2	52,8	3,1	2,8	21,7	19,8
Rokycany	2,64	2,66	88,1	77,0	57,8	50,3	3,0	2,7	21,6	18,8
Stod	2,80	2,59	87,6	71,6	58,7	47,0	3,0	2,6	20,8	18,1
Stříbro	2,99	2,72	85,8	75,5	56,4	48,6	3,0	2,7	18,5	17,8
Sušice	2,62	2,61	85,7	72,2	55,9	47,1	2,9	2,6	21,0	18,0
Tachov	2,95	2,69	88,9	74,3	57,7	48,0	3,0	2,7	19,4	17,7

2.6. Občanská a technická vybavenost

Pro oblast vybavenosti bylo zvoleno pouze její hodnocení ve venkovském prostoru, neboť v městských oblastech je občanská i technická vybavenost téměř 100%.

Úroveň občanské vybavenosti venkovského prostoru je ovlivňovaná celou řadou faktorů, zejména otázkou dostačujících finančních prostředků v rozpočtu obce potřebných pro realizaci a provoz příslušných projektů, výší finančních prostředků zřizovatelů příslušného zařízení, hustotou osídlení daného území, a v konečném důsledku i počtem obyvatel žijících v daném venkovském prostoru (včetně jejich věkové struktury) a mobilitou obyvatel příslušné části venkova.

Tab. 2.6.1 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000	2006	2000	2006	2000	2006
	2000/01	2006/07	2000/01	2006/07						
Plzeňský kraj	33,5	31,3	26,5	25,3	36,2	40,2	78,8	73,3	34,0	33,3
v tom okresy:										
Domažlice	40,0	37,5	23,8	22,5	41,5	41,6	81,3	76,3	33,8	31,3
Klatovy	43,2	39,8	37,5	34,1	23,1	28,7	71,6	70,5	45,5	45,5
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	26,1	24,6	21,7	15,9	51,8	63,6	95,7	78,3	29,0	27,5
Plzeň-sever	24,2	24,2	25,8	27,4	35,5	38,5	64,5	64,5	29,0	29,0
Rokycany	14,8	16,7	13,0	16,7	46,0	44,0	83,3	75,9	22,2	22,2
Tachov	48,9	40,4	34,0	34,0	32,0	34,7	76,6	74,5	40,4	40,4

dokončení

	Podíl obcí s ordinací						Podíl obcí se zařízením lékárenské péče ⁴⁾		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé ⁴⁾ (%)		praktického lékaře pro děti a dorost ⁴⁾ (%)		stomatologa ⁴⁾ (%)		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Plzeňský kraj	19,0	18,8	15,3	12,5	10,8	9,8	4,3	5,8	5,2	20,6
v tom okresy:										
Domažlice	12,5	12,5	16,3	13,8	7,5	6,3	5,0	6,3	12,0	16,6
Klatovy	23,9	22,7	17,0	15,9	17,0	15,9	6,8	9,1	3,4	18,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	14,5	14,5	10,1	5,8	5,8	5,8	1,4	1,4	5,6	9,6
Plzeň-sever	29,0	29,0	12,9	12,9	14,5	12,9	1,6	1,6	8,0	26,5
Rokycany	18,5	18,5	13,0	11,1	7,4	7,4	5,6	5,6	-	23,2
Tachov	14,9	14,9	23,4	14,9	10,6	8,5	4,3	10,6	-	40,1

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

Nejrozšířenějším školským zařízením jsou ve venkovských obcích mateřské školy, které má k dispozici téměř jedna třetina obcí. Podíl obcí venkovského prostoru s předškolním zařízením se ve sledovaném období snižoval, a to především v důsledku jejich rušení a slučování. Nejvyšší pokles podílu obcí s předškolními zařízeními zaznamenal okres Tachov (8,5 procentních bodů). Obdobná situace je i ve správních obvodech ORP, kde nejvyšší pokles podílů je zaznamenán v ORP Horažďovice (10,5 procentních bodů) a Tachov (12,5 procentních bodů). V šesti správních obvodech ORP se podíl obcí s předškolním zařízením za sledované období nezměnil. Ve správním obvodu ORP Rokycany podíl obcí dokonce vzrostl (o 1,9 procentního bodu). Základní škola je v jedné čtvrtině obcí venkovského prostoru Plzeňského kraje. I zde se projevují důsledky jejich rušení a slučování. Pouze ve dvou okresech (Plzeň-sever a Rokycany) jejich podíl ve sledovaném období vzrostl. V okrese Tachov stagnoval. Ve správních obvodech ORP nejvyšší pokles podílu zaznamenala ORP Stod (o 10,5 procentního bodu). V důsledku snížení počtu základních škol se zvýšil i podíl dětí ve věku 6-14 let v obcích bez základní školy (o 4 procentní body). Nejvíce v okrese Plzeň-jih (o 11,9 procentních bodů) a ve správním obvodě ORP Stod (o 15,9 procentních bodů).

Více než tři čtvrtiny obyvatel venkovských obcí mohou využívat služeb veřejných knihoven či jejich poboček s rozmanitým knižním fondem. Největší podíl obcí s tímto zařízením se vyskytuje v okrese Plzeň-jih, i když v průběhu sledovaného období se tento podíl výrazně snížil právě tam (o 17,4 procentního bodu). Také ve správním obvodě ORP Přeštice byl pokles podílu obcí s tímto zařízením nejrazantnější (23,8 procentních bodů). Objevily se i správní obvody ORP, kde v průběhu období podíl obcí venkovského prostoru s tímto mnohdy jediným kulturním zařízením v obci vzrostl (ORP Stříbro, Sušice a Kralovice).

Tab. 2.6.2 Občanská vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí se školou				Podíl dětí ve věku 6 - 14 let v obcích bez základní školy		Podíl obcí s veřejnou knihovnou ²⁾		Podíl obcí s poštou ³⁾	
	mateřskou		základní ¹⁾		2000	2006	2000	2006	2000	2006
	2000/01	2006/07	2000/01	2006/07						
Plzeňský kraj	33,5	31,3	26,5	25,3	36,2	40,2	78,8	73,3	34,0	33,3
v tom SO ORP:										
Blovice	16,7	16,7	16,7	16,7	63,9	62,9	91,7	75,0	33,3	25,0
Domažlice	42,9	41,1	23,2	23,2	40,2	39,3	82,1	76,8	37,5	35,7
Horažďovice	36,8	26,3	21,1	15,8	45,0	59,4	68,4	68,4	36,8	36,8
Horšovský Týn	43,8	37,5	37,5	31,3	37,5	41,7	81,3	81,3	31,3	31,3
Klatovy	42,5	42,5	40,0	40,0	20,5	20,7	77,5	67,5	40,0	40,0
Kralovice	25,0	25,0	25,0	25,0	35,8	38,3	67,5	70,0	27,5	27,5
Nepomuk	28,0	28,0	20,0	16,0	50,1	60,2	96,0	80,0	36,0	36,0
Nýřany	22,7	22,7	27,3	31,8	35,1	38,8	59,1	54,5	31,8	31,8
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	28,6	28,6	23,8	19,0	44,2	57,3	95,2	71,4	23,8	23,8
Rokycany	14,8	16,7	13,0	16,7	46,0	44,0	83,3	75,9	22,2	22,2
Stod	21,1	15,8	15,8	5,3	70,3	86,2	89,5	78,9	15,8	10,5
Stříbro	39,1	34,8	26,1	26,1	36,3	40,3	73,9	78,3	39,1	34,8
Sušice	48,3	44,8	44,8	37,9	15,6	24,4	65,5	75,9	58,6	58,6
Tachov	58,3	45,8	41,7	41,7	29,0	30,7	79,2	70,8	41,7	45,8

dokončení

	Podíl obcí s ordinací						Podíl obcí se zařízením lékárenské péče ⁴⁾		Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyv. 65+	
	praktického lékaře pro dospělé ⁴⁾ (%)		praktického lékaře pro děti a dorost ⁴⁾ (%)		stomatologa ⁴⁾ (%)		se zařízením lékárenské péče ⁴⁾ (%)		2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007		
Plzeňský kraj	19,0	18,8	15,3	12,5	10,8	9,8	4,3	5,8	5,2	20,6
v tom SO ORP:										
Blovice	16,7	16,7	16,7	8,3	-	-	-	-	-	-
Domažlice	14,3	12,5	17,9	14,3	8,9	7,1	7,1	8,9	16,4	22,2
Horažďovice	15,8	15,8	15,8	10,5	10,5	10,5	-	-	-	9,9
Horšovský Týn	12,5	18,8	18,8	18,8	6,3	6,3	-	-	-	-
Klatovy	25,0	25,0	15,0	12,5	15,0	15,0	7,5	7,5	7,4	10,2
Kralovice	25,0	25,0	15,0	15,0	12,5	12,5	2,5	2,5	12,3	41,8
Nepomuk	12,0	12,0	16,0	8,0	12,0	12,0	4,0	4,0	13,2	18,2
Nýřany	36,4	36,4	9,1	9,1	18,2	13,6	-	-	-	-
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	9,5	9,5	4,8	-	4,8	4,8	-	-	-	7,4
Rokycany	18,5	18,5	13,0	11,1	7,4	7,4	5,6	5,6	-	23,2
Stod	15,8	15,8	-	5,3	-	-	-	-	-	-
Stříbro	17,4	17,4	17,4	8,7	17,4	13,0	4,3	8,7	-	89,3
Sušice	27,6	24,1	20,7	24,1	24,1	20,7	10,3	17,2	-	31,7
Tachov	12,5	12,5	29,2	20,8	4,2	4,2	4,2	12,5	-	-

¹⁾ 1. - 5. nebo 1. - 9. ročník

²⁾ včetně poboček

³⁾ včetně poštovních středisek, poštoven a podacích pošt

⁴⁾ včetně detašovaných pracovišť

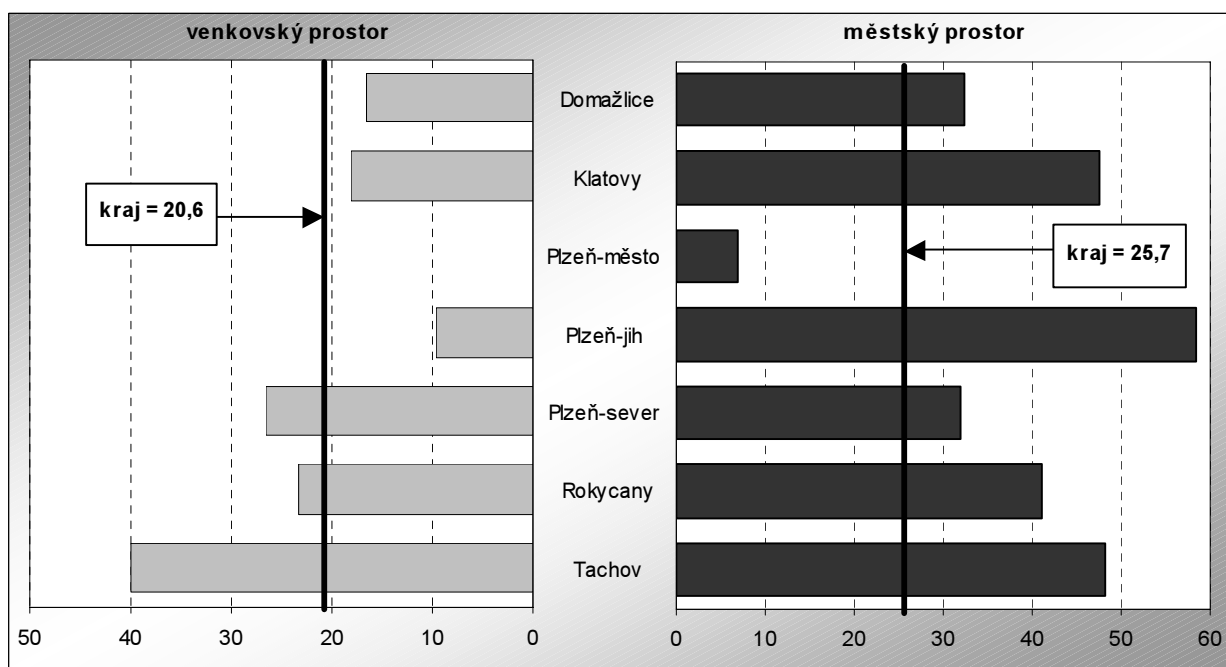
Základní zdravotní péče je v obcích venkovského prostoru poskytována v ordinacích praktických lékařů, které jsou zřizovány v závislosti na koncentraci obyvatel, případných pacientů. Právě jejich počet je jedním z limitujících faktorů jejich zařízení. Zdravotnická zařízení ve venkovských obcích jsou ve většině případů provozována privátními lékaři. Nejvyššího podílu obcí s dostupným zdravotnickým zařízením pro dospělé dosahuje okres Plzeň-sever (téměř jednu třetinu), pro děti a dorost okres Klatovy a Tachov (cca 15%) a s ordinací stomatologa okres Klatovy (15,9%). Ve vývoji těchto ukazatelů jsou značné rozdíly. Zatímco v podílu obcí s ordinací praktického lékaře tento podíl od roku 2000 s výjimkou okresu Klatovy zůstal nezměněn, u ukazatele podílu obcí s ordinací praktického lékaře pro děti a dorost došlo od roku 2000 k poklesu, mnohdy dosti výraznému (okres Tachov). Obdobná situace ve vývoji je i ve správních obvodech ORP Plzeňského kraje. Podíl venkovských obcí s ordinací stomatologa v souladu s všeobecným trendem

proti roku 2000 poklesl (stagnoval) ve většině okresů i ORP, především vlivem nedostatku této lékařské profese. Ve vybavení obcí venkovského prostoru zařízením lékařské péče byl největší podíl zjištěn v okrese Tachov a Klatovy. Mezi ORP ve správním obvodu ORP Sušice a Tachov. Ve vývoji od roku 2000 řada podílů obcí se zařízením lékařské péče v okresech Plzeňského kraje stagnovala.

Z důvodů omezování a rušení jednotlivých **pošt a poštovních středisek** došlo ve dvou okresech k mírnému poklesu podílu obcí vybavených zařízením poštovní služby. V ostatních okresech zůstal tento podíl nezměněn. V současné době jsou poštovní služby poskytovány v 33% venkovských obcí. Zatímco v okrese Klatovy je pošta či poštovní středisko v téměř polovině obcí, v okrese Rokycany má poštu cca jedna pětina obcí. Ve správních obvodech ORP je podíl obcí s poštou nejvyšší u ORP Sušice (více než jedna polovina), nejnižší u ORP Stod (více jak jedna desetina).

V oblasti sociální péče se vybavenost **byty v domech s pečovatelskou službou** výrazně zvyšovala. Jde o byty v zařízeních nabízejících služby, které umožňují zachovat dosavadní samostatný způsob života seniorů v domácím prostředí. Nejvyšší hodnoty v meziokresním srovnání dosáhl okres Tachov, ve správních obvodech ORP Stříbro. V retrospektivním pohledu zaznamenal ukazatel počtu bytů v domech s pečovatelskou službou v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více výrazný nárůst a to nejen na úrovni kraje, ale i ve venkovském prostoru okresů a správních obvodů ORP Plzeňského kraje. Tento narůstající trend je v souladu s požadavky na sociální pomoc starším a nemohoucím občanům, které se budou zákonitě se stárnutím populace zvyšovat.

Graf 9 Počet bytů v domech s pečovatelskou službou na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let k 31. 12. 2007

Zásadní vliv na služby poskytované v rámci občanské vybavenosti má i dostupnost jednotlivých obcí venkovského prostoru, případně jejich částí. Postupné omezování veřejné dopravy, rušení jejích linek a snižování počtu spojů, financování dopravy z obecních rozpočtů, to vše jsou faktory výrazně limitující rozsah a rozvoj poskytovaných služeb.

K zlepšení životních podmínek na venkově přispívá i rozvoj technické infrastruktury. Úroveň technické vybavenosti doznala ve svém vývoji od roku 2000 výrazných změn a postupně se zlepšuje.

Tab. 2.6.3 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
Plzeňský kraj	67,3	67,3	21,5	25,3	19,0	41,8	20,8	22,0	21,8	46,3
v tom okresy:										
Domažlice	60,0	66,3	16,3	22,5	21,3	61,3	27,5	26,3	28,8	68,8
Klatovy	83,0	84,1	20,5	21,6	17,0	28,4	17,0	18,2	28,4	42,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	39,1	39,1	11,6	11,6	18,8	50,7	15,9	17,4	26,1	39,1
Plzeň-sever	56,5	56,5	12,9	27,4	9,7	46,8	14,5	14,5	3,2	12,9
Rokycany	66,7	66,7	14,8	16,7	20,4	24,1	20,4	18,5	18,5	27,8
Tachov	89,4	93,6	63,8	63,8	29,8	34,0	31,9	42,6	19,1	91,5

Veřejný vodovod je zřízen ve více než dvou třetinách obcí venkovského prostoru Plzeňského kraje. Výrazně nad krajským průměrem se pohybuje okres Klatovy a Tachov, naopak za krajským průměrem zaostává okres Plzeň-jih. Ve správních obvodech ORP je situace podobná.

Proti roku 2000 stoupl podíl obcí s napojením na **kanalizační síť s čistírnou odpadních vod** (dále jen ČOV). V roce 2006 nejvyššího podílu venkovských obcí připojených na kanalizační síť s ČOV dosáhl okres Tachov, naopak nejvíce zaostávaly v tomto druhu vybavenosti okresy Plzeň-jih a Rokycany. Ve správních obvodech ORP se nad krajským průměrem pohybují ORP Domažlice, Nýřany, Stříbro, Sušice a Tachov, naproti tomu za krajským průměrem výrazně zaostávají ORP Horažďovice, Nepomuk a Stod. V budování kanalizačních sítí ve venkovském prostoru Plzeňského kraje jsou velké rezervy. Problémem stávajících kanalizačních sítí je malá kapacita a mnohdy i zastaralé zařízení, vyžadující modernizaci. Překážkou v jejich rozvoji a budování je v mnoha případech nedostatek finančních prostředků.

Tab. 2.6.4 Technická vybavenost obcí venkovského prostoru v roce 2000 a 2006 (2007)

v %

	Podíl obcí připojených na veřejný vodovod		Podíl obcí připojených na kanalizační síť s ČOV		Podíl obcí připojených na rozvod plynu		Podíl obcí s železniční zastávkou		Podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací	
	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2006	2000	2007
Plzeňský kraj	67,3	67,3	21,5	25,3	19,0	41,8	20,8	22,0	21,8	46,3
v tom SO ORP:										
Blovice	58,3	58,3	-	-	16,7	58,3	8,3	8,3	-	8,3
Domažlice	71,4	78,6	23,2	28,6	17,9	58,9	32,1	30,4	35,7	73,2
Horažďovice	78,9	78,9	10,5	10,5	10,5	31,6	21,1	21,1	15,8	21,1
Horšovský Týn	37,5	43,8	-	12,5	31,3	62,5	25,0	25,0	6,3	68,8
Klatovy	80,0	80,0	17,5	20,0	30,0	42,5	15,0	17,5	32,5	52,5
Kralovice	60,0	60,0	7,5	25,0	5,0	45,0	12,5	12,5	5,0	7,5
Nepomuk	28,0	28,0	8,0	8,0	20,0	44,0	28,0	32,0	28,0	48,0
Nýřany	50,0	50,0	22,7	31,8	18,2	50,0	18,2	18,2	-	22,7
Plzeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Přeštice	47,6	47,6	23,8	23,8	9,5	47,6	9,5	9,5	33,3	42,9
Rokycany	66,7	66,7	14,8	16,7	20,4	24,1	20,4	18,5	18,5	27,8
Stod	26,3	26,3	5,3	5,3	31,6	68,4	5,3	5,3	31,6	42,1
Stříbro	78,3	87,0	56,5	60,9	17,4	26,1	39,1	56,5	8,7	82,6
Sušice	86,2	93,1	31,0	31,0	3,4	6,9	17,2	17,2	31,0	41,4
Tachov	100,0	100,0	66,7	66,7	41,7	41,7	25,0	29,2	29,2	100,0

K výraznému rozvoji **plynofikace** ve venkovském prostoru po roce 2000 přispěla dotační politika státu, která zmírňuje dopady využívání neekologických druhů paliv do enviromentální oblasti. Podíl venkovských obcí připojených do plynofikační sítě se od roku 2000 zvýšil téměř o 23 procentních bodů, přičemž v okrese Plzeň-sever se jejich podíl zvýšil dokonce na pětinašobek, v okrese Domažlice na trojnásobek. Pomalu postupovala plynofikace v okrese Rokycany, kde je napojena pouze jedna pětina obcí. Ve správních obvodech ORP se nejvíce zvýšil podíl plynofikovaných obcí u ORP Kralovice (devítinásobek hodnoty roku 2000) a Přeštice (pětinašobně vyšší podíl). Nejméně obcí, které nejsou plynofikovány, je ve správním

obvodu ORP Sušice. K rozvoji plynofikace dochází mimo jiné v návaznosti na lokalizaci rozvodné sítě tranzitního plynovodu a jeho přípojek. Kromě nedostatku finančních prostředků na budování plynofikace na venkově může její rozvoj zbrzdít či zpomalit zvyšování cen plynu a v důsledku toho přechod na vytápění jinými mnohdy i neekologickými palivy.

Dopravní obslužnost je zajišťována autobusovou dopravou a po železnici. Vzhledem k tomu, že dochází k značnému omezení autobusové dopravy, dostává se do popředí regionální železniční doprava. V Plzeňském kraji jsou **železniční zastávky** v průměru u necelé čtvrtiny venkovských obcí. Nejvyšší podíl obcí se železniční zastávkou je v okrese Tachov a Domažlice, méně než jednu pětinu mají zbývající okresy. Ve správních obvodech je situace obdobná, nejvyšší podíl je u ORP Stříbro, Nepomuk a Domažlice, naopak nejnižší u ORP Stod.

Pro rozvoj venkovského prostoru je jednou z podmínek i schválený územní plán, jehož nezbytným nástrojem je **územně plánovací dokumentace** (dále jen ÚPD). V Plzeňském kraji má schválenou ÚPD téměř polovina venkovských obcí. V rámci kraje má nejvyšší podíl těchto obcí okres Tachov (více jak 90%) a okres Domažlice (téměř dvě třetiny obcí), naopak více jak jednu desetinu má okres Plzeň-sever. Ve správních obvodech ORP odpovídá v mnoha případech stav ÚPD meziokresnímu srovnání. Nejvyšší podíl obcí s ÚPD je na Tachovsku, Stříbrsku, Domažlicku a u ORP Horšovský Týn, naopak nejnižší podíl vykazují na Kralovicku, Blovicku, Horažďovicku a Nýřansku.

Rozvoj infrastruktury přispívá ke zlepšení životních podmínek obyvatel venkovských obcí. Pro řešení problematických oblastí jsou zakládána dobrovolná sdružení obcí či vytvářeny mikroregiony, které se často ve svých cílech zaměřují na zlepšení občanské a zejména technické vybavenosti.

2.7. Územní rozdíly ve venkovském území kraje

V minulých kapitolách publikace byly porovnávány hodnoty vybraných ukazatelů v jednotlivých oblastech hospodářské činnosti z hlediska rozdělení kraje na venkovský a městský prostor. Do venkovského prostoru podle zvolené varianty byly zařazeny všechny obce s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí, které leží v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km, a mají tudíž téměř městský charakter. Analýze v jednotně vymezeném venkovském prostoru podléhají nejen rozdíly mezi jednotlivými územními celky, ale i jejich společné rysy a odlišnosti.

Pro hodnocení rozdílů ve venkovském prostoru Plzeňského kraje v jednotlivých územních celcích byly použity vybrané ukazatele z předchozích kapitol, které charakterizují životní podmínky na venkově. Jako základ pro porovnání rozdílů bylo zvoleno územní členění do okresů.

Tab. 2.7.1 Vybrané ukazatele o území, sídelní struktuře a obyvatelstvu ve venkovském prostoru

	Území, sídelní struktura (31. 12. 2008)			Obyvatelstvo (roční průměr 2001-2008)			
	Průměrný počet obyvatel na 1 obec	Hustota zalidnění (obyv./ km ²)	Koeficient ekologické stability	Živě narození na 1 000 žen ve věku 15-49 let	Úmrtnost na 1 000 obyvatel	Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel	Potraty na 1 000 obyvatel
Plzeňský kraj	381,3	27,1	1,49	39,9	11,5	6,4	4,1
v tom okresy:							
Domažlice	387,5	32,7	1,38	40,7	10,9	5,3	3,8
Klatovy	442,5	23,8	1,96	40,3	12,4	4,4	3,5
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	322,6	32,4	1,07	37,7	13,1	10,3	3,8
Plzeň-sever	335,7	24,5	1,08	39,2	10,4	5,0	4,1
Rokycany	307,8	40,8	1,43	34,7	12,5	10,9	4,0
Tachov	487,3	20,6	1,72	44,3	9,4	5,6	5,6

Tab. 2.7.2 Vybrané ukazatele o ekonomice a trhu práce ve venkovském prostoru

	Ekonomika			Trh práce		
	Ekonomické subjekty na 1 000 obyvatel (31. 12. 2008)	Lůžka v ubytovacích zařízeních na 1 km ² (2008)	Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích v % (2003-2008)	Míra ekonomické aktivity v % (2001)	Míra nezaměstnanosti v % (31. 12. 2008)	Obsazená prac. místa na 1 000 bydlících zaměstnaných (2001)
Plzeňský kraj	213	2,3	34,5	59,8	7,57	630,2
v tom okresy:						
Domažlice	199	1,7	41,9	61,9	6,30	697,0
Klatovy	224	3,2	35,9	56,9	7,77	642,6
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	201	0,7	28,8	57,0	4,34	486,1
Plzeň-sever	202	2,9	29,9	62,1	7,11	586,8
Rokycany	222	2,7	33,9	58,0	5,93	513,1
Tachov	226	2,0	30,2	64,1	13,46	775,9

Tab. 2.7.3 Vybrané ukazatele o bytové výstavbě a vybavenosti obcí ve venkovském prostoru

	Byty, bytová výstavba			Občanská a technická vybavenost obcí		
	Dokončené byty na 1 000 obyvatel (2001-2008)	Podíl nových bytů v RD na celk. počtu dokončených bytů v % (2001-2008)	Průměrná obytná plocha 1 bytu v m ² (2001)	Podíl obcí (%)		
				se základní školou (2006)	s kanalizační napojenou na čistírnou odpadních vod (2006)	se schválenou územně plánovací dokumentací (2007)
Plzeňský kraj	3,1	51,4	71,9	26,5	25,3	46,3
v tom okresy:						
Domažlice	4,0	43,7	71,8	23,8	22,5	68,8
Klatovy	3,4	53,8	74,3	37,5	21,6	42,0
Plzeň-město	-	-	-	-	-	-
Plzeň-jih	2,2	63,5	80,4	21,7	11,6	39,1
Plzeň-sever	2,8	46,7	68,2	25,8	27,4	12,9
Rokycany	3,1	73,0	74,2	13,0	16,7	27,8
Tachov	2,6	37,8	61,4	34,0	63,8	91,5

Charakteristika venkovského prostoru okresů Plzeňského kraje:

Příhraniční okresy na jihozápadě kraje - Klatovy, Domažlice a Tachov - mají celou řadu podobných hodnot většiny ukazatelů.

Okres **Domažlice** je příhraničním okresem, který zahrnuje venkovské obce dvou správních obvodů ORP, a to Domažlice a Horšovský Týn. Hustota zalidnění je druhá nejvyšší v kraji. Demografické ukazatele nabývají průměrných hodnot. V okrese je nejmenší počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel. Přestože má okres Domažlice poměrně vysokou hodnotu koeficientu ekologické stability, a tedy předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 km² je druhý nejmenší v kraji. V okrese je poměrně vysoká míra ekonomické aktivity při relativně nízké míře nezaměstnanosti. Počet obsazených míst na 1 000 zaměstnaných je druhý nejvyšší v kraji. V bytové výstavbě jsou venkovské obce domažlického okresu na prvním místě v počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel, nikoliv však v rodinných domech. Průměrná je i technická a občanská vybavenost obcí.

Okres **Klatovy** je dalším příhraničním okresem. Zahrnuje venkovské obce správních obvodů Sušice, Horažďovice a Klatovy. Horažďovicko, část Klatovska a Sušicka zasahuje do vnitrozemí, zbytek tvoří horské oblasti, zejména CHKO Šumava a částečně i Národní park Šumava. Proto také koeficient ekologické stability za toto území dosahuje nejvyšší hodnoty v kraji a na 1 km² je zde nejvyšší počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních. Typická pro klatovský okres je i rozdrobená sídelní struktura s nejvyšším počtem obcí v kraji, avšak s poměrně dobrou technickou infrastrukturou. O tom svědčí i poměrně vysoká míra investování z veřejných rozpočtů obcí. Rozvinutá je i bytová výstavba, a to prakticky z poloviny v rodinných domech. V demografických ukazatelích dosahuje okres Klatovy, stejně tak jako okres Domažlice, průměrných hodnot. V ekonomické oblasti má druhý nejvyšší počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v kraji, poměrně vysokou míru ekonomické aktivity a průměrnou míru nezaměstnanosti.

Posledním příhraničním okresem je okres **Tachov**. Je tvořen dvěma správními obvody ORP - Stříbro a Tachov. Stříbrsko a část Tachovska tvoří víceméně vnitrozemské území. V pohraniční oblasti Tachovska se rozkládá lesnaté pohoří Český les (CHKO Český les). Okres Tachov a Klatovy jsou si v mnohém podobné, nachází se zde řídké obydlená či neobydlená území, výrazné jsou hodnoty porodnosti a potratovosti. Vysoký koeficient ekologické stability je předpokladem pro rozvoj potenciálu cestovního ruchu. V ekonomické oblasti má okres Tachov nejvyšší počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel a nejvyšší míru ekonomické aktivity, ale také nejvyšší nezaměstnanost a vysoký počet pracovních míst v přepočtu na 1 000 zaměstnaných osob. V důsledku toho se zde vyskytuje i nízká intenzita bytové výstavby. Poměrně rozvinutá je v okrese občanská a technická vybavenost. Na vysoké úrovni je počet obcí se schválenou plánovací dokumentací.

Okresy sousedící s krajským městem, jejichž obce v přímém sousedství centra kraje jsou zahrnuty do městského prostoru, jsou v mnoha ukazatelích podobného charakteru. Jedná se o okresy Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany.

Okres **Plzeň-jih** zahrnuje tři správní obvody ORP - Nepomuk, Přeštice a Stod. Jeho hodnoty se pohybují téměř ve všech oblastech pod průměrem kraje. Má však relativně vysokou hustotu zalidnění, poměrně vysokou porodnost, ale na druhé straně i úmrtnost. Vysoký je zde i přírůstek stěhováním. V ekonomické oblasti území charakterizuje nízký počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel, nízká míra ekonomické aktivity, a zároveň i nezaměstnanosti (zejména v důsledku blízkosti centra kraje). Koeficient ekologické stability je nejnižší v kraji, z čehož vyplývá, že se jedná o území využívané pro zemědělskou činnost. V důsledku toho zaostává i rozvoj cestovního ruchu reprezentovaný ukazatelem počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 km². Přestože počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel je nejnižší v kraji, patří okres v počtu dokončených bytů v rodinných domech (z celkového počtu dokončených bytů) na druhé nejvyšší místo v regionu. Poměrně slabá je občanská a technická vybavenost venkovských obcí okresu.

Do okresu **Plzeň-sever** patří správní obvody ORP Kralovice a Nýřany. Stejně jako u okresu Plzeň-jih se jeho hodnoty pohybují téměř ve všech oblastech pod krajským průměrem. Koeficient ekologické stability má téměř stejnou hodnotu jako v okrese Plzeň-jih, avšak počet lůžek pro využití v cestovním ruchu je v přepočtu na 1 km² druhý nejvyšší v kraji. Porodnost i úmrtnost je téměř na stejné úrovni jako v okrese Plzeň-jih, avšak nízký je v okrese přírůstek stěhováním a vysoká je zde potratovost. Z těchto tří okresů má okres Plzeň-sever nejvyšší nezaměstnanost, nízkou intenzitu bytové výstavby a průměrnou občanskou a technickou vybavenost. Nejslabším článkem v okrese je vybavení venkovských obcí územně plánovací dokumentací.

Posledním okresem ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je okres **Rokycany**. Okres je sám správním obvodem ORP Rokycany. Hospodaří v téměř stejných podmínkách jako předchozí dva okresy, má však výrazně vyšší hustotu zalidnění. Vzhledem k rozmanitosti krajiny rokycanského okresu má i třetí nejvyšší koeficient ekologické stability v kraji, a v návaznosti na to i dobré podmínky pro rozvoj potenciálu cestovního ruchu. Má nízkou porodnost, ale vysokou úmrtnost a potratovost. Výrazný je zde i přírůstek stěhováním v přepočtu na 1 000 obyvatel (nejvyšší v kraji). Relativně nízká je míra ekonomické aktivity a míra nezaměstnanosti. V okrese se projevuje vysoká intenzita bytové výstavby, zejména v rodinných domech (nejvyšší v kraji). Na nízké úrovni je občanská a technická vybavenost venkovských obcí, stejně tak jako počet obcí vybavených územně plánovací dokumentací. Míra investování z veřejných rozpočtů obcí je však na dobré úrovni.

2.8. Shrnutí

Úkolem druhé kapitoly bylo popsat zvláštnosti a odlišnosti ve venkovském a městském prostoru kraje, zejména jejich rozdílnosti. Plzeňský kraj lze považovat za kraj převážně venkovského charakteru. Na základě zvolené varianty byl vymezen venkovský prostor, kterým se rozumí území všech obcí s velikostí do 2 000 obyvatel mimo obcí v zázemí krajského města do vzdálenosti 20 km.

Podle této varianty žije na venkově v Plzeňském regionu 152,5 tis. obyvatel, což představuje přibližně 27% obyvatel kraje. Rozloha takto vymezeného venkovského prostoru dosahuje 5,6 tis. km², což tvoří zhruba tři čtvrtiny výměry kraje. Z celkového počtu obcí jich podle vymezené varianty lze 400 považovat za venkovské. Jejich podíl se pohybuje kolem 80%, neboť menší obce v zázemí města Plzně jsou z venkovského prostoru eliminovány.

Pro hodnocení městského a venkovského prostoru byly stanoveny statistické ukazatele z oblasti demografické, ekonomické a sociální, které jsou pro toto hodnocení nezbytné, podstatné a hlavně dostupné

až do úrovně obcí. Hodnocení probíhalo ve dvojím územním členění, a to na úrovni okresů a správních obvodů ORP.

V subkapitole **sídelní struktura** byly použity kromě absolutních údajů i ukazatele relativní, za základ byl vzat přepočten na 1 obec. Jeden z nejdůležitějších ukazatelů v této oblasti je **hustota zalidnění**, která byla zároveň jedním z kritérií při vymezení venkovského prostoru u celorepublikové varianty. Nepříliš vysoká zalidněnost (27 osob/km^2) je odrazem přírodních podmínek kraje (horské oblasti, lesnatost). V Plzeňském kraji se řídce osídlené oblasti vyskytují především v jihozápadní části, zejména z důvodů nedosídlení území po odsunu části německého obyvatelstva v první polovině 20. století. Nízká hustota osídlení sice znamená menší zatížení životního prostředí, ale na druhé straně horší životní podmínky (malá dostupnost služeb, nízká kvalita občanské a technické vybavenosti obcí, apod.).

Pro hodnocení krajinných prvků na území Plzeňského kraje byl použit **koeficient ekologické stability** (tj. poměr stabilních a nestabilních prvků v daném území). V Plzeňském kraji se u lesnatých okresů pohybuje jeho hodnota od 1,38 do 1,96 (jedná se o vyváženou krajinu), v městském prostoru pak od 0,7 do 1,05, což představuje území k intenzivnímu využívání především pro zemědělskou činnost.

Z hlediska **velikostní struktury obcí** je v Plzeňském kraji ve venkovském prostoru nejčtenější velikostní skupina obcí do 199 obyvatel. Ve venkovském prostoru kraje je podle vymezení zvolené varianty 21 obcí se statutem města.

V **demografické oblasti** jsou charakterizovány rozdíly venkovských a městských území pomocí následujících ukazatelů:

Průměrný věk obyvatel venkovského prostoru Plzeňského kraje se ve zvolené variantě pohyboval kolem 40 let, a to jak ve venkovském, tak i v městském prostoru. Důležitým ukazatelem demografického vývoje je **obecná míra plodnosti**, která ve venkovském prostoru Plzeňského kraje činila 39,4 živě narozených dětí v přepočtu na 1 000 žen v reprodukčním věku 15-49 let. V městském prostoru byla obecní míra plodnosti o 0,4 vyšší. Pro výpočet přirozeného přírůstku je důležitý i druhý demografický údaj, a tím je **úmrtnost**. Ve venkovském prostoru Plzeňského kraje dosáhla výše 11,5 zemřelých v přepočtu na 1 000 obyvatel, v městském prostoru pak 10,4. **Ztráta obyvatelstva přirozenou měnou**, vyjádřená jako rozdíl mezi počtem živě narozených a celkovým počtem zemřelých, byla rychlejší na venkově než ve městě.

Druhou významnou položkou celkového populačního přírůstku je **migrační přírůstek** (přírůstek stěhováním). V Plzeňském kraji byly zaznamenány v obou prostorech kladné migrační přírůstky, zejména v okresech Plzeň-jih a Rokycany. Tato situace je důsledkem tzv. suburbanizace, neboli stěhování obyvatelstva z větších měst do okolních obcí v zájmu těchto měst, stěhování do lepšího životního prostředí, klidnějšího a pohodlnějšího bydlení. Nejvíce se tato tendence projevuje v aglomeraci krajského města Plzně. Přispívá k tomu i dopravní dostupnost reprezentovaná rozvíjejícím se integrovaným dopravním systémem.

Z porovnání **sňatečnosti a rozvodovosti** ve venkovském prostoru Plzeňského kraje je zřejmé, že vyšších hodnot je dosaženo ve prospěch městského prostoru. **Vzdělanostní struktura** obyvatelstva ukazuje na převažující základní a nižší vzdělání u obyvatelstva venkovského prostoru, oproti podílu obyvatelstva s vyšším vzděláním v prostoru městském.

Jako další byly sledovány ukazatele z **ekonomické oblasti**. Počet **ekonomických subjektů** v přepočtu na 1 000 obyvatel jasně ukázal na převahu v městském prostoru, přestože při vzniku nových ekonomických subjektů byli obyvatelé venkova aktivnější. **Intenzita podnikatelské aktivity** vyjádřená podílem OSVČ a zaměstnavatelů na ekonomicky aktivních celkem (podle výsledků SLDB 2001) dosahovala v městském prostoru výrazně vyšších hodnot. Z hlediska **odvětvové struktury ekonomiky** je značně převažující v primárním sektoru počet statistických jednotek typu podnik ve venkovském prostoru, stejně tak jako v sekundárním sektoru. Statistické jednotky v terciálním sektoru (služby) jsou vyšší v prostoru městském.

Plzeňský kraj je z hlediska **cestovního ruchu** zajímavou a atraktivní destinací. Pro potřeby cestovního ruchu je v Plzeňském kraji v hromadných ubytovacích zařízeních v průměru 2,3 lůžek/ km^2 ve venkovském prostoru a 7 lůžek/ km^2 v městském prostoru.

Zdrojem financování potřeb jak venkova, tak i měst jsou **veřejné rozpočty obcí** tvořené příjmy (zejména daňovými) a výdaji (převážně kapitálovými). Z analýzy těchto ukazatelů vyplývá, že převážná část příjmů a výdajů je ve městech vyšší (pro srovnatelnost jsou použity relativní ukazatele), pouze **míra investování**, vzhledem k dotační politice a rozvoji venkova, míří více do venkovských obcí. Saldo příjmů a výdajů na obyvatele nabývá kladných hodnot v obou prostorech.

V oblasti **trhu práce** jsou použity v mnoha případech ukazatele SLDB 2001. **Míra ekonomické aktivity** v Plzeňském kraji nabývá hodnot 59,8% ve venkovském prostoru a je tak o 2,4 procentního bodu nižší než v městském. Výrazný rozdíl mezi venkovem a městem byl zaznamenán v **počtu pracovních míst na 1 000 zaměstnaných osob**. Ve venkovském prostoru se hodnota tohoto ukazatele pohybovala kolem 630 osob, v městském prostoru pak činila 1 098 osob.

V oblasti **nezaměstnanosti** je nejdůležitějším ukazatelem **míra nezaměstnanosti**. Ve venkovském prostoru nabývá hodnot 7,57%, v rámci vymezeného městského prostoru se pak pohybuje kolem 5%. Je však nutné mít na zřeteli to, že venkovská území kraje nejsou homogenní celek a v rámci kraje se procenta míry nezaměstnanosti diametrálně rozcházejí (např. Tachovsko 13,46%).

Počet dokončených bytů v bytové výstavbě kraje, přepočtený na 1 000 obyvatel, byl v rámci kraje v obou prostorech vyrovnaný. **Průměrná obytná plocha** dokončeného bytu na 1 000 obyvatel ve venkovském prostoru dosáhla výše téměř 72 m², což bylo o 6 m² více než v prostoru městském. Z hodnocení výše tohoto ukazatele je patrné, že relativně nejvyšší hodnotu v městském prostoru ovlivňuje intenzivní bytová výstavba v okolí Plzně (ve vzdálenosti do 20 km), kde se staví nové moderní byty s relativně větší obytnou plochou.

Pro oblast **občanské a technické vybavenosti** bylo zvoleno pouze její hodnocení ve venkovském prostoru, neboť v městském je téměř 100%. V Plzeňském kraji byla jedna čtvrtina obcí venkovského prostoru vybavena základní školou, více jak tři čtvrtiny obcí měly k dispozici služby veřejné knihovny a třetina obyvatel mohla využívat služeb pošty. Necelá jedna pětina obcí venkovského prostoru má na svém území v provozu zdravotnické služby, jedna desetina využívá služeb stomatologa. Na 1 000 seniorů ve věku 65 a více let připadá ve venkovském prostoru Plzeňského kraje téměř 20 bytů v domech s pečovatelskou službou. Úroveň technické infrastruktury je na venkově v Plzeňském kraji nízká, 63,7% obcí je připojeno na veřejný vodovod, skoro jedna čtvrtina je připojena do kanalizační sítě s ČOV. Plynofikována je necelá jedna polovina obcí. Příznivě se vyvíjí ukazatel podílu obcí se schválenou územní plánovací dokumentací.